

T. C.

Yıl: 11

Şubat 1934

Sayı: 118

Askerî tıbbî baytarî mecmuası

Askerî Baytar Tatbikat Mektebi ve Hastanesi
Tıbbî Baytarî Akademisi tarafından
üç ayda bir çıkarılır.

Tesis tarihi 1922

Askerî Tıbbîye Matbaası

İSTANBUL

1934

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO. 5008796
SÜRELİ YAYIN ADI Askerî Tıbbî Baytarî
CİLT Mecmuası
SAYI 118
YIL 1934

T. C.

Yıl: 14

Sayı: 118

Şubat - 1934

Üç Ayda bir çıkar

Askerî tıbbî baytarî mecmuası

Askerî Baytar Tatbikat Mektebi ve hastanesi
Tıbbî Baytarî akademisi tarafından
çkarılır

Tesis tarihi 1922

Askerî Tıbbiye Matbaası

1934

5008796
1934, 118

Baytarlık işleri dairesi reisi muhterem şefimiz Sadettin Paşa Hazretlerinden aldığımız tezkere sureti meslekdaşlarımızı za iblağ edilmek üzere aşağıya iftihar ile yazıldı:

(Bayram münasebetile meslekdaşlarımdan aldığım samimi tebriklere cidden müteşekkirim. Bu vesile ile bende bütün arkadaşlarımı bilmukabele kutlular ve meslek uğrundaki vazife ve gayretlerinde daima muvaffak olmalarını öz candan dilerim ef.)

BY. İŞ. D. RS.

Mirliva

Sadettin

Tarifname

Baytarlık işleri dairesi riyaseti aliyyesinin eski nal atlasını tadilen tanzim ettiği yeni atlasa ait tarifnamedir:

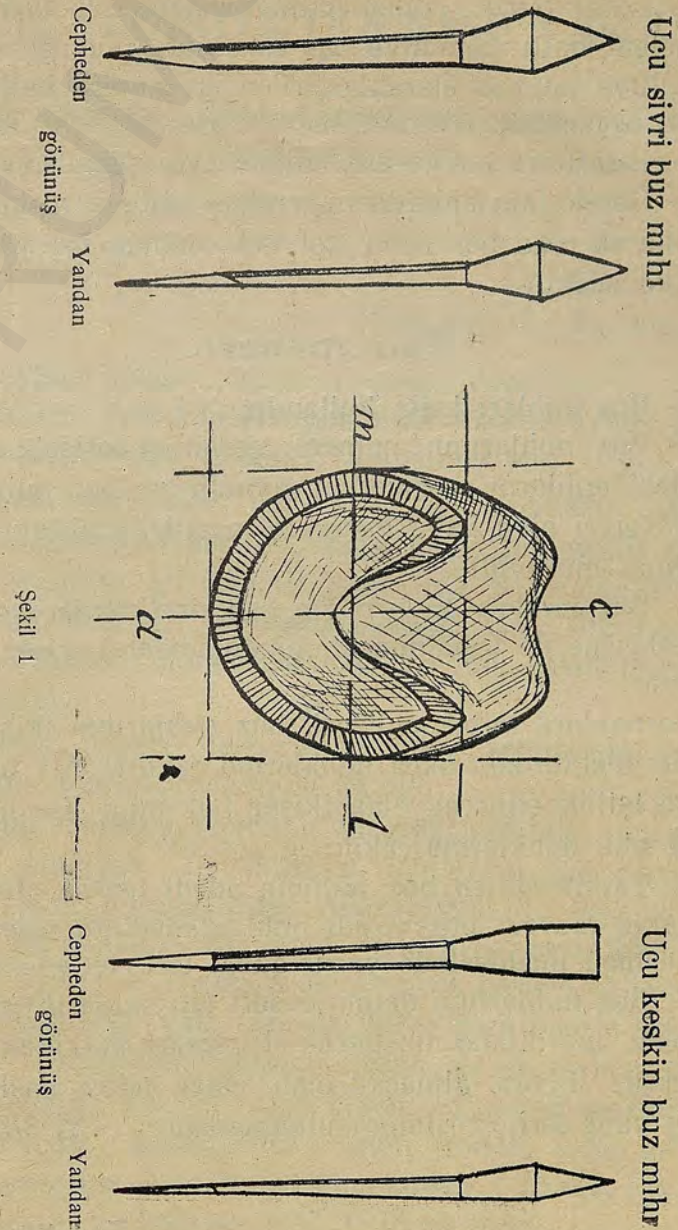
1 — Atlas dahilindeki nal modelleri Ordu hayvanatına tatbik edilecek yedek nallardan ibarettir. Ve nalların tabii cesametine göre tersim edilmiştir.

2 — Sıfır numaradan dört numaraya kadar (dört numara dahil) her nalın kolunda beşer ve beş numaradan yedi numaraya kadar yedişer; sekiz numaradan on numaraya kadar dokuz mih mevcuttur.

3 — Bir beygirin tırnağına ve tırnağın büyüklüğüne nazaran 6—9 mih çakılır. Binaenaleyh 2 inci maddede zikredilen mih deliklerinin her birine mih çakılması şart degildir. Her koldaki mih deliklerinden, birer aşırı istifade edilecektir. Şu halde bir kolda beş mih deliği bulunduğuna göre aynı kola 3 mih ve tek mil tırnaga 6 mih ve nalın bir kolunda 7 mih deliği bulunduğuna göre bir kola 4 ve tek mil tırnaga 8 mih çakılır. Bu böyle olmakla beraber nalı düşmüş tırnağı fazla aşınmış bir hayvana nal tatbikında tırnağın aşınmış olan kısımlarına tekabül eden mih delikleri halile terk edilir; ve tırnağın sağlam noktalarına tekabül eden mih deliklerinden istifade edilir.

4 — Mih deliklerinin tevziatı ön nallarda nalın tulüünün mısını ve ard nallarda da üçte ikisini geriye (ökçelere) doğru təcavüz etmemesi kaidei umumiyeden iken atlastaki nal modellerinde tecavüz ettirilmiştir. Sebebi ise hareket esnasında hayvan nalını atarsa tırnağın alın kısmı fazla aşınır, ökçeler aşınmaz, binaenaleyh aşınmamış ökçelerden istifade edebilmek maksadile mih delikleri geriye (kol uçlarına) doğru açılmıştır.

5 — Soğuk olarak nalın tatbiki zarureti hasıl olduğu zaman (icabında kapatabilmek için) nalların kol uçları aralarındaki mesafeler bir az fazlaca açık bırakılmıştır.

6 — Tırnağın ölçülmesi Tırnağın ökçeleri beynine vasıl olunan hatta amuden ve çatalın zirvesinden geçmek şartıyla sünbüğe kadar temdit edilen hatta tırnağın tulü (cd), tırnağı ikiye bölen hattı amudiye ve birbirine muvazi ve muhiti cidarı süfliye mumas olarak geçirilen iki mumas hattın, temas noktaları arasındaki ölçüde tırnağın arızını gösterir (1m) şekil 1

7 — Esterlerin ön ve ard nalları aynı şekildedir.

8 — Gerek fabrikalarda ve gerekse nalbant mekteplerinde imâl edilecek olan her nalın sol kol ucunun üst yüzüne numarası konacaktır.

Buz mıhları

1 — Buz mıhları kışın kullanılır.

2 — Buz mıhlarının numara cesameti atlasta munderiç ölçülerdeki mıhların cesametinin aynıdır ve buz mıhının keskin veya sivri olan ilâve kısmının uzunluğu alttaki ehramın uzunluğuna müsavidir.

3 — Buz mıhları ön tırnağın beherine dörder ve ard tırnağın beherine de (mahmuz bulunduğundan) ikişer adet tatbik olunur.

Ön tırnaklara tatbik edilecek buz mıhlarının ikisi ilk alın ve diğer ikisi de son ökça deliklerine çakılır. Art tırnakların beherine tatbik edilecek olan ikişer buz mıhı ise bu tırnakların ilk alın deliklerine çakılır.

4 — Tatbik edilen buz mıhının adedi her ne olursa olsun bir tırnakta mevcut buz ve adi mıhlar adedinin mecmuu talimatın üçüncü maddesinde yazılı adedi tecavüz edemez.

5 — Buz mıhlarının demir evsafı âdi mıhların evsafı gibidir. Ancak buz mıhlarının gerek el gerekse fabrikalarca imâlinde nazarı itibara alınacak olan cihet yalnız başlarının su verilmiş yani sertleştirilmiş bulunmasıdır. 31/8/933

Sadettin

BİR AYGIRDA DOURİNE VAK'ASI

Interessante Beobachtung in einem Fall der Beschaeelseuche

By. Bnb.

Dr. Ali Hadi

1x. K.O.Hy. Hst. mütehassısı

20/10/933 tarihinde Erzurum aygır deposuna ait damızlık hayvanlardan 700 kilo sikletinde bir Ardene aygırı hastanemize berayı muayene ve tedavi getirilmiş idi.

Şikâyet: hayvanın sağ art ayağının hanep mafsalının ciheti kuddamiyesindeki tel kesmesinden mütevellit cerhanın tedaviye teannüt göstermesi ve kadibin de temamilen şiş olarak dışarda kalması ve içeri çekememesidir. İlk müracaatta hayvanın ahvali umumiyesinde aşağıda yazılı tegayyürler tespit olundu:

Hararet: sabah derecesi; 38,8 dir. Nabız, seri, dakikada 66, teneffüs; sür'atlı, dakikada 34, dür.

Dev gibi kadana boynunu aşağıya indirmiş, muhitile hiç alakadar olmuyor ve çakılmak için gelen birçok hayvanlar arasında sakin bulunuyordu. Munzammalarda şayanıkayt bir tegayyür görülmedi. Tegavvut ve idrarda gayritabiî bir hal olmadığı söylendi. Kadip, şişkin olarak hariçte sallanmakda, eviye teressümatı yok, fimosis veya parafimosis şekli yok, har değil, kısmımütevassıtında küçük bir çocuk başı cesametine bir odem mevcut olup tazyik edildikde asariusbuiyye terk etmektedir. Haşefe; cüz'i halefe dönük, safen ve husyelerde müteverrim olarak görülmektedir. İştaha, çok iyi olduğu söylendi ve fazla su içdiğide ilave edildi.

Anlatış: Bu hayvan sıfat için Karsa gönderilmiş. Muayyen olan hayvanları aşmış. Bir gün cima esnasında hayvanın art

sağ ayağı ipe takılmış ve müteaddit yerlerinde cerhalar husule gelmiş. Aynı zamanda kadibine de sopa ile vurmuşlar. Bilahere hayvan kadibini bir daha içeri çekememiş. Karsda hayvanı iyi edebilmek için hayli çalışmışlar ve nihayet Erzuruma göndermişler.

Hayvanı yatırmak için henüz teşekkülümüz tamam olmadığından ayakda müşahade ve tedaviye aldık. Bir iki gün hariciye mütehassısı Dr. bnb. Cevat Beyle cerhalarına lâzım gelen pansumanını yaptık. Kadipdeki odemi bertaraf etmek için sıcak pansumanlar ve nahiyei kataniyeye firiksiyonlar yaptık. Bir kaç gün geçtiği halde ümit verici bir neticeye desteres olamadık. Cerha daha ziyade şişdi, ve veçhi dahilide bir fistül husule geldi. Bu zaman bir ruam karşısında kalmak ihtimalini düşündük ve hayvanın gözüne mallein tatbik ettik. Netice temamilen menfi zuhur etti. Badehu aygır olması dolayisile Durini düşündük. Cildi ararken yele diplerinde birkaç adet ve unk cildinde de iki adet fındık cesametinde kabarık bir takım tehassulat gördük. Bunların bir kısmı açıldıklarında içlerinden çıkan madde kılları birbirine yapışdırmıştı. Kadibe masaj yaparak sımahı bevilden bir mikdar muhati kihi seyelan elde ettik. Ve bu seyelanı lam üzerine alarak bir kerre doğrudan doğruya yaş olarak muayene ettik. Sahai basariyede hüceratı kihiye görülmekle beraber tufeylata tesadüf edemedik. Bukerre seyelanı yaydık tesbit ve gimza ile telvin ettik. Fakat yine muayenede Durin amillerini bulamadık. Kadibin kısmı mütevassıtındaki ödeme muakkam bir şırınga ile girerek bir mikdar berrak mayi elde ettik. Fakat bunun da muayenesinde yine menfi neticeye vasıl olduk. Ertesi gün hayvandan idrar aldık ve muayenede Protit menfi. Glosit: menfi olup hurdebini muayenede de tektük lökositlerle fazla mikdada fosfatlar ve lösünler gördük.

Hayvanın ahvali umumiyesindeki tegayyürün devamı dalı uzuvlarda bir arıza olması ihtimalini de düşündürdü. Turuku teneffüsiyei iptidaiyede bir tegayyür nazara çarpmiyordu. Hayvan yalnız dilinin ucunu bir mikdar harice çıkariyor, yala-

nıyor ve ağzı zaman zaman köpürüyordu. İştahanın iyiliğine rağmen hayvan zayıflamakda ve munzammalarda Süb ikter başlamışdı. Kavsarai sadriyenin teftiş; kar ve ısgası ile de rielerde bir arıza tesbit olunamadı. Kalp sesleri; temiz fakat adet 64 idi. Hayvan koşduruldukda; adedi daraban daha fazla olup ilk devirlerde Brui do gallopu andıran şekil husule gelmekde ise de bir müddet sonra bu da zail olmakda idi. İki gün sonra hayvan tekrar gelmişdi. Kulagından kan alındı ve lama yayıldı. Unkun cildi üzerindeki inficarattan, ukadatın altından maddei maraziye alındı. Bunlar da lama yayıldı. Kan frottisi yine gimza ile boyandı. Lakin tufeylata tesadüf edilemedi. Yalnız eozinofiller adedinin %10 oluşu şüpheyi takviye etti. Ukadatın altından alınan maddei maraziyede tesbitten sonra gimza ile telvin olundukda: Tripanozomlara müşabih tektük filajelleli parazitler görüldü. Lâkin bunların nüvenin uzanmış, lifiyet almış şekiller veya fibrini lifi elyaf olması da hatıra gelmişdi. Fakat bu preparasyonlarda da pek fazla eozinofil küreyvat görünmekde idi. Hayvanın cihazı tenasülisinin şişkinliği, ahvali umumiyesinin tegayyürü, bilhassa arasıra derecei hararetin 39,2 ye kadar yükselmesi, mecrayi bevilde zaman zaman muhati kihi bir ifraz husule gelişi, cildi üzerinde egzemaî şekil almış afat ile ötede beride fasulya, fındık cesametinde ve daha genişce kabarcıkların görülmesi ve bunların bir kısmının içinden sarı renkte muhati bir mayiin akması ve sağ art ayağını hafifce sürüyerek yürümesi Durin şüphesini seriri olarak kat'iyen takviye etmişlerdi. Yalnız laboratuvar muayenesi henüz bize yar olmamışdı.

8/11/933 çarşamba günü idiki hayvan tekrar kiliniğimize getirilmişdi. Hayvanda esaslı hiçbir salah yok ve bilakis daha ziyade zayıflamışdı. Kadibin kısmı mutavassıtındaki odem daha hacimli olmuşdu ve azçok har bulunuyordu. Mecrayi bevil üzerine masaj yaparak sımahı bevilden akıntı te'mini kabil olamadı. Ahlil sondası hazırlandı ve mesaneye doğru sondaj yapıldı. Sondajdan sonra bulanık bir seyelan baş gösterdi ve bu seyelan lama alındı lamel ile kapatıldı. Yaş olarak

doğruca mikroskop altında muayene edildikde: hersahada lökositler arasında müteaddit yılankavi müteharrik tufeylata tesadüf edildi. Bunların evelemirde hareketleri huveynatıme-neviye olması ihtimalini düşündürdü. Lâkin huveynimenevi evsafı teşrihiyesi kat'iyen görülemedi. Şiddetli hareketleri ve vücutlarının vasfı şekilleri ile pek bariz olarak tiripanozomlar karşımızda idi. Erzürumda bulunan askerî ve mülki meslekdaşlar ve insan hastanesinin bakteriyolog ve bevliye mütehas-sısı beylerde nadir tesadüf edilen bu vakayı ve amillerini gördüler. Altı saat lam lamel arasında kalan bu madde içinde pek çüz'i hareketleri ile Tiripanozomlar henüz halihayatta idiler. Bilahere madde tesbit ve gimza ile telvin olundukda; yine karaktteristik eşkâli ile Tiripanozoma Eküiperdümler görülerek hastalığın Durin olduğu tehakkuk etti.

Keyfiyet vilâyet baytar müdüriyeti tarafından Ziraat vekâletine telgırafla arz edildi. Vekâlet cevaben; hayvanın serumunu istiyor ve tedavi edilmemesini emrediyordu. 14/11/933 de hayvandan kan aldım ve bir gün sonrada serumunu muakkam tüplere çekerek vekâlete gönderilmek üzere depo müdüriyetine takdim ettim.

Son zamanlarda Vasssermann teamülünün yalnız firengi için sepesifik olmadığı aklıma gelmişti. Muhtelif hastalıklarda meselâ: (kanser, kaşektik, agonizan... hastalarda) firengi antijeni ile vasserman teamülü müsbet zuhur ediyor denilmekde olduğundan acaba Tiripanozoma eküiperdümlü bir hayvanın serumu firengi antijeni ile çalışacak olursa teamül verirmi vermezmi? diye bir tetkikde bulunmak istedim.

Hayvandan aldığım serumu Erzurum insan hastanesi bakteriyologu arkadaşım yzb. Abidin Beyefendiye takdim ederek beşerî tababette firengililerin serumu için kullanılan antijenlerle hastalığı seriri ve bakteriyolojik muayenelerle tehakkuk eden durinli bu hayvanın serumun da vasserman teamülü yapılmasını reca ettim. Arkadaşım 20/11/933 tarih ve 53/1

laboratuvar kayt numaralı raporu lutf etmişlerdi ki netice berveçhi atidir :

Gönderilen madde	:	Hayvan kanı serumu
Seriri hastalık	:	Tiripanozom
Wassermann teamülü	:	No : 1. antijen: + + + + müsbet
		No : 2. « + + + + »

Şu halde bir daha tehakkuk ediyor ki Tiriponema Pallidumun insanların kan ve serumunda husule getirdiği sansibilisatris hususî değildir. Tripanozumlu insan ve hayvan kanında da teamül müsbet zuhur edebilir. Kezalik Durinde komplemanın tesbiti teamülünde kullanılan antijen yani Tiripanozomlarla yapılmış hulâsa hususî değildir. Treponemli antijenlerle de müsbet teamül alınabilir.

Yapılacak tedavi ve alınacak netice ayrıca arz olunacaktır.

Interessante Beobachtung in einem Fall der Beschaeelseuche

Von Dr. Ali Hadi

(Zusammenfassung)

Ein Hengst, auslaendischer Rasse, wurde zur Behandlung gebracht. Das Tier zeigte starke Anschwellung der Eichel, einen schleimig-eterigen Ausfluss aus der Harnröhre, mehrere Quaddeln an verschiedenen Körperstellen und allmaehlich fortschreitende Abmagerung. Die Körpertemperatur war zeitweise bis 39.2 C erhöht und sank wieder zur Normal.

Bei den erst vorgenommenen Sekret-und Blutuntersuchungen konnte man keine Parasiten nachweisen; nur im Blutbilde hatte man eine Eosinophilie bis auf 10% festgestellt. Erst nach 20 Tagen gelang mikroskopisch die beweglichen Trypanosomen im Nativpraeparate vom Sekret der Harnröhre wahrzunehmen, die dann durch Ciemsafaerbung ihre charakteristischen Gestaltungen erkennen liessen.

Die mit zwei verschiedenen «Siphilis» Antigenen durchgeführten Komplementbindungsproben sind stark positiv ausgefallen.

Krapo=Crapaud hakkında

Ali

Ayak hastalıkları ve fenni nalbandı
Muallimi Bay. Kay.

Crapaud=Krapo : Bu hastalığa ait mevzua girmezden evvel Etrafın mihayetini techiz eden tırnakların ihtivaati olan Ecsami basite ve mürekkebeden bahis edeceğim.

Tırnak yani mahfazası karniye zirdeki ecsami basite ve mürekkebeden ibarettir.

Tırnaktaki ecsami basite şunlardır :

Karbon=Charbon	51,46
Müvellidülmâ	6,96
Azot	17,46
Müvellidülhumuza	19,9
Kükürt	4,23
	<u>99,96</u>

Tırnaktaki ecsami mürekkebe de şunlardır.

	Cidarda	Sahanda	Çatalda
Su	16,12	36,00	42,00
Şahmi mevat	0,95	0,25	0,50
Suda münhal mevat	1,04	1,50	1,50
Suda gayri münhal mevat	0,26	0,25	0,22
Mevadı uzviye veya hayvaniye	<u>81,63</u>	<u>62,00</u>	<u>55,78</u>
	100,00	100,00	100,00

Şu cetvellerde görülüyorki sudan en zengin çatal, ikinci derecede sahan, üçüncü derecede ise cidardır. Hıfzıssihha noktai nazarından tamüssiha bir tırnak yukarıki anasırı ihtiva eder. Hıfzıssihhası bozulan bir tırnakta zikri geçen ecsamdan

bir ve ya bir kaçının fazlalaştığı veya azaldığı görülür. Bu sebeptendir ki : Tırnak hastalıkları hıfzıssihhası bozulan tırnaklarda olacağı gayet tabiidir.

Tırnağın havası hikemiyesi : Taze veya suya batırılmış tırnak fazla elastikidir. Kuru tırnakta ise bilakis elastikiyet azalmıştır. Tırnağın nakili hararet hassası da azdır. Kışın kar buzlar içinde çalışan hayvanatta tırnak dahilindeki azanın müteessir olmaması güzel birer misaldir.

Tırnağın havası kimyeviyesi : Tırnağa kızdırılmış nal tatbik edilecek olursa kesif bir duman çıktığı görülür. Sirke ve azot kokusuna benzer hususî olan tırnak kokusu duyulur. Nal kaldırılırsa yanan kısım sarı renkte görülür ve yanan ankaz göze çarpar. Kaleviyatı kaleviyeden « Potas muhrik, sudi muhrik » tırnağa tedricen tesir ederek karnı tevlit eden hücratın harabiyetini mucip olur ve amonyak kadar müessirdir. İşte tırnağın terkiyat ve havasından bir nebze bahis ettikten sonra asıl konferans mevzuumuz olan krapoya nokli kelim edelim.

Krapo=Crapaud.

Fransılara göre kraponun tarifi.

Crapaud: Zılfin toprağa gelen sathında az veya çok harabiyeni mucip fartı nümüvvi müzmin bir iltihaptır. Crapaud ya bu ismi veren zat «Vegece» dir. Bu isim hastalığı temamen tarif eder şekilde şumullü mana ifade etmiyor isede teammüm etmiş olan bu ismin yerine kaim olabilecek ve hastalığın manasını ifade edebilen tam yeni bir isim bulunmamıştır. Hanri Bouley nam müellifte bu hastalığa Eczema vegetent sous-ongule=Ekzema tabiatında müzmin bir iltihabi mütenebbite demiştir. Bourgela ise Karhai akile namı vermiştir.

Almanlar ise bu hastalığa: Hufkrebs demişlerdir yâni iltihabi edimmei kademin papiyom tabiyatında bir nesci mütekessiridir. Ve karnı teşekkülünü men'eden bir rahatsızlıktır

hatta buna Çatal, Aarkbotan, Sahab, Cidar, Hivyei eseri seretani namını dahi vermişlerdir. Krebs=Yengeç manasına gelmektedir.

Profesör Dr.M.Vet. Fröhner ve Prof.Dr.Md. Eberlein dahi tırnak seretani, Çatal ve Civari seretani ark batan ve cidar seretani namı verilen papiyyom tabiatında Edimmei kademin tekessürü nescisinden ibarettir ve o nahiyede karın teşekkül edemez. Görülüyor ki: Hufkrebs Almanca asarın ekserisinde aynı manayı ifade eder tarzıdır.

İngilterede bu hastalığa doğrudan doğruya Cancer = Kanser demişlerdir. Daha evveleri «Lupus» Wolf=kemirici kurt manasına demektir buda Lupinusdan alınmıştır.

Crapaud muadili «Dairemizce» müzmin iltihabı edimmei mütenebbitei tahtı ricli ismi verilmiştir.

Arap uleması dahi: Dai dafda demişlerdir. Buda kara kurbağa hastalığı demek manasındadır. Bu kadar karışık isimler alabilmiş olan bu hastalık hakkında «şimdiye kadar yapılan neşriyattan elde edilebilen malûmat esası üzerine» ahvali tarihiyesinden hulâsatan bahis etmek faideli olur kanaatı ile sözümü biraz daha uzatacağım.

1 — **Ahvali tarihiyesi:** Eski Baytar uleması hatta crapaud ismini veren müellif Vegece bu hastalıkla uğraşmış isede asıl müellif Sullisel tedavisile meşgûl olmuş ve daha bir çok uğraşıclar da bulunmuştur.

Neticede: Seyyar, Muannit, müzmin ve her bir tedavi ile gayrı kabili şifa olduğu anlaşılmıştır, yalnız buna yakın görünen, Çatal hastalıkları ile karıştırmamak lâzımdır bunlar Çatala munhasır kalır Crapaud ise sahana ve civarına mün-teşirdir yâni seyyardır. Pekeski devirden zamanımıza kadar bir çok nazariyeler mevcuttur hatta iki asır evvel ahlât nazariyesi hükümran iken «şıryan ve asap malum değildi;» her fenalığın cümlei asabiyede ahlâtın bulunduğu ve her bir fenalığın bunlardan ileri geldiği nazariyesinde idiler bilâhare cümlei lenfaviye mutalâa olunmuş hemen ahlât nazariyesi

durmuş lenf nazariyesi başa geçmiştir bu defa lenf nazariyesinde tereşsuhat esbap olarak zikredilmiştir.

Daha sonraları fesadı bünye. Diyatez nazariyeleri ün, almış ve bütün hastalıklar bunlara atf olunmağa başlanmıştır işte: bu zaman marazî mevzii telekki edenler olmuş ve bunlarda ikiye ayrılmış, bir kısmı tasannui diğerleri iltihabı demişlerdir tasannui olduğunu iddia edenler hurdebinin bulunmadığı zemana aittir bu zamanda bütün evram kansere atf olunurdu. Crapaud ya ilk defa Vatel nam müellif kanser namını vermiştir. Brasiklark ise bu insan kanserinin aynı değildir, yalnız karın teşekkülüne yaramayan kısmın habis bir afetidir ve bir taharrüşten münbais şifası mümkün olmayan, ruh, efkâr üzerinde tevahhuş uyandıran bir maraz demiştir. Artık; neşic mutalâası ilerilemiş her urun kanser olmadığı öğrenilmiştir bu hususta Leonhard: Crapaud kanserden hariç basit bir veremi huleymi demiştir. İltihabı diyenlerin başında Doboy vardır. 1827 de zılfın elyafının dahamesinden ve bunların birleşmesinden hasıl olur demiştir.

En nihayet Hurdebin çıktığı zaman bunun kanser olmadığını 1851 de Paris tıp fakültesinden Şarl Ruben namındaki zat demiştir ki: krapo müzmin bir iltihaptır ifrazatı karniye daha fazladır yalnız tasallüp hassasını haiz değildir. Beyaz mahsulî marazi mevcuttur. Lemsî dühenidir, kıvamı cübünidir rayıhası tırnaklı olmayan ayaklarda olduğu gibi amonyakidir, sahan, Çatal kenarlarında mütehassir mevat mebzuldur, seyyal ifrazatı vardır lenf ve karın mahsulüdür kısmen mahluldur.

Terakümatı çok fena kokar. tereşsuhi iltihabii müzminden başka bir şey değildir. Züğabatın bünyesi neşvünemayı maraziye izah eder. Her biri zengin bir şebekeden ayrılır ev'iyeyi şariye hüzmelerile müşterektir. Şekli tabiide züğabatı muhtevi bulunduğu karın ile mütenasiptir bu mahfazadan ayrılınca ziyadeleşir ve ileriler aceba bu iltihabın tabiatı esasiyesi nedir?

2 — **Mikrop:** ve tufevlât devri inkişaf etmezden evvel crapaud hastalığını cerhi sebeplere atf etmişlerdir halbuki bu cerhi sebepler ref olununca marazın zail olması lâzım gelirken (zail) olmadığı görülmüştür.

Tufeyli olduğunu söyleyenlerde bulunmuştur ve en başta Metine dir, şu nazariye ileri sürülmüştür, Crapaud tereşşubâtı arasında Oidium batra coais=Oidium batrakoez ve glycyphagus hippopodos=glisfakus hippopodoz nam tufeyli görülmüşler marazı meydana getiren âmil bunlardır demişler isede bu tufeyllerde böyle hassa olmadığı ve ancak ihtimari amonyakî âmili olduğu anlaşılmıştır bu suretle tufeyl nazariyesi boşa çıkmıştır.

Mikrobu tabiatıta olduğunu iddia edenlerden İminger, Malkom ve daha saire mükevvinülkarnın hususi bir intanı olduğunu kabul etmişlerdir şu halde dafiuttaaffün ile hastalığın geçmesi veya diğer hayvanlara sirayet etmesi icap eder iken kuvvetli antiseptikler ile geçmediği ve sirayette etmediği görülmüştür (bu hususta kendimde tecrübe ettim. Krapolu bir hayvanın hastalıklı ayağından bir mikdar alarak meblul yaptım elde mevcut tecrübe hayvanının çatal ve hivyeye nahiyesine şırınga ile zerkıyat yaptım mezkûr hayvanı yaşadığı müddet müşahade altında bulundurdum, yalnız hivyede alel'âde bir apse = abcés teşekkülünü sonra az zaman zarfında kendiliğinden geçti. Netice: mahiyeti maraziye henüz belli değildir.

Almanca emrazı cerrahii hususiden -Prf. Frühner ve Eberlein- bu hastalık hakkında bu güne kadar mikrobu teharryat yapmışlar netice; menfi çıkmıştır. İhtimal hususi bir İnfeksiyondan ileri geliyor demekle iktifa etmişlerdir. Yalnız sıraya alınan esbap: taban ezikleri, çatal çürümeleri tavla zeminlerinin temiz tutulmaması ve daha sairedir.

1928 de çıkan Almanca raporda şu mücmel malûmatlar vardır. Çatal çürümeleri hakkında bir ingiliz mecmuasından alınmış bir hulâsada çatal çürümeleri birinci derecede Ordu hayvanatında ikinci derecede köylü beygirlerinde olur. Baş-

lica sebep ise: Beygirlerin daima nallı olmaları hasebile taban eziklerinden ileri gelir demiştir. Senede hiç olmazsa (hayvanatın) bir ay nalsız çalıştırılması lâzım gelir ve bu suretle hastalığın az olacağını beyan etmektedir. Kraponun verasetini kabul edenler de vardır. İstidat mizaç verasete hamıl ettirmektedir.

Vukuu maraz noktai nazarından: arka ayaklarda önlerden fazla olur ve nadiren dört ayakta ola bilir ve ekseriyetle genç beygirlerde daha fazla olur. Bu hususta Kravs-Kraus- namındaki zat diyorki Viyana mezbahasına kasaplık beygiri olarak 1 Temmuz 925 den 18 Eylûl 925 tarihine kadar 5828 hayvandan bilhassa 62 tayda krapo görülmüş ve arka ayaklarda önlerden iki misli fazla ve bunlarda 3 ile 9 yaşında idiler. Düz taban tırnaklılar ve münhat erazide yetişen lenfatik hayvanlarda daha çok görülür. Memleketimizde ekseriyetle ecnebi ırklarda görüyoruz. 9 sene zarfında 1 yerli katır, 3 yerli beygir 1 ağır katır, 10 ağır beygir, 2 ağır tayda krapoya rastladım yine buda gösteriyorki ecnebi ırklarda krapo daha fazla zuhur ediyor. Esbap meyanında televvüs çok mühim rol oynamaktadır. Vaktile Londra, Paris kanalizasyonu yapılmazdan evvel o memleketlerde krapoya çok tesadüf edildiği ve hâlen bu hastalığın mezkûr şehirlerde azaldığı görülmüştür. Ecnebi ırk hayvanattan -memleketimizde- kraponun fazla görülmesi yatağa alışkın olmaları ve burada yataksız kalmalarından ayakların televvüs edebilmesi sebep gibi hatıra gelir isede Avrupada bu hastalığın çok görülmesi istidat ve veraset fikrini takviye etmektedir.

Alâmeti maraz noktai nazarından: Krapoda çatal çukurluğu ve nevhahi boşlukları, cidarın infisal etmiş kısımlarında cübünü tabiatıta yağlı kıvamda, fena kokolu yığıntılar görülür.

Çatal Taşğın papiyyom teşekkülâtı halinde şişkinlikler (sutunvari karnabahar manzarasında, kalemvari uzamış pek demevidir.) Çatal hacmen büyümüş ve kalınlaşmıştır süngerde olduğu gibi tezayyuk yapar. Çatal hususiyeti şeklinde

kalmaz taşkınlık göstererek muhite yayılır. Çatal ucundan ark botanla ra kadar tazyik altında kalır bir yay gibi hareket gösterir. Muhtelif ayaklarda vehamet derecesi bir değildir hücre teşekkülünde bir farti nümuv vardır karın hücresi karın haline geçememektedir bil'akis eski karın tabakası parçalanır. Etiyoloji = étiologie noktai nazarından hufkrebs karsi nom demek manasına gelir. İki nazariye bunu ayırt eder, birisi infeksiyon neticesi bir teşekkülü cedit diğeri ise kabarıklı müzmin bir cilt iltihabı esası üzerinde olup Pododermatitis chronica Werrucasa dır. tavazzuatına göre çatal arkbota, sahan, cidar seretanı namın alırsada ekseriyetle çatal seretanı olur. Çatalın hufresinde başladığına göre karından ari demetcikler halinde merkezden muhite yayılmış solğun kırmızı bir renkte gayet yumuşak yaprakcıklar halinde yığınlarla doludur. Bu muhitine yayılırken karın tabakalarını eriterek mayi haline getirir, bütün çatal sahan ilâ.... gider Çataldan cidara sirayetinde sonda edilecek olursa vüreykati karniyé ile riciliye arasındaki tasannuat sonda ile anlaşılır ve bazan glomlara ve daha ileriye giderek gadarifi canibiyeler üzerine yürür.

Enzar noktai nazarından hastalığın ne kadar ve ne suretle devam edeceği hakkında kat'i karar vermek caiz değildir en az bir aydan evvel bir şey söylenemez ve bazen nüks ettiği vakidir ve bazende aylarca devam eder hal ve ahvale görede bu hal denişir bilhassa haşarı beygirlerde aylarca devam eder bunlarda sargı tebdili bile güç olur. Ve hemen bu gibilerde muvaffak olmanın imkânı yoktur. Şaber nam müellif baytarlığın ar ve hacaletini mucip bir hastalıktır demiştir müstevli savlet ettiği ensaın ehemmiyetle denişir. Çatalda olursa ve maraza mübtelâ ayakların adedile, hayvanın yaşı ile denişir gençlerde daha çabuk iyi olur.

Kraponun teşrihi marazi kebir biniyesi yukarıda izah edildiği veçhiledir mikroskopik mutalaai nesciye hakkında sabık teşrihi marazi muallimi baytar Kaymakam Azmi bey efendiye verdiğim muhtelif krapolu nesic parçaları hakkında verdiği

cevap berveçhi zirdir : nesci kadifi cihetinden kesilmiştir kuru muayenede Huleymati kadifiyede kısmen dumur vardır kısmi azami dahamete uğramış gayri muntazam kaidesi geniş zirvesi Huleymati taliyei saliseye munkasem vücuhi canibiyesi huleymati taliye saliseye mâliktir. Huleymatin sıtomayı muntazamında geniş ukeydat veya taktiat veaiye mevcuttur. Eklil tarzında mürettep hüceratı müdevverei rüşeymiye kitlatı vardır. Kitlatı munzama ayrılmış ve netha ile dolmuş gerilmiş az çok tereşsuhi lokositi makarri olmuştur ve daha buna mümasil olduğunu izah etmektedir.

Krapo teşhisi tefriki noktai nazarından : çatal çürümesi, kızması ile karışır bunlarda ökçe darlıklı hayvanlarda görünür, krapo ise düztaban, alçak ökçelilerde olur. Marazın seyrile çabuk anlaşılır tedavi noktai nazarından bir çok usuller mevcut olup her bir müellif kendi fikrini ileri sürer ve bir çok ihtilaflar vardır en esaslı usul : Cerrahi radikal müdahale ile tıbbi, mihaniki ve tedavii umumiyedir bunlar bazen iki veya birini müteakip diğeri tatbik olunur, müşhilat mübevvilattır gıda mülattif olmalıdır hıfzıssıhhaya ihtimam muvaffakiyetimizi te'min eder yataklar temiz sıkca değiştirmek yumuşak arazide dolaştırmak ve hizmeti hafifede çalıştırmak muvafık olur.

Ştangvirtten : tedavide her şeye tercihen cezri ameliye tavsiye eder. Aseptik Pensament sarılır 14 gün kalır ondan sonra 8 günden 8 güne değiştirilir. Form Aldehit bir defaya mahsus fırça ile sürülür. Hamızı azot, halliyeti üsrüp, süblime, teinture d'iode, kibritiyeti nuhas, kreozot, katran, meşe kabuğu, tazyikli pansemen kullanılır.

Diğer bir usulü tedavi almanca senelik 1928 rapordan bir kısrağın 4 ayağında krapo mevcuttu her 4 ayağına iki gün gliserinli tazyikli pensemant vurulmuş ve aksamı marıza dikkatli küretag yapılmış ön ayaklar 10 gün arka ayaklar 21 gün de iyi olmuştur. Kezalik almanca senelik raporda profesör Mayer ve Fişer 6 krapo vak'asında Pulpitis sprochaten

mikroplarını cerhada görmüşler marız aksam alkollu formollu mahlâl ile pansement yapılmış azaldığını ve hastaların iyi olduğunu görmüşlersede kat'i olarak hastalığın mikrobi olduğuna karar verilmemiştir.

Kezalik mezkûr eserden yonca yetişen havali hayvanatında kbflü yonca yedirilmek suretile em'a hastalıklarının zuhur ettiği bunlara dahilen em'a antiseptikleri ve ifrazatı guddeviyeleri uyandırıcı mualeceler tatbiki ile beraber hususi tertip intrabiyon denilen müstahzardan dahili adale verilmek suretile vahim kraponun tedavisine muvaffak oldukları zikr edilmektedir.

Dr. Med. Vet G Uebeleden Neosalvarsan dahili verid. ve mevzii olarak krapolu ayağa neosalvarsan pomadası kullandım ümit verici bir mülâyemet görüldü isede devamı hayli masraflı olacağı düşünülerek terk edilmiştir.

Burada ufacık birhakikat veya kiametli bir hadisei fenniyeden bahs edeceğim. Almanca haftalık mecmuai baytariyenin 932 sene 5 numaralı nüshasında bir inek ayağının hastalık dolayısıyla Muştulkademinden kesilmesi ve netice: itibarile bir hazakati fenniye ile kesilen ayak yerine gayet mahirane (sunni) yapılmış bir ayak takılmıştır.. İnek muhakkak bir ölümden kurtularak yeniden yavru yapmak ve süt vermek kabiliyet ve şeraiti te'min edilmiş fekat mal sahibinin arzusu yine tatmin edilemeyerek günün birinde hayvanı mezbahaya sevk ile gesildiğini « ameliye yapan profesör görmüş ve yer yüzünde bulunan meslektaşlara şu maalde bir hitabede bulunmuştur:

Hey meslektaş ilm ve fende hazakatınız her ne olursa olsun tatbiki sahada geçerli olan işler ile uğraşınız hele Baytarlıkta hazakatınız çok kıymetli ve semereli dahi olsa devamlı külfetlerinden dolayı sürümünü hiçtir. İşte : inek size bir canlı misaldir. İşte: neosalvar sana da bu sebepten devam edilmiştir. Şimdiye kadar zikri geçen tedavi usulleri malûm oldu ve daha bunlara mümasil usuller mevcuttur. Bu usullerin her birinin az ve ya çok faideleri görülmekle beraber asıl

kendi takip ettiğim usulden bahis edeceğim bu usulün yüzde 60 - 70 derecesinde muvaffakiyet temin ettiği 9 senelik tecrübemle sabit olduğundan aynen dercetmegi faideden hali görmemekteyim :

Krapo hakkında yaptığım tedavi usulu: Grapaud cıdarın altına kadar ilerilememiş ise, yani çatal ve sahana münhasır olursa derhal radikal bir ameliye ile marız aksam çıkarılacak bol tentürdiyot ile tıla edilecek bunu müteakip teinturedioda batırılmış gaz mahfur kısma açılmış halde örtülecek heman o ande acini kıvama getirilen «Alçı 200 Talk 100 iodoforme 5 Tanen 50 gramdan ibaret mahlut sufufa hamur kıvamı alıncaya kadar su ilâve olunacaktır » halita işbu gazlı bezin ortasına doldurulacaktır. Ameliye yapılan kısım hatta! tırnagın altı tamam bir müstevi satıh haline gelince gazlı bezin boş kalan uçları toplanup nahiye huffiye tamamen imlâ edilmiş olacak bunun üzerine bolca pamuk pekiştirilecektir. Cidar ve bukağılığa kadar pamuk sarıldıktan sonra birinci sargı ile güzelce sarılıp nebatı katran ile tıla olunacak tekrar bir veya iki sargı sarılır bir katran tılası daha yapılır daha üzerinde çuval veya buna mümasil temiz dayanıklı bir kumaş ile, ayak kundaklanır hayvan yerine götürülür bol, temiz sap veya ottan yatak üzerine başı boş serbestce boks dahiline bırakılır. 24 ve nihayet 48 saat ahvali umumiyesi tetkik edilir bu müddet zarfında tabii hal görülmeye yani yeme, içme, tenefüs nabız, normal olmağa başlarsa 12-15 gün sargı alınmaz ameliyeden bir kaç gün sonra Likör fovler «Liqueur de Fowler» den suyuna ilâve edilmek suretile yevmiye 25 cc den başlayarak gün aşırı ziyadeleştirilerek 100 santimetre küp miktarına çıkarılır. Tabii hayvanın büyük ve küçüklüğüne göre miktar değişir 100 santimetre küpten sonra fasıla verilir bir hafta sonra tekrar başlanır.

Sargının açılması :

14-15 gün sonra sargı açılır ameliye sahası gügünü ve

hep bir hıza düz bir sathda olduğu görülür. Alcool a batırılmış pamuk ılı nahiye temizlenir ve şu tertibin istimaline heman başlanır.

Arsenic blanc	20 Stgr.
Aloes en poudre	4 Gr.
Potasse Caustique	4 Gr.
Eau	60 Gr.

İşbu tertip Teinturediode rengindedir, pense alınmış pamuk mahluta batırılarak nahiye tıla edilir, günde bir eğer krapo enzar noktai nazarından vahim ise günde 2 defa sürülmelidir ve hatta mayı biraz bolca kullanılır. Her gün ameliye mahalli mürakaba edilir. İcap ederse fazla yükselen aksamı zaide kaldırılır mualece tamamen tesir edecek surette saha ihzar edilir. Asgari bir ay azami bir buçuk ayda şifa temin edilir. Krapolu olan nahiyede karın teşekkülü başlarken evvelâ açık sarı sonra koyu sarıdır ve evvelâ yumuşak pelte kıvamında sonra nisbeten serttir ve bu sertleşme epeyce ilerilerken hayvan sarğısile gezdirilmeye başlatılır bu gezdirmeler akşam ve sabah yarımşar saatten birer saate çıkarılır. Salahi hal görülünce yevmiye bir defa pansement kâfidir. Pansement gezdirmelerden sonra yapılmalıdır. Nahiye karın tabakası ile örtülür örtülmez sargılar alınır ve gün aşırı nebati katranla tıla edilir daima tavla zeminleri temiz tutulmalı ve hayvanı uzun müddet tavlada tutmayup hizmete çıkarmalıdır. Velhasıl: tırnakların hıfzısıhhasına dikkat etmelidir.

Krapo Cidara sirayet ederek Cidarın infisalini mücip olmuş ve tedavi gecikerek tırnakların kendine mahsus förması bozursa ve hastalık birden fazla ayakta olursa ve birde krapo ile müterafik hivvei eserilerde yani kışrı hafirde müzmin iltihap varsa tedavi heman gayri mümkündür. Hele terakkî etmiş krapoların tedavisi pek masraflı ve zaman yutucudur Muvaffak olmanında imkânı yüzde yüz olmadığından pek çok külfetlerden sonra hüsrana karşılaşmak muhakkaktır. Bütün meslektaşların aşunu açıkca söyleyebilirimki: krapo münhasıran çatalda veya sahana münteşir iken bir, iki ayakta olduğu

zaman ameliyeye hacet kalmadan cerrahî tuvalet kâfidir. Bu hazırlamayı müteakip zikri geçen ilaci usuli veçhile tatbik etmelidir Çataldan sahana tecavüz etmiş ise radikal ameliye lâzım bunu müteakip pansement ve ilk ameliye pansement müddetinin hitamında mualece istimalile muvaffakiyet yüzde 60-70 derecesindedir ve illa krapolu hayvanı zaman gayip etmeden ele geçirmek lâzımdır. Şimdiye kadar elimize geçen krapolular 8-10,18 aylıktır ve bu hali tırnak formasının bozulmasından anlamak her vakit kabildir.

HARBİ UMUMÎ DE ALMAN ORDUSUNDA KRAPO TEDAVİLERİ (*)

İktibas eden
Pr of. Dr. Necip

(Alman baytarî harp tarihinden iktibas edilmiştir: sayıfa 862)

Krapo harp ordusunda sulh ordusuna nazaran büyük bir rol oynamıştır. Hayvan hastanelerinde bilhassa soğuk kanlı ve harici hastalıklı hayvanlarda tesadüf edilmektedir. Harbin devamı müddetince ne kadar vukuat olduğu tesbit edilmemiştir. Garp ordusunda 1917 haziranında 130 beygir krapodan tahtı tedaviye alınmıştır. Bunlardan 26 reis tedavi, 2 reis mürt, 55 reis memleket hastanelerine gönderilmiştir, diğerleri yerinde kalmıştır.

St. V. Dr. Silbersiepe (elyevm Berlin baytar Mp. cerrahi muallimidir) 1916 şubatında krapo hakkında şu işarette bulunmuştur :

İlacsız tedavi maksadı temin etmez. Müteaddit ayak mu ap olursa kutri iki ayakta derhal ameliyyat yapılır diğer ayakta edviye ile tedavi edilir. Ameliyyatta hiç bir şey nazarı itibare alınmıyarak lüzumu kadar yapılır. Yalnız gadarifi canibiyeler ve evtarın açıkta kalmaması temin edilir. Tentürdiyod ve hamızı safsaf sahai ameliyyeye dökülür ve kuvvetli tazyikli sargı konur. Yerinin yumuşak olması gayet mühimdir. İlk sargı 4-5 gün sonra değiştirilir, sonra her 3 günde bir yapılır. Her bir sargı değiştirilişinde yeni teşekkül eden nesci adacıklar ref ve key edilir. Krapo tedavisi gayet uzun sürer, hemde vakit ve emek sarfını icap ettirir. Kâvi mevattın (hamizat ve formalin) krapo tedavisinde gayet ehemmiyetli mevkii vardır. Formalin evvelce pek çok kullanılmıştır. Yalnız ve ameliyyeyi müteakıp kullanılması noktai nazarından mühim

(*) Krapo konferansında arzedilmiştir.

bir maldedir. Fakat mücerrip bir cerrah olmak şarttır. Kâvi hassası gayet çok ve amikan tesiri olduğundan miktarının tayini ehemmiyeti mahsusayı haizdir, yani muhtelifdir.

O. St. V. Prof. Dr. Richter in işarı :

Krapo harbin uzun müddet devamı esnasında miktar ve vehamet noktai nazarından tırnak hastalıklarının mühimleri meyanındadır. Hastanelere tedavi edilmek üzere gelen 41 vak'adan 7 sinde tegayyür çatalda diğer 34 dünde sahan ve cidara münteşir ve ağır vekayı idi.

Bunlardan	1	tırnakdan hasta olanlar	17
	2	« « «	15
	3	« « «	6
	4	« « «	3 idi.

Ve ön solda 12, sagda 10, art solda 29, sagda 26 vak'a tesbit edilmiştir. Bunlardan 19 vak'a da aynı zamanda her iki artta idi.

Bunların kısmı azamında mevziî iptali his yaparak radikal ameliye yapıldı. Hastalığın devamı ve tedavisi hakkında 36 beygirde netice alınmıştır. Bunlardan 5 tanesi devredilmiştir.

Bu 36 malûm olan vekayiden $6=17\%$ si tedavilerinin uzun zaman devamı sebebiyle mezbahaya sevk edildi (bunlardan birisine hastalık 4 ayagında idi.) $30=83\%$ resi tedavi edildi (bunlardan biri 4 tırnagından hasta idi). Bu şifayap olan 30 hayvandan 23 resi kıtaata sevk edildi, 7 resi hizmet görmek üzere memlekete sevk edildi.

Tedavi edilen bu 30 hayvan vasatı 131 gün tedavi altında kaldılar.

Harpte kraponun tedavisi için neosalvarsan tedavisi tekrar edildi. Eski mücerripler netice almadıklarını söylerler.

Kraponun neosalvarsan ile tedavisi hakkında St. v. Dr. Zürn nin işaretatı vardır. (Z.f.v. 1918 s. 21).

St. v. Dr. Haan nin Belçika harp sahasından işaretatına nazaran fast, arekolin injeksiyonu, susuz bırakmak, neosalvarsan infüsyonu ile tedavi etmiştir.

Dahiliye kliniği mesaisinden: Muallim binbaşı Zühtü

EKZEMA[*]

Sayı 117 den mabat

Yazan: Dahiliye muavini
Bnb. Mecdettin

Hat ve müzmin ekzemada te'siri şifabahşasını bizzat gördüğümüz bu pomadın Glycérolé d'amidon ile yapılmasından maksat hasta yıkandığı zaman fazla taharrüş vukua getirmeden tatbik edilmiş olan devayı kolaylıkla çıkarabilmek, vazelinin iyi tasfiye edilmemiş bulunması takdirinde ciltteki taharrüşüne mâni olmak içindir. Halbuki vazelinle yapılmış aynı tertibi bu şekilde çıkarmağa imkân yoktur. Bunda bir az sıcak su ile hayvanı arzu ettiğimiz şekilde temizliye biliriz.

Huile de cade; haricen, afatı cildiye, emrazı tufeyliyede kesretle gerek yalnız ve gerekse diğer devalarla müşterek olarak istimal edilen bir mayi olup terkinin esas maddesini teşkil etmektedir.

Soufre; haricen te'babeti baytariyede cilt üzerinde yaşayan tufeylâtı helâk etmekte istimal olunan bir deva olup kaşıntılı emrazı cildiye dahi istimal edilmesine binaen tertibe dahil ettik.

Camphre; müsekkin hassasına binaen şiddetli kaşıntıyı tahfif için ilâve edilmiştir.

Oxyde de zinc ise bir müneddiptir.

Ekzemalı nevahi yabis ise doğrudan doğruya, kabuklu ve ratıp ise yukarda zikredildiği gibi kaleviyat ile veya hafif

[*] Bu yazı Mecdettin Beyin ihtisas tezi olup kendisi tarafından yapılmış mesai ile tetkikattan ibarettir. Buna rağmen 117 inci sayıda ismim ile Mecdettin Beyin isminin makale başlığı altında yanyana bulunması müşterek bir mesai hissini vermiştir. Bir tertip hatasından ileri gelen bu yanlışlığı tashih ederek mesainin kıymetli arkadaşının şahsına ait olduğunu, benim nezaretten başka bir alakam bulunmadığını tavih ederim.

Muallim: Zühtü

antiseptik mevat ile temizlenerek pomat tatbik olunur. Afatın derecesine göre üç gün sıra ile sürülen pomat, üç gün de cilt üzerinde bırakılır ve altıncı günün hitamında hayvana ılık bir banya yapılır ve ilâç temizlenir; Bir salâh eseri görülüyorsa ilâç ikinci defa olarak aynı şekilde tatbik edilir.

Kliniğimize gelen 89 ekzema yak'asından keçi, koyon ve kedi hariç olmak üzere mütebaki beygir ve köpeklerin ekserisinde tatbik ettiğimiz bu pomatın şifa te'sirine okadar kanaat getirdik ki gerek klinikte berayı tedavi alıkoyduğumuz veyahut ayak vizitesine getirilerek reçete almak suretile tedavisine mübaşeret edilen hastalar da tam şafi te'siri görülmüştür. Bu meyanda yaptığımız tecrübeleri aşağıda mevzular (beygir, köpek) üzerinde sırasile zikredeceğiz.

Bazı müellifler köpeklerde, radyom istihsalinden bakiye kalan posanın (Bou radio-active)istimalinden fayda görüldüğünü beyan etmektedirler.

Profesör Maignon; Kebedin cilt üzerinde mühim bir rol oynadığını düşünmüş ve kebede yapılmış diyastazların ekzemaya musap köpekler üzerinde iyi neticeler verebileceğini farzederek tecrübeler yapmıştır. Ekzemaya musap bir hayvana her gün cildi altına 7/1,000 nisbetindeki tuz mahlûlün-2 santimetre mik'âbı derununda halledilmiş bir miligram kebet diyastazı zerketmiş, bu zerkiyat mevzii ve umumi reaksiyon tevlit etmemiştir. Afatın kuruduğunu mevzuun vezninin tezayüt ettiğini fekat tekrar hastalığın nüksettiğini, bazı hastalarda hake ve cildin ihtikanı kebet diyastazının te'sir edemediğini bu sebepten lühafenin iğtidası üzerine guddei derekiye (Tyroide) diyastazının te'sir ettiğini tahattur ederek guddei derekiye diyastazı verilmiş ve hastalığa iyi geldiği görülmüştür. Bundan sonra muhtelit tedavi tatbikine başlanarak bir ay devamdan sonra tedaviye hitam verilmiş, bir bir buçuk ay sonra ekzema tekrar nüksetmiş, bu defa yalnız guddei derekiye diyastazı zerkedilmiş yeniden kalınlaşmış, kabuklanmış ve muhtakan ve hakeli olan cilt incelmış, yumuşamış, ihtikanı zail olmuş kıllar ve kabuklar sukut etmiş, cildin şifayap olmasına nazaran kıllar sürmemiştir.

Bu şırınga terkedilerek kebet diyastazı sıringasına başlanmış, ciltte tekrar ihtikan uyanmış, kıllar sür'atle sürmeğe başlamıştır. Bu yapılan tecrübelerde dört defa nesci diyastazların ekzemayı zevale uğrattığını ve fekat tedavi terk edildiği zaman tezahüratı cildiye'nin tekrar baş gösterdiğini beyan etmektedir. Daha buna benzer bir kaç tecrübeler yapmış aynı neticeye vasil olmuştur.

Ekzemada kebet tedavisi oldukça taraftar bulmuştur.

Eezemanın bünye hastalığı olmasına binaen hormon tedavilerinin çok müeessir olacağı tabiidir. Bu itibarla ekzemalı vak'alarda bazı müelliflerin tavsiye ettikleri ciğ karaciğer tedavisi ve bilhassa (Fournier) nin karaciğerden yapmış olduğu (Pilule de foie de Chazy et de Fournier) namini taşıyan hapları tecrübe edilmesi lâzım gelen bir vasıtai tedavi olduğu kanaatindeyiz.

Biz bazı mevzularda ciğ dana ciğeri tedavisiyle bazı iyi denecek neticeler elde ettik. Şüphesiz haplar da ümit bahş birer âmili şifa olsa gerektirler.

Professeur Wirh; insanlarda % 1 nisbetindeki bromure de sodium mahlûlünün dahili verit zerkedilmek suretiyle ve ekzemaya haricen müdahaleye lüzûm kalmadan şifa elde edildiğini ve köpeklerde yaptığı tecrübelerde dahili verit veya tahtelcilt yapılan bu tarzı tedavinin şayanı tavsiye olduğunu beyan ediyor.

(Die parenterale Eiweistherapie) deri tarikiyle albümin tedavisinin tecrübe maksadıyla yapıldığını ve (Phlogetan, Aolan, Yatren, Lipatren, Staphylokokken vaccine) nin zerkini literatürler kayt etmekte iselerde neticeleri hakkında malûmata destres olunamamıştır.

Kok; köpeklerin cilt hastalığı vak'asında kan tedavisi (Auto-Hémothérapie) tatbik etmiş ve hayanın kendi kanını % 1 limoniyeti sut ile karıştırarak ilye adelâtına şırınga etmek suretiyle kullanmış ve muhtelif ekzema şekillerinde çok iyi neticeler almış olduğunu zikretmektedir.

Ekzemanın bütün hayvanlarda müşterek olan yukarıdaki

mutalâasından sonra şimdi tezimizin çerçevesi içerisinde bulunan beygir ve köpek ekzemasını hususiyetlerini arz edeceğiz.

Beygirde ekzema :

Ekzema iyüşşekil emraz beygirde çok mütehavvil ve müteaddittir. Umumî olmakla beraber yalnız baş, beden ve etrafta da tekarrür edebilir. Hat ve müzmin olarak seyredir.

1 — Bedenin aksamı ülviyesinin hat ekzeması yani ekzemayı huleymiği haveysalı :

Bu ekzema en fazla koşum takımlarının temasına maruz ve çok terleyen kısımlarda zuhur eder. Başda, omuzda, unkun tarafeyninde, zahırda, koşum ve eyer takımının temas ettiği mahalde ve sağrıda tesadüf edilir. Bazı defa vücudun her tarafına yayılır. Başlıca genç ve ince derili hayvanlarda ekseriya yazın görülür.

Bidayette kıllar ürpermiş ve donuktur. Derinin sathına el sürüldüğü zaman gayrı muntazam, dağılmış ufak huleymeler hiss olunur. Bu huleymeler bazen toplu ve bazen de yekdiğinden ayrı olarak bulunur. Umumiyetle mercimek iriliğindedir. Deriyi daneli ve kumlu gibi bir kale getirir. Kıvamları bidayette yumuşak ve bilâhere sert ve karnî olur. Deri; sıcak, kalın, vecânâk ve hassastır. İndifa ve inhilâl zamanında hake şiddetlidir. Bir müddet sonra indifaatta bir intitah husule gelerek ekzemayı huveysalı şeklini alır. Huveysalâtın açılması ile muhteviyatı kurur ve kabuklar husule gelir. Kabukların üzerinde bulunan kıllar demet halinde birbiri üzerine yapışır ve kabuklar ile birlikte kıllar şiddetli kaşınmaların tesiriyle sukut ederler, bu veçhile kılsız ve çıplak lekeler husule gelir. Bu lekeler maddei subağiyeden mahrum nevahide kırmızımsı subağlı ciltte sincabî renktedir;

Bu şekildeki ekzemanın alelekser seyri selimdir. Esbabın izalesiyle bilâ tedavi de şifayap olabilir. Ekseriya Huile de cade ile bir friksiyon yapmak, kabukları gliserin veya mevadı şahmiye ile yumuşatmak ve kaldırmak, kılların neşvünemasını tacil için müsavi miktarda alkol ve katran kullanmak.

2 — Etrafın hutatevi ekzeması :

Bu ; tercihan etrafı halefiyede mevzii kaşıntıyı mucip olur ve ekseriya me'baz mafsalları tecavüz etmez. Serian kuruyan ve küçük kabukcuklar haline tahavvül eden az çok ehemmiyetli ve devamlı bir imtilâ ile mevsuftur. Hastalık tarafı halefiyeyi yavaş yavaş afetzede eder. Bu kaşıntı ve mebaz mafsallarının etrafından başlar, nadiren bacağın ve çehi dahililerine kadar ilerler. Bidayette etrafın kısmı süflisinde ödem şeklinde bir imtilâ görülür ki hafif bir tazyikle hayvan veca hisseder. Huttatelere tekabül eden yerlerdeki kıllar ürpermiştir. Hake çok şiddetlidir. Hayvan etrafını civarındaki mevcut sert cisimlere sürter, müteakiben kıllar sukut eder ve badehu kabukcuklar ve huttateler görülür.

Umumiyetle marazın şiddeti az olursa şifa pek çabuk husule gelir, lâkin indifa müçtemi ve hake pek şiddetli olduğu vakit etrafın pek vecanâk bir imtilâsında münteşir cilt iltihabının takip ettiği müşahede olunur. Mamafih hastalığın akibeti vahim değildir, hayvanları bir müddet için talim ve hizmetten mahrum bırakır. Ekseriya 15-20 gün nihayetinde hiç zuhur etmemiş gibi geçerek şifa husule gelir. Kabuklar kalkar ve düşer, beşere yeniden hayat bulur.

Müleyyinat tatbikatı, hafif kabızlar (humzu tutya pomatası), kılların kırılması ve cildin fevkalâde temizliği şifa husulünü temin eder.

3 -- Re'sin müzmin ekzeması :

12-30 yaşındaki beygirler ile gurm geçiren 5-6 yaşındaki lüks beygirlerde haddeyn ve burun üstünü işgal ettiği görülür. Hastalığı bidayette görebilmek pek nadiren vukua gelir. Umumiyetle hiç bir indifa dahi görülemez, sadece yüzde kıllar dökülmüş ve cilt pitiryazis gibi sert ve kurudur.

4 — Eçfanın ekzeması :

Cıvarı aynın sukutu eş'arını ve cildin teverrününü mucip olur.

4—Unk, harik, zahr ve kalçaların müzmin ekzeması:

Yabis ekzema; bu şekil ; daha tam, daha vasi, daha sathî

ve vasfî bir ekzemadır. Ekseriya asabî bünye ve ince derili hayvanlarda görülür; (Alix) ve (Vorling) e göre sarî bir şekilde takınabilir. Mamafih, hususî bir failin meydana çıkarılması için hurdebinf taharriyat yapılır.

Bu şekilde araz üç devir gösterir :

Birinci devir : Sarkopt uyuz ile karıştırılabilen şiddetli kaşıntılarla mevsuftur.

Hasta güneşin hararetine ve diğer sıcak vesaite maruz bırakıldığı taktirde hakei şedidenin artması hastalığın bu devrinde teşhis yolları üzerinde ehemmiyetli bir alâmet telakki edilebilir.

Bu ekzema bir kaç ufak kabukcuklarla veyahut kılların dibinde zuhur eden bir kaç huveysallarla unku yan tarafları zahr ve beden üzerinde dağılmış olarak meydana çıkar.

İkinci devir : İfrazatı kesilen huveysalların muhteviyatının kurummasından münbais küçük kabuklar ayrılır. Ve derinin sathı aşınmış veya soyulmuş gibi vasi satırlar irae eder. Bu şekilde ciltte irtişah yoktur.

Üçüncü devir : Cilt büyük bir genişlikte soyulmuş, kalınlaşmış, tahtelcilt nesiç çok yapışmış, sert, bazen kuru ve beşerevi bir cüleytle örtülmüş ve kurumuş olup kıllar sukut etmiştir.

Yabis ekzemada umumiyetle vahim değildir. Bazen kışın veya iikbahıra girildiği zaman tahaffüf eder ve yazın şiddetlenir ve böylece hayvan üzerinde uzun müddet devam eder. Bazı defa şiddetli korku gibi geçici ve haricî bir intibah ve çok zahmetli bir mesai sükunete geçmeyen hastalığı yeniden uyandırmaya kâfidir. kıllar yeniden muntazaman sürer. Hastalık edimmenin veya yalnız beşerenin sathî kısmında mevzî olarak kalır.

Seyri müddet; bu marazın ilk iki şekilleri hemen her biri 4-8 günden daha ziyadeye ihtiyaç gösteremeyup serian geçerse hastalığın umumî müddeti hatta üçüncü devreye geçse bile 1-2 aydır. Hastalık atideki sıra üzerinden ilerler. Boynun yan tarafları, harik, zahr, adla, sağrı, batin. Baş ekseriya

hastalığın başlangıç. orta ve nihayetinde mütesaviyen afetzededir.

Eğer üçüncü şekle geçmiş ise iki veya üç ay ve hatta bazen daha fazla devam eder.

Megnine, indifaat gayrı muntazam intişar edeceği yerde zebrin veya hint kaplanının donunu hatırlatan şerit şeklinde ve azamî 1-2 santimetro genişliğinde ve bidayette münferit olarak, bilahere salim ciltte aynı genişlik ve kıllara amudî bir istikamette olmak üzere tecemmü ettiğini beyan etmektedirki buna yabis ekzemanın menevişli şekli denilmektedir.

Bazı nevahide alelûmum mevziî olarak kalır. Bu ekzema sarkopt uyuzunda olduğu tarz ve surette asla taammüm etmez. Uyuzu serian geçiren dafî cerp muhtelif tedavilere mukavemet eder. Beygirdede aleddevam yeniden zuhur eder., asla sari değildir. Uyuzda olduğu gibi nadiren şiddetli ve muannit bir kaşıntı refakat eder. Bazı münferit vekayide teşhis vazetmek çok güçtür. Birçok mütehassıslar hakikî cinsleri tefrikde aldana bilirler.

Yabis ekzema, bidayette dermanisüslerin vahzelerinden husule gelen sukutueşare benzersede bu benzeyiş muvakkattır.

Hastalığın selim ahvalde hayvanların sıhhati üzerinde mühim bir tesiri yoktur. Mevzular, neş'e, istiha ve semizliklerini muhafaza ederler. Vahim ahvalde ise, lüs hayvanlarda daima nükse meyyaldirler. Bundan başka bu hastalık intişare çok müsait olup hayvanları uzun zaman işten bırakır.

Her şeyden evvel mariz olan hayvanları tecrit etmek, hastalığı husule getiren veya avdetini teshil edecek esbabı mikroplar, koşumların tevlit ettiği delk ve taharrüşler gibi ortadan kaldırmak lâzımdır.

Alix tarafından tavsiye edilen vaki tedbirlerden başlıcaları:

1— Ahırda bu hastalığa musap hayvanların hergün muayeneleri.

2— Ekzeyaya musap veya şüpheli hayvanların tüylerinin kırılması.

3— Hayvanların tavla haricinde büyük bir ihtimamla timar edilmeleri.

4 — Entanın uzamaması ve salim hayvanlara hastalığın savlet etmemesi için ahırdaki hasta hayvanlara hususî timar takımı tahsis etmek.

5 — Ahırların bol havalandırılması.

6 — Hayvan yataklıklarının her gün değiştirilmesi.

7 — Timar ve koşum takımlarının tebdilinden ve beygir localarının değiştirilmesinden son derece tevakkî edilmesi.

8 — Hastaların sularının kova ile verilmesi.

9 — Hasta tanılmış beygirler tarafından işgal edilen mahallerin muvakkaten boş bırakılması ve dezenfekte edilmesi, badehu aynı ahırdaki timar takımlarının haftada iki defa dezenfektasi.

10 — İşbu ahırların eşya ve koşum takımları için hususî bir mahal tefrik edilmesi.

11 — Ahırda diğer hayvanlara sui te'sir yapacak bütün sirayet vasıtalarının imhası.

12 — Mezkûr ahırın hayvanları için bir nalbant ocağı yapılması

13 — Beygirlere ihtimamla bakacak eşhas tefrik etmek ve bunların tavlada hususî bir elbise giymelerini te'min edilmesi ve bu elbiseleri her tımandan sonra sabunla temiz yıkamağa mecbur tutulması.

Alix şu mutalâasile hastalığın hayvandan hayvana geçtiğini kabul etmekte isede bu fikri cayi teemmüldür.

Hastalığın esas tedavisinde cildin hususî teharrüşüne mâni olmak ve Huile de Cade friksiyonlarla ciltte geçici ve sun'î bir teharruş uyandırmak.

Katran suyu, % 2 asit fenikli su, 1/1 000 süblime mah-lûlile gasiller iyi netice verir. Ilık su ile adî lavaj, karbonat dö potas gibi kalevî lavajların yardımile harşefleri tahrip etmekle iktifaolunabilir. Şifa te'siri çok defa tecrübevî olarak isbat edilen arsenik ve iyodu potasyomun bütün cilt hastalıklarında umumî muaddil olarak istimali tavsiye edilir. Arsenikin kuvvetli dozlarla istimalinde gayri kabili şifa tanınmış ekzemaüyütabia cil hastalığına musap hayvanlarında şifa görüle bilmektedir. Soğuk ekseriya ekzemanın neşvünemasını tâdil ve ilerlemesine mâni olur.

(Ekzemali beygirlere kliniğimizde yapılan muhtelif tedavi usulleri)

No. 1 — 40 Poliklinik numaralı harbiye mektebi süvari bölüğüne ait 23 tırnak numaralı 915 doğumlu doru beygir.

Mikroskopik muayenesi yapılarak akarlara ait bir şey görülemediğinden mektep intaniye kliniğinden 21/2/933 tarihinde klinimize devredilmiştir. Derecesi 37,8 idi.

Müşahade edilen araz: başta haddeyn üzerinde, unku canibi ile adla ve zahırda tek tük sukutu eş'ar, kabuklar mevcut, ciltte irtişah yok, kaşıntı pek az mevcut eş'arın sukui ettiği mahallerle diğer civar nevahide ilaç tatbikinden mütevellit kesif kabukların teşekkülü görülüyordu Kliniğimize geldikten sonra cerp ve trikofiton noktai nazarından tekrar muayene olundu. Ve mikroskopta cildî tufeylâta tesadüf edilemedi. Teşhis; müzmin yabis ekzema.

tedaviye alındı. Haricen kabuklar ekzema ile âfetzede olan nevahi % 5 nisbetinde kreolin mahlûlile dezenfekte olundu % 1 nisbetindeki tripanbleu mahlûlünden 50C.C dahili verit zerkedildi. Bu zerk ameliyesine dört gün devam edildi. Bu suretle uzviyete iki gram Trypanbleu dahil etmiş olduk.

Ekzemali nevahi dört gün kreolin mahlûlile dezenfekte edildi Kabuklar sukut etti. Kılsız nevahider kılların sür'atle neşvünemasını tâcil etmek için atideki formül istimal edildi.

Ammoniaque	25 Gr.
Ess. de térébenthine	20 Gr.
Alcool camphrée	200 Gr.

8/3/933 den 15/3/933 tarihine kadar her gün friksiyona devam edildi. On altıncı günü kıllar tamamen neşvünema bulmuş ve cilt hali tabiisini iktisap etmişti Taburcu tarihine kadar derecesinde bir tereffü görülemedi. Hayvan 30/3/933 de kıt'asına taburcu edildi

No. 2 — 41 Poliklinik numaralı harbiye mektebi süvari bölüğüne ait 18 tırnak numaralı kestane doru dişi katır.

Bu hayvanda diğer beygir gibi intaniye kliniğinden devredilmiştir. 21/2/933 tarihinde kliniğimize duhul eden katırın mikroskopik muayenesinde tufeylâta ait bir şey göremedik.

Görülen araz: ahvali umumiye. iştiha iyi. Derecei hararet 37,8 idi. Boynun yan tarafları, reisle unku arası ve yelediplerinde cidago ve zahırda hatta batna doğru münteşir, bazı sutuhta benek tarzında kılların sukut etmiş ve bazı nevahide ufak kabukçuklarla kıl diplerinde huveysallar görülmekte idi. Hayvanda şiddetli hake mevcuttu. Cilt sert ve kalın iltivalar gösteriyordu. İdrar muayenesi tabii zuhur etmiştir. Teşhis (müzmin yabis ekzema).

23/3/933 de umumî tondaj yapıldı,

1/3/933 de derce, hali tabiide idi. Bu hayvana yemine karıştırılmak üzere yevmiye 30 gram kükürt verildi. Ve 10/3/933 e kadar 10 gün yevmiye aynı tertip üzerinden kükürt verildi.

4/3/933 den itibaren :

Arrhénal	3,Gr.
Sulfate de strychnine	0,25, Centg.
Eau sterilisée	250,Gr.

Formülünden yevmiye 10 C.C. deri altına zerk edildi ve 16/3/933 tarihine kadar 16 gün buna devam edildi.

Ekzemalı nevahide atideki tertip üzere pomat sürüldü.

Huile de cade	100,Gr.
Glycérolée D'amidone	500,Gr.
Oxyde de zinc	50,Gr.
Soufre précipitée	60,Gr.

Bu pomat fasıla ile iki defa tatbik edildi. Ve hayvan 28/3/933 de tamamen iyi olmuşsada bir müddet daha klinikte alıkonulmuş ve 11/4/933 de kıt'asına taburcu edilmiştir.

No. — 42 Poliklinik numaralı harbiye mektebi sivari bölüğüne ait 19 tırnak numaralı açık doru erkek katır.

21/2/933 tarihinde diğer iki hayvan ile birlikte intaniye kliniğinden devredilmiştir. Hayvanda belli başlı reis ile unk

arasında kılların gayri muntazam ve oldukça vasi bir saha teşkil edecek derecede dökülmüş olduğu görülmüyordu. Başka nazarı dikkatimizi celbeden araz göze çarpmıyordu.

Hayvan yemini muntazaman yemekte, ahvali umumiyesi iyi, tebevyül ve tagavvut hali tabii, derecesi 37,8 idi. Kılları sukut etmiş nevahide bir ihmîrâr gözüküyordu. Yalnız beşerevî bir tefellüs vardı. İdrar muayenesi tabii zuhur etti. Teşhis (Harşefî ekzema).

Hayvana 1/3/933 den 10 / 3 / 933 e kadar 10 gün 30 gram dan kükürt yemine karıştırılmak suretile ita edildi.

1/3/933 de kreolin friksiyonu yapıldı. 8/3/933 de kılsız olan nevahide kılların çabuk neşvünemasına yardım maksadile birinci hayvanda kullanılan amonyak formülü bundada istimal edildi. Ve üç gün devamlı ve bir az teharrüşü uyardıracak tarzda fripsiyon yapıldı. Ve 18/3/933 tarihine kadar devam edildi. Bu aradaki günlerde kılların yavaş yavaş yeniden çıktığı ve son günlerde kılsız nevahinin tamamen kılla ihata edildiğini gördük. Esasen hayvan başka bir afatı maraziye göstermediğinden küt'asına taburcu edildi.

No. 4 — 48 Poliklinik numaralı gedikli küçük zabıt mektebine ait yanık kestane doru kadana beygir. 1926 doğumlu.

Mikroskopik muayenesinde tufeylâtı hariciye görülemediğinden 23/2/933 tarihinde intaniye kliniğinden devredilmiştir. Unkun yan taraflarında, omuz başlarında, zahırda ve kuyruk dibinde evvelce ilâç tatbikinden mütevellit kuru ve çatlamış bir şekilde kabuklar mevcuttu. Bu kabuklar, kıllar ile birlikte sukut etmekte olduğundan bazı mahalleri kıldan muarra idi. Ve hayvanda biraz kaşıntı mevcut ve hatta kuyruğunu yanındaki boks tahtasına sürtmekte idi. Uzun kıllarla mestur nevahinin ekzemasını, (müzmin ratip ekzemayı) hatırlatacak kuyrukta bir araz mevcut değildi. Doğrudan doğruya, yabis ekzema tipi gösteriyordu. İdrar tabii zuhur etti. Yalnız afete iştirak etmiş olan kısmın tondaşı yapıldı.

Hayvana dahilen:

1/3/933 de atideki arsenik formülünden bir bol yutturuldu.

Acide arsenieux	0,25 Cent g.
Ext. de noix vomique	0,20 Cent g.
Ext. de gentian	5 Gr
Poudre de reglisse)	Q.S
Sirop simple)	
Pour un bol	

Bu bolden 16 adet yapıdırılmış, bir bolden başlanarak yevmiye dört bol kadar verilmiş ve bilahere tedrici azaltmak suretile on altı bol 7 gün zarfında hayvana verilmiştir.

8/3/933 de ekzemalı kısımlara ilâç tatbikine başlandı

Ammoniaque	15, Gr
Ess. de térébenthine	15, Gr
Alcool camphrée	150, Gr

Bu defa amonyak ve itrı terementi 10 da 1 nisbetinde ter-tip edilmiştir. Bunu firiksiyon halinde ve bir gün terk etmek suretile istimal edildi. Kıllar onuncu günü sürmeğe başladı. 5/3/933 de kıllar tamamen çıkmış ve hayvanda afet tamamen bertaraf olmuştu. Kâfurlu küül firiksiyonu yapılarak küt'asına taburcu edildi.

No. 5 - 49 Poliklinik numaralı gedikli küçük zabıt mektebine ait 137 tırnak numaralı al kadana beygir.

Mikroskopik muayenesi yapılarak tufeylât görülmemesine binaen intaniye kliniğinden devredilmiştir.

Bu hayvanda 4 numaradaki hayvan gibi aynı araz gösteriyordu. Yalnız bunda afat daha vâsi ve hasıralara doğru ilerlemiş bir vaziyette idi. Kaşıntı mevcut, ilâç tatbikinden mütevellit kabuklar aynı şekilde görülmüyordu. İdrarda cüz'î miktarda albümin vardı. (Yabis ekzema) mevzîî tondaj yapıldı. Ve hayvan 1/3/933 de 4 numaralı kadanaya verildiği tarzda Acide arsenieux bollerini verilmeğe başlandı. Ve aynı zamanda %5 kreolin firiksiyonu yapılmaya başlandı.

8/3/933 de haricen afatı ekzemaıyeyi ihtiva eden nevaıııe:

Ammoniaque	25, Gr
Ess. de térébenthine	20, Gr
Alcool camphré	200, Gr

Bu formülden firiksiyon tarzında gün aşırı sürüldü. Ve 15/3/933 de kılların neşvünema bulduğı ve renklerinin salim ciltteki kıllara nazaran daha koyu olduğı görüldü.

24/3/933 da kıllar tamamen çıkmış cildin sertliğı zail olarak alestikiyeti avdet etmiş 28/3 933 cilde bir kâfurlu küül firiksiyonu yaptırılarak kıt'asına tabureu edilmiştir.

9— Ratıp ekzema veya uzun kıllarla mestur neva-hinin ekzeması:

Bu şekil ekzema, yele ve çok defa kuyruğun kaidesine mahsus uzun kıllarla örtülü kısımların sathını ratıp bir şekilde afetzede eder. Pek sık yele ve kalın bir unka malik hayvanlarda ekzemanın bu şekline tesadüf edilebilir. Cildin bu kısmına verilen ihtimamın azlığı, kirlilik, terler ve nevahinin fazla yağlı bulunması esbabı mucibeyi teşkil eder.

Hastalık uzun zaman görölmeden geçer., kılların sukutu, seyrekleşmesi ve altında kalan ifraz mahsulunun çoğalmasile anlaşılır. Cilt çok kalınlaşmış ve iltihablanmışır. Uunku üst kenarı müztarazan katlanmışır. Sathı esmerimsi bir rusup ile ve yahut kurumuş kan kıyh ve mısıldan müteşekkil kabuklarla örtülmüştür. Bunların altında kirlı, yağlı, müteaffin ve yapışkan bir madde bulunur. Eğer hastalık tedavi edilmezse cürabatı şariye kesbi dahame eder., İncelir ve düşerler. Cildin sertliğı aşikâr olur. İltivalar, mebzul haraşif göstererek uzun zaman devam ve mukavemet ederler.

Hasta mahallerin temizliğine dikkat etmek, alta yapışık kılları kesmek lâzımdır. Badehu kat yağı ve katran merhemi firiksiyonları, kabız tozlar, tanen ve tahtı azotiyeti bizmut kullanılır.

7— Etrafın nihayetlerinin ekzeması:

Bu ekzema bacağa su toplanma ve kırapo namı altında iki şekli ihtiva eder. Etrafda görülen bu ekzema tabiyetindeki afatıda vucudun fevkani kısımlarında tesadüf edilenler gibi vahimdir.

Bukalık inhiuasinin hat ekzeması-bacağa su toplanması

Umumiyetle bacağa su toplanma namı altında tanınan bu ekzema diz ve mebazların altında, başlıca eklilin, bukalığın etrafında takarrür eden ratıp ekzemalara bu nam verilir. Bunlara tarafı kuddamiden ziyade tarafı halfide daha ziyade tesadüf olunur. Bacağa su toplanması hususî esbaptan mütevellit olmayup bütün ekzemaların neşvünemalarında âmil olan müheyyie ve mucibe esbaptan ileri gelir. Bundan başka psoryazis veya kırapoda nadiren vucudün üst kısımlarının bir ekzemasına merbut bacağa su toplanması görülebilir. Adi ve lenfatik hayvanlar bukalığın ratıp ekzemasına musaptırlar. Asabı beygirlerle demevî hayvanat yabıs ekzema gösterirler. Mamafı bütün uruku hayvaniyede tesadüf olunur.

İçerisine gübre ve idrar karışmış ve bozulmuş pis yataklıklar, ahırın kirliliğı bu ekzemanın intışarını teshil eder. Muharriş te'sir icra eden çamurlar, etrafın nihayetinin kirliliğı, bacağa su toplanmasını teshil ve buna müsap hayvanatta hastalığı şiddetlendirir. Topuk kıllarının kesilmesi, ratıp yollarda uzun müddet çalıştırılan beygirlerde çamurların nufuzunu kolaylaştırır. Topuk kıllarının kesilüp kesilmemesi ekzema noktai nazarından şayanı tetkiktir. Ordu hayvanatında pek müziç şekilde devam eden bu ayak ekzemalarından dolayı hayvanatın uzun zaman tedavi altında kaldıkları malûmdur. Topuk kıllarının kesilmesi üzerinde bir karar verebilmek için hayvanatın teşekkülâtını tetkik icap eder. Kumlu ve çamursuz havalide yetişen hayvanata bakarsak (arap hayvanları ve bu hayvanlarla islah edilen uruk) topuklarının çok az kılı olduğunu görürüz. Halbuki ratıp ve merzağı, çamurlu muhitlerde yetişen uruka ise bilâkis topuk nahiyeleri çok kılı ve uzun tüylüdür. Buda bize gösteriyor ki tabiat,

ayakları çamurun muharriş te'sirinden kurtarmak için o nahi-yenin kıllarını uzatmıştır. Şu halde bir hayvana süs yapalım diye topuk kıllarını kesmek eğer o hayvan çamurlu bir mu-hitte çalışmak zaruretinde ise hiçte iyi değildir. Bu taktirde çamuru kendi elimizle bir vasıtai taharrüş olarak kullanmış oluruz. Yalnız ayakların tathiratına çok iyi dikkat edilen hayvanatta kılların kesilmesine müsaade edilebilir. Hizmetten avdette ayakları temamiyle temizliyebilmek imkânı yok ise kılların kesilmesine kat'yetle menetmelidir. Tecrübemiz böyle bacğa su toplanma vekayii dolayısıyla bir kış talimden kalmış olan bir topcu taburu hayvanatı kılları kesmemekle irtesi sene tamamen ve hiç bir arızasız kullanmak neticesini bize göstermiş ve maruzatımızı takviye etmiştir.

Hastalık en ziyade kışın görülürsede yazın da husule geldiği vakidir.

Bacğa su toplanma yabis ve ratip şekillerde olur.

Yabis ekzema : ilk behar, yaz ve son behar ve nadiren kışın beygirlerin bukalıklarında kuru, har, harşefi, parlak, gayri müteşşih ve kabuksuz, kâmilten kıldan mahrum bir satha çok defa tesadüf edilir. Şu zikredilen vasıflar bacğa su toplanma ve krevasların zuhur edeceğine bir delil teşkil edebilirler.

Yabis ekzema mukavemet ettiği müddetce derinin kabili taktir bir teverrümü umumiyetle görülemez ve deri böyle kaldığı taktirde septik ve piyogen intanlardan muhafaza olunur; ekzemanın bu şekiline ekseriya genç hayvanlarda tesadüf edilir, ve kolayca şifa husule gelirse de ekseriya krevasla ihtilât eder. Bunlar asla başlı başına bir hastalık olmayup binefsihi neşvünema buldukları vakit daima ekzema tabiatındaki emraza bağlıdır.

Ratip ekzema : Bukağılık mafsalsının ratip ekzeması; krevas ve lenfanjit ile ihtilât etmeğe müsaittir. Hat bacğa su toplanma ismi altında tanınan ve malpiki ecsamı muhatiye hücrelerinden tereşşüh ederek ozimavi fartı demle tavsif edilen bu hastalık bir nahiye münhasır veya civarına yayılmış bir şekilde görülür. Bu fartı dem (Hyperhémie) bilhassa aya-

ğında seki bulunan doru ve yağız dondaki beygirlerde bariz bir surette görülür. Deri teverrüm etmiş har ve vecanaktır. Bedehu küçük, sivri veya yuvarlak, şeffaf huveysali bir indifa zuhur eder. Bu huveysal muvakkat bir sertlikle seri bir tekâmüle maliktir. Çabuk koparlarsa alelekser görünmeden geçerler. Kaşımalar, etrafın ıleri geri ve germe hareketleri, gübrelelere temas, bukağılıkta şakları husule getirir. Bu şaklardan mıslî, şeffaf, kokusuz, berrak bir mayi akar, kılları ıslatır, eğer bu mayi mebzul olursa damlacıklar halinde tırnağa ve yere damlar. Huveysalların zuhuru birbirini takip eder, bunu müteakip beşere hemen birbirine yapışmış ve karışmış bir halde ve küçük fasılalarla kalbur gibi bir manzara gösterir.

Derinin beşeresi vâsi bir satıhta soyulmuş ve kıllar ürpermiş gibidir. Hasta sathı örten kıllar ayrılır ve düşerler.

Kaşıntı bazen okadar belli ve şedit ki hayvan civarında bulunan eşyaya etrafını sürtmek ister veya dişile kaşır ki bu halde taraf kanlı bir şekil kesp eder. Bu ekzema ya her iki tarafı kuddamî veya halefilrde veyahut her dört tarafta birden zuhur eder.

Bukalığın hat ve ratip ekzeması kısıraklarda daha tehlikelidir. Çünkü idrar serpinti halinde döküldüğünden beşereden mahrum kısımların fazlaca teharrüşünü mucip olur. Bu hat ekzemanın seyri muayyendir. Bazı herre indifa durur ve bütün ihtilâlâtın önü alınır, hasta onbeş gün zarfında şifayap olabilir.

Çamur, toz, ve gübre ve idrarların temasile yeniden huveysalî indifaat husule gelir, ve serian bir pansıman ile dezenfekte edilmezse intan dolayısıyla beşere daha ziyade harap olacağından indifalarda mukavemet edemiyerek derunlarından esmerimsi bir renk arz eden bir mayi çıkar, ve beyaz tıla husule getirerek kıllara yapışır. Deri; kırmızı, kanayan, kuvvetli ve ratip sahçelerle örtülür, yayılır ve mustarazan çatlar.

Krevas: mebzûl bir intitahla edimme veya nesci munzam tahtelcildi de esmer veya siyahımsı kabuklar halinde tahavvul eden ve nazarı dikkati celbeden derin ve mustaraz çatlaklardır. Bu çatlıkların kenarları harice doğru inhinâ etmiştir.

Bir karha manzarasını gösterirler. Bu gibi ekzamai-yüttabia satırlarda piyojen cersumelerin dühûlüne mani olmak üzere kapalı pansıman tatbik ederek intanın önünü almak ve kirevasları temadi ettirmiyerek şifalarını tâcil etmek icap eder.

Lenfanjit: bukalık iltihabının birinci alâiminin müşahede-sinden sonra hayvan istirahatata terk edilmez, ekzamai satırlar ve krevaslar dezenfekte edilmez ve kapalı bir pansıman ile muhafaza edilmezse hayvanda her defa zuhur eder. Müvellidi kıyh mikroplar çatlaklardan ve açık bulunan huveysalattan içeriye dahil olarak ev'iyyei lenfaviyenin iltihabını mucip olurlar. Bu iltihap etrafın fevkal'de teverrümü ile meydana çıkar ve lenfajit, hava ile temasa gelen ilk huveysalların açılmalarından itibaren zuhur etmeğe başlar. Çarpmalar, krevas-ların fazlalaşması, piyojen cersumelerin nüfuzunu kolaylaştı-ran bütün esbap hastalığın ilerlemesine hizmet eder. İmtilâ bukağılık inhinasından müstülyet ve muştülkademe ve ba-zen de rikbe ve mebaz mafsasına kadar çıkar. Har ve veca-nâktır. Bazen hayvan birdenbire hissettiği acının te'sirile ayağını kaldırmış olarak tutar. Ve bazı defa da şiddetli acının mevcudiyetile yürürken ilk adımlarını atmakta müte-reddit bir vaz'iyet alır. Hastalığın imtidadı ihtilâtin derecesine tabidir. Alekser nükse vü müzmin şekil almağa istidadları vardır.

Edvarını takiple anlaşılması kolay bir hastalıktır. Bilhassa ârâzlateşhis olunur. Cedrei feresdeki büsrenin kabukları ka-lındır. Vücudun muhtelif nevahisinde bulunnur. Uyuz; ekze-mada olduğu gibi mevziî değildir. İnciklerin yukarısına çıkar ve hususî bir hake ile meydana çıkar.

Ratıp ve yabis hat ekzemaların şifa ve imtidatları tema-mile şüpheli olan bir marazdan ekseriya ilk indifalar mevziî bir tedavi ile azalır. Bukağılık inhinasının yabis ekzemasına mâlik genç hastalar da bacağı su toplanmalara namzettirler.

Maraz ekseriya haricî te'sirlerin, soğuk suyun veya mu-harriş çamurların temasile zuhur ettiğinden bu kabil muhar-rişata maruz bırakmamak iyi tedbirdir.

Tedavii şâfi: muzaddı taaffünlerdir. Bunlar piyojen cer-sumelerin dühûllerine mâni ve te'sirlerini izale eder 1/1000 veya 1/2 000 süblüme mahlûlü ile taharrüşe uğrayan ve krevaslı satırların dezenfektisi ve iyodoform ekilerek üzerine koton borike ve band ile sarılmasını Cadéac tavsiye etmektedir. Humzu tutya pomadası ve derinin tegaddisini tadil için müsavi mikdarda karıştırılmış vazelin ve kad yağı ile bir veya iki defa friksiyon yapılır. Ve derhal humzu tutya po-madasına tekrar başlanır. Bu pomad (Cavali) ve (Badili) nin tavsiyesi vechile ya yalnız veya atideki formülle birlikde istimal edilir.

Acide salicylique	)
Amidon	) à à
Poudre de copo	)

(Protsch) e nazaran Huile Féniquée iyi neticeler vermekte-dir. Huile Phénolée friksiyonları üçte bir sıbki iyot tatbikatı (Basalajeir) tarafından methedilmektedir.

Kabizat ve kâviyat, kırapo ve bacağı su toplanmalara kaşı istimal edilmesi tavsiye olunur.

Mayi

Alun	12, Gr.
Sulfate de zinc	125, Gr.
Acide arsenieux	10, Gr.
Acide sulfurique	5, Gr.
Eau	1,000, Gr.

Kabız

Sulfate de cuivre	10, Gr.
Acide sulfurique	12, Gr.
Vinaigre	78, Gr.

Délaber-Bleine

Sublimé	30, Gr.
Alcool	30, gr.
Eau	1, litre

Bukağılık inhinasının müzmin ekzeması: ekseriya bukağılık inhinasında tavazzu eden, bazen yan taraflarına

ilerleyen, fekat umumiyetle bukağılık zirvesini geçmiyen bir maraz olup müzmin bacağa su toplanma, iltihabı cildi huta-tevî ve etrafın müzmin ekzeması namile tavsîf olunur.

Hastalığa başlıca sebep, bunda ekzemaî emrazın neşvünemalarında en ziyade te'siri haiz olan Arthritizme, fesadı bünyedir. Lenfatik mevzularla bilhassa sekiz yaşından yukarı hayvanatta tesadüf edilir. Zuhuru her nekadar ıslaklık, çamur gibi esbabı hariciyenin tahtı te'sirinde husule gelirsede senenin en sıcak ve en yabıs zamanlarında da görülür. Bacağa su toplanmasındaki seyelan glomlara kadar giderek en nihayet orada da taharrüşü temin ile ekseriya krapo ile ihtilât eder.

Araz; bidayette hat bacağa su toplanmanın aynıdır. Cilt, ozimavî, ratıp ve sıcak kalır. Mıslî kıyhî, müteaffin, sincabi yeşilimtırak bir tıla ile mesturdur. Nahiye fartı deme duçar ve gayri tabîî bir kanla ıslak olduğundan kıllar uzamış ve büyümüşdür. Malûl nahiye'nin muhiti sâlim ve vecasızdır. Tenebbütat batıyen neşvünema ve hastalık böylece yavaş yavaş devam eder. Hastalık üzerinde gösterilen ihtimam ve hayvanın bünyesinin te'siri vardır. Ekseriya altı aydan bir ve hatta iki seneye kadar devam ettiği vakidir.

Hastalıkta; muzaddı afenlerle tedavi en mühim vasıta'dır. Tenebbütat, cerrahî olarak istisal veya hararet, kâviyetla keyyedilir.

Bukağılık inhinasının hat ekzemasile kliniğimizde tahtı tedavide bulundurduğumuz hayvanlar üzerinde yapılan tedavi usulleri ve neticeleri:

No. 6 — 50 poliklinik numaralı topçu birinci alay üçüncü bölükten 5 tırnak numaralı 1631 doğumlu doru dişi tay (nonyos)

23/2/933 trihinde mektep cerrahî kliniğinden devredilmiştir. Umumî tondaj yapıldı ve müşahede de bırakıldı.

İlk görülen araz: tarafı kuddami ve tarafı halefi bukağılık inhinasında beşere vasi mikyasta soyulmuş, kıllar nim sukut

etmiş, huveysalı indifâat ve mustaraz krevaslar mevcut, ifrazatın tabiatı empetijinö şeklinde tarafı halefi hanep mafsalı ve sak üzerinde 7×10 santim kutrunda kabuklu ve çatlamış, kıyhi manzarada vasi pılak mevcut (Bukağılık inhinasının ratıp empetijinö ekzeması krevas), ahvali umumiyesi iyi, iştiha mükemmel, idrar ve gâita tabi şekilde bütün echize mükemmel olup arizi bir tegayyür görülemedi. Hayvan; krevasların mevcudiyetinden dolayı veca hissetmekte, art ayaklarını sümbüğe istinat ettirerek dik tutmakta idi. Derecei hararet 37,8 idi.

1/3/933 de derecesi 37,8 idi. 50 gram Sel de carlsbad de verildi. Bu hayvana dahili deva olarak Néosalvarsan verildi.

Her günü vasi pılaklara rivanol pomadası sürülmüştür.

Neosalvarsan	2,Gr
Eau sterilisée	200,Gr

Pour Injection intra veineuse

2/3/933 de derece hali tabii suyunda 50 Gr. carlsbad verildi.

4/3/933 de derecesi 37,9 yukarıdaki formül Neosalvarsan tekrar edildi. 50 Gr. carlsbad.

Mafsaldaki ekzema okadar kuru ve kabuklanmış bir şekildediki temizlemeden ilaç tatbıkına imkân yoktur. Deriyi yumuşatmak maksadiyle bir az Glycerine Pheniuée li mahlüller ve ılık su ile yıkanıp temizlendi ve kurutuldu.

Glycerol éeo'amidon	400,Gr
Oxyde de zinc	100,Gr
Huile de cade	100,Gr
Resorcine	50,Gr

Formülü üzerine tertip olunan pat gazli bez üzerine yayılarak ve bir Tuval sire ile bukağılık mafsalıdaki ekzema üzerine konuldu. Patın cerhanın amakına kadar nufuz edebilmesi için üzerinden bir az tazyık edildi. Ve bnnunla kendi kendine çözülmeyecek tarzda sarıldı. Zemini kuru boksa alınan hayvanın gezdirilmemesi ve yerinde sulanması te'min edildi.

6/3/933 (Derecesi 37,9) suyuna 50,Gr. Carlsbad
7/3/933 (Derecesi 37,9) suyunda 50,Gr. Carlsbad

Néosalvarsan 2,5.Gr
Eau sterilisée 250.Gr
Dahili verit zerk

Hayvan ayağını rahatca yere koymaktadır.

8/3/933 (Derecesi 38). 50.Gr carlsbat.

9/3/933 de (derece 38). 50.Gr. Carlsbad. dört gün kapalı sarğı açıldı. Yaraların teneddübe meyal ve iyi bir şekil aldığı görüldü; kıllar ve fazla aksam kırıldı. Bir az sulandırılmış alcool ile hasta kısım temizlendikten sonra aynı pat yeniden tatbik edildi ve suyun 50.Gr carlsbad verildi.

10/3/933 S.M

11/3/933 (derecesi 38) 50.Gr. carlsbad.

13/3/933 (derece 38) sarğı kaldırıldı. Yaralar iyice, teneddübe yüz tutmuş idi, temizlendi Pommade rivanolée sürüldü ve artık sarğıya lüzum kalmadığından hayvanın ayağı açıkta bırakıldı.

14/3/933 (derece 38) 50.Gr. sani fahmiyeti sut suynna.

15/3/933 (derece 38) 1 teneddübe meyyal hafif cerhalar müvellidülhumuzalı su ile temizlenerek üzerlerine hafif rivanol pomadası sürüldü. 50.Gr. Carlsbad.

20/3/933 İyodlu gliserin sürüldü.

25/3/933 Oxyde de zinc pomadası.

Hayvan 28/3/933 de tamamen iyi olmuştur. Mezkûr tay ayın yirmisinden sonra gezdirilmeğe ve çeyırda otlattırılmağa bırakıldı. Kliniğimizde tedavide 34 gün kalmıştır. Mamafih 11/Nis/933 tarihine kadar ayrıca müşahede de bırakılmış isede nükse ait bir şey görülmediğinden taburcu edilmiştir.

No. 7 — 51 Polıklılık numaralı birinci topçu alay üçüncü bölüğünden 1931 doğumlu alnı yıldız arkaları tam seki doru erkek tay (nonyos)

23/2/933 tarihinde cerrahiye kliniğinde devredilmiştir.

Hastalık; etrafı halefiye bukağılık İnhinalarında müstaraz çatlaklar ve huveysalî indifaat mevcut, ahvali umumiyesi eyidir. Teşhis (Bukağılık ekzeması).

1/3/933 (derecesi 37,8). Bu hayvana kendi kanını tahtelcilt vermek suretiyle Auto hémotherapie yapıldı. İlk günü 5.C.Ckan zek olundu. 50 Gr. carlsbad suyunda verildi.

2/3/933 (derecesi 37,9). 5 C.C. kan tahtelcilt zerk. 50 Gr. carlsbad.

3/3/933 (derecesi 37,7). 10 C.C. kan tahtelcilt zerk Atideki formül tertip ve bundan her gün cildin altına 10 C.C. zerk edildi.

Arrhénal	3,Gr
Sulfate de strychnine	0.25.cantg
Eau distillé	250. C.C.

12/3/933 tarihine kadar her gün ilk üç günü 5.C.C. mütebaki 9 gün 10. C.C. olmak üzere Autohémotherapie tahtelcilt zerk.

13/3/933 tarihine kadar 16 gün Arrhenal tahtelcilt zerk edildi.

15/3/933 tarihine kadar 15 gün 50.Gr. Sel de carlsbad suyunda verildi.

Haricî tedavi olarak; 5/3/933 de bukağılık nahiyesine atideki tertibattan diğer hayvana yapılan şekilde sürüldü ve kapatıldı.

Huile de cade	100,Gr
Oxyde de zinc	100,Gr
Acide salicylique	20,Gr
Glycérolée d'amidon	400,Gr

9/3/933 de dört gün sonra açıldı. Huveysalî indifaatin kuruduğu ve krevasların iyi bir şekilde teneddübe yüz tutmakta olduğu görüldü, temizlendi ve pat ikinci defa tatbik edildi.

13/3/933 de tekrar açıldı krevaslar iyi olmuştu, yalnız ökçelerde, hiveye istikametinde hafif bir çatlak kalmıştı. Fakat salim tabiatte idi. Pommade rivanolé sürüldü.

23/3/933 de Glycérin iodée tılâ.

27/3/933 de hayvanın gaitasında askarit tufeylatı müşahede edildiğinden hayvana ilâç hazırladı ve 28/3/933 de ilâci verildi, müteaddit askarit itrah etti ve 30/3/933 de tamamen iyi bir şekilde küt'asına iade edildi.

No. 8 — 52 poliklinik numaralı Top. 61. A.4. Bl. ten. al kadana erkek tay alında kartopu, burun üstü kesik akıtma, etrafı seki.

23/2/933 de cerrahiye kliniğinden devredilmiştir.

Hastanın etrafı halefiye bukağılık inhinasında kalbur gibi bir manzara gösteren sık fasılalarla huvayselî indifalar, mısı tabiatında ve bazı aksamda kanla karışık olarak akan sızıntı. Hayvan müşkülâtla yürümekte, kakenin şiddetinden mezkûr nahiyeyi dişlemekte.

Ökçelerde derin çatlaklar ve mütekayyih şekilde sızıntılar mevcuttu. Aynı zamanda vücudun yukarı kısımlarında (yele nihayeti, adla, hanep mafsalı haricinde) ekzemaî yabis plaklar mevcut olup bu nihayelerde az şiddette bir kaşıntıda görülmüyordu.

Ahvali umumiye iyi, iştihâ mükemmel, derece hararet tabii.. İdrar muayenesinde gayrı tabii bir şey görülmedi.

Teşhis : Bukağılık inhinasının ratıp ekzeması.

Bu hayvan dahilen 1/3/933 tarihine kadar 12 gün her gün suyuna (Sel de Carlsbad 50,şr.) verildi.

Yine 1/3/933 den 14/3/933 e kadar 2 numaralı hayvan verilen formül üzerinden her gün 10 C.C. Arenal deri altına zerkedildi. 5/3/933 de atideki pat bukağılık nahiyesine tatbik olundu :

Glycérolé d'amidon	400,gr.
Resorcine	} à à 25 ,gr.
Acide salicylique	
Huile de cade	
Sous nitrate de bismuth	
M.F. une pate us. Ext.	} à à 100,gr.

Yukarı kısımlardaki ekzemaî plaklar için de umumî tedavide arzettiğim pomad tatbikine bir kaç gün devam edildi,

bilâhere temizlendi ve oxyde de zinc pomatası sürüldü. 9/3/933 de pansuman tecdit ve pat tatbik edildi. Cerhaların şekilleri iyi görüldü. 13/3/933 de tekrar pansuman edildi. 18/3/933 de açıldı, krevaslar teneddüp etmeğe başlamış, temamiyle kurumuş, ciltte tefellüsât başlamıştı. 21/3/933 de glycerin iodée tilâ ve hayvan 30/3/933 de taburcu edildi.

Köpeklerde ekzema:

Mütaleai umumiyyede zikredildiği gibi hayvanatı ehliye içerisinde köpekler en ziyade ekzemaya musaptırlar. Bilhassa yaşı ilerlemiş köpeklerde çok tesadüf edilir.

Gayri muntazam tağdiye, atalet, ağır kanlılık, ve diyabet hastalığın teşekkülünü teşkil eder.

Ekzema tabiatındaki indifalar, cildin taharrüşleriyle meselâ tondaj, tasmaların tazyığı, sık sık banyolar, hamızı ve kalevî mahlüllerin istimali, harareti şemsiyenin uzun müddet tesiriyle husule gelir.

Verasetin tesiri evvelce bildirilmiştir.

Köpeklerde ekzemalar hat ve müzmin şekillerde görülür.

Hat ekzema:

Cildi teverrüm ve birbirlerine çok yaklaşmış veya müçtemi küçük lekelerle başlar. Bu kırmızılık sübagattan mahrum kısımlarda daha iyi görülür. Bilâhere hüleymat ve huveysalât teşekkül eder. Bunlar kaşıma ve ısırmlarla açılır. İçerisinden mütekayyih, mısı bir mayi ceryan edip kılları birbirine yapıştırır. Ve müteaffin bir koku neşreder. Tabakai huleymiye; çok hassas, kırmızı, müteverrim ve gayet ince, hubeybidir.

Köpeklerde mukaddema zikredilen ekzema vasıflarının hepsi görülebilir. Marazın bu vasıfları aynı mevzu üzerinde ya ayrı ayrı veya birlikte bulunur.

Hat ve münteşir ekzemalarda az çok humma vardır. Bu münteşir ekzema kılları kesif olan nevahide görülür. Unktan,

kuyruktan, hattı zahıdan umuz başlarından, ilyelerden başlar ve az bir müddet zarfında tevessü eden vasi plaklar husule gelir.

Ekzema bazan intişar etmez, takarrür ettiği nahiye mahdud kalır.

Hat ekzemalar tekarrür ettikleri nahiyelere nazaran muhtelif âfat ile tezahür eder ve hususî vasıflar alır:

Eçfanın, kulağın, safenin, parmak aralarının, tabanın ekzeması.

Eçfanın ekzeması (ekzema des paupières):

Göz kapaklarında tavazzu eden ekzema şiddetli bir teverrüm ve civarı ayın sukutu eş'arı, şiddetli bir hake, oldukça mebzul bir seyelan ile iltihabı tabakai munzammai aynı ve bazı defa kanatı dem'î nin insidadını mucip olur. Teşhiste bazen şütrü dahili (Entropion) ile ihtilât eder.

kulakların ekzeması (E. Oriculaire):

Sayvani uznün hariç veya dahilinde olur. Ve aynı zamanda karhavî keratit ile ihtilât eder. Kulakların devamlı bir hareketi ile mevsuf vecaa müteaffin bir seyelan da refakat eder. Alekser mecraı sem'i haricinin teverrümüne ve bu mecraı tıkamasına sebebiyet verir. İltihabı üzünü haricî ve bazı defa nezfi iltihabı üzün (Automatom) de husule gelir. Üznî ekzema, sedefi üznün karhasiyle iltibas edilebilir.

Safenin ekzeması (E. du scrotum):

Safenin teverrümü ve iltihaplı sathın şeddetli bir fartı hassasiyeti ve keza tereşşühatın fazlaşmasıyla mevsuftur. Hakenin mevcudiyetinden bazı defa (Orchite) hesule geldiği görülür.

Parmak aralarının ekzeması (E. intérdigital):

Parmakların fleğmonî bir iltihabı ve parmak aralarında huveysalatın teşekkülü ile mevsuf olup hayvanda topallık tevlit eder. Mahdud veya münteşir olarak bir ayağa veya hepsinde görülebilen bu parmak ekzeması şiddetli acıları mucip olur. Hey'eti umumiyesinde olduğu zaman hastaların yürüyemediklerine ve indica vaz'iyetinde yattıklarına tesadüf edilmiştir.

Kliniğimizde tedavi edilen ekzemalı köpeklerdeki tavazuatın hemen ekserisi münteşir şekilde boyun ve hattı zahri istikametinde, yapışkan sarımtırak, kıyhî bir madde ile mes-tur, kısmen kılları sukut etmiş, cildi kalın ve mustarazan kıvrımlar peyda eden mültehip bir mintaka gösteriyordu. Bazı hastalarda eçfanın ve parmak aralarının ekzemasını müşahede ettik.

Müzmin ekzema:

Ekseriya ihtiyar köpeklerde görülüp ya hat ekzemayı takip eder ve yahut birdenbire harşefi şeklinin alaimiyle teşekkül ve tecessüm eder. Vücudun üst kısımlarında, dirseklerde, me'bazlarda, kulakta ve kuyruksa müşahede olunur.

Nüzmin ekzemalarda, mariz satıhlarda kıllar kısmen dö-külmüş veya gayrı muntazam, seyrek ve sert bir manzaradadır. Cilt; harşefi, kalın ve katlanmıştır. Ekseriya hubeybî veya huleymelerin fartı nümüvvünden ileri gelen şekilli bir manzaraya maliktir. Rengi, mücavir salim kısımlara nazaran daha koyudur. Şiddetli hake vardır, hake; kaşımalara ve sahçelere sebebiyet verir ve ekseriya plaklar mısli-mutekay-yık bir sızıntı ile örtülmüşlerdir.

Müzmin ekzemada da hat şekilde olduğu gibi bazı nahiyelere münhasır olarak muannit plaklara tesadüf etmek kabildir. Meselâ: zahri katani nahiyesinin ekzeması ekseriya vüs'atiyle nazarı dikkati celbeder.

Etrafdaki ekzema; dirsek, me'baz ve nahiyeyi usbuiyeyi afetzede eder. Buralarda kanla karışık kıyhî ihtiva eden müteaddit küçük apselerin teşekkülüyle nazara çarpan ve cerbi cürabının bütönlüklerine pek müşabehet gösteren fleğmonî bir cilt iltihabı görülür. Parmak aralarının müzmin ekzeması çok muannittir.

Kuyruk ekzeması: zenep üzerinde bazan seyrek ve bazan müteaddit mihraklar halinde büyük aksamda yayılmış bulunur. Ekseriya kuyruk ucuna inhisar eder. Burada derinin tabakai sathiyesi iltihaplanmış, teverrüm ve takarruh etmiştir. Bu şekle (kuyruk karhası) namı verilir. Karhaya civar kıllar

dik ve kuru olup kolaylıkla kopar. kuyruk ucu ekseriya bir kaç santim uzunluğunda sertleşmiştir. Bu nahiye daima dişlerle ısırılmak ve sürtünmekle kanar ve hat indifaların neşvünemasına müsait bir zemin ihzar edilir. Bu hal uzun zaman muannit bir şekilde her türlü tedabire rağmen devam edebilir. Hayvanın bu nahiyei ısırmasına mani olmak için birer kuyruklu bağlamak lâzımdır.

Hastalıkla malûl sutuhun manzara ve evsafının ayrı ayrı muayene ve tetkikile ekseriya mikroskopik muayeneye hacet kalmaksızın teşhis konulabilir.

Ekzema, diğer indifaî cilt hastalıklarından, safeden, diğer muhtelif cildî âfâttan kolayca tefrik edilebilirse de bazı ekzemaî indifalar cerbi sarkoptî (Gale sarcoptique), ve diğer cerbi cürabî ile ihtilât edebilir.

Muayene için getirilen bir köpeğin boynunda husule gelen empetijinö şeklindeki bir ekzema plağı cerb cürabî (Gale folliculaire) ye benzeyebilir. İşte bu gibi şüpheli hallerde hasta kısımlardan alınan maddei maraziyeinin behemehal muayenei mikroskobiyesi yapılmalıdır.

Şimdi köpeklerdeki klinik müşahedelerimizi arzedeyim:

No. 9 — 21/1/933 tarihinde kliniğimize gelen 2 yaşında .. Puvanter ırkı .. Sarı - beyaz dişi kopek .. sıkleti 13,800 kilogram .. İsmi: Cimi .. Poliklinik No.17 ..

Etrafı kuddamiye ve halefiye ile boyun ve sadım aksamı muhtelifesinde beşlikten mecidiye cesametine kadar yer yer kılları sukut etmiş plaklar mevcut ..

Keza zahırda ve nahiyei kataniyesinde bûsrevî şekilde kılları sukut etmiş levhalar .. Beynelesabi husule gelen plak ve cerhalardan hayvan hafifçe topallık göstermekte .. Oldukça kuvvetli bir hake var .. Kılları mefkut nevahinin cildi kalınlaşmış, ekseri plaklarda indifaat, mıslî ve mıslî mütekayyih sızıntı mevcut ..

Gal ve trikofit noktai nazarından mikroskopik muayene yapıldı isede tufeylât görülemedi .. Cilde mahsus Batone şeklinde mikroplar görüldü.

İdrar ve gaita muayeneleri menfi zuhur etti.

Teşhis : Müzmin ekzema.

Hayvan sahibinin muvafakatile berayı tedavi klinikte alıkonuldu.

Derecesi 38,9 .. iştiha, nim mahzuf .. Sadır ve batnın muayenesinde vazih bir şey görülmedi .. Kalp; kuvvetli ve dört inkibazı kalbi müteakip az fasılalı intermitence var ..

22/1/933 — Derece 39 .. İştiha az ..

Auto-hemathérapie yapıldı. Veridi fahziden muakkam şırınga ile alınan (1) C.C. kan, 1/2 C C. 5/100 nisbetindeki citrate de soude mahlûlile tahassürüne mâni olunduktan sonra köpeğin boynu cildi altına zerkedildi. Kılları sukut etmiş ve afatı havi mahaller sıcak su ile temizlendikten sonra 5/100 acide phenique mahlûlile friksiyon yapıldı. Hayvana gıda olarak yalnız süt verildi. (Citrate de soude zerkedilen kanın nısfı kadar)

23/1/933 — Derece 39 .. Mukavvii kalp olarak dahilen 10 damla (Teinture de digitale) verildi.

1 C C. kan zerkedildi. Atideki tertip üzere yapılan pomat-tan ekzematik nevahiye sürüldü.

Glycérolé d'amidon	200, Gr.
Camphrepulvérisée	20, Gr.
Huile de cade	30, Gr.
Soufre précipitée	20, Gr.

M.F. Une pommade. Us. Ext.

24/1/933 — Derecesi 38,9 .. 2 C.C. kan zerk .. 12 damla digitalal dahilen .. Gıda aynen .. Haricen pomat sürüldü .. Hake mevcut .. plaklar aynı şiddetini muhafaza etmekte ..

25/1/933 — Derecesi 38,9 .. Bir gün evvelki tertipler tekrar olundu.

26/1/933 — Derece 39,1 .. 2 C C. kan zer .. Hake bir az hafifledi .. 15 damla digital verildi ..

19/1/933 — Derecesi 38,8 .. Sıcak su ile yıkattırıldı. Yeni afatın zuhuru görülüyor .. Eski afattan kalınlaşmış olan cildin üzerindeki sızıntıların kurumağa yüz tuttuğu müşahede

olunmakta.. tekrar pomat sürüldü.. 15 damla digital.. 2 C.C. kan zerkedildi.

30/1/933 — Gaitasındaki tenya halkası nazarı dikkatimizi celbetmekle gaita muayenesi yapıldı. Dipilidium caninum yumurtaları görüldü.. Sıkleti 14,000 kilogram.. İlâç verildi. ve bir çok tenya çıkardı.

Tekrar üç gün pomat tılâ edildikten sonra istirahatate terkedildi. Hayvanda kaşıntı tamamen zail olmuştu. İştihası açılmış ve verilen gıdayı tamamen almakta idi. Süt, işkembe.. Derecesi hali tabii.. Kalbinin de bir intizam dahiline girdiği görülüyor.. Ahvali umumiyesi şayanı memnuniyet derecede.

4/2/933 — Derecesi 39.. İştihâ mükemmel.. Hayvanın topallığı zail olmuş ve beynelesabi mevcut cerhalar tamamen iyi olmuştur. Sıkleti 14,100 kilogram.. 0,05 Centg. dahili verit Néosalvarsan zerkedildi.

5/2/933 —	Derece	38,9	0,10	Centg.	Néosalvarsan.
6/2/ «	«	39	0,15	«	«
7/2/ «	«	39	0,15	«	«
8/2/ «	«	38,8	0,20	«	«
9/2/ «	«	38,9	0,20	«	«
10/2/ «	«	38,9	0,25	«	«
11/2/ «	«	38,8	0,30	«	«

Bu hafta hayvana 1 gr. 40 centg. Néosalvarsan verilmiştir. Ahvali umumiye, iştihâ mükemmel. Sikteti 14,400 kilogram geldi. Kabukları sukut eden nevhahinin derisinin yumuşamış ve incelmış olduğu görülüyordu. Kılız nevhahide tek tük kıllar zuhur etmekte.. Yalnız ön sol ayakta vasi plak bu söylediklerimizin haricinde kalıyordu. Tedaviye taannüt göstermekte, deri sertlik ve katmerliğini muhafaza etmekte. Fekat kaşıntı gayri mevcut.. Yalnız o kısma pomat sürüldü. diğer kısımlarda, kılların sür'atle neşvü nemasını te'min maksadile atideki tertipten friksiyon tarzında sürülmeğe başlandı:

Alcool camphrée	100, Gr.
Essence de térébenthine	10, Gr.
Ammoniaque	16, Gr.

M.Pour friction. Us. Ext.

12-20/2/933 — Bu mahlülle hergün friksiyona devam olundu, sol ayağa dört gün pomat sürüldü ve diğer günler istirahatata terkolundu. Sıkleti 14,700 kilogram.

21/2/933 — Sıcak su ile banyo edildi ve istirahatata terkolundu, kılsız plaklardan yeni kılların neşvü neması görülmektedir.

28/2/933 — Tekrar friksiyona başlanıldı.

5/3/933 — Friksiyon terkedildi, kıllar eyice neşvünema bulmakta.. Ön sol ayakta vasi plakta sertlik zail olmuş, İrtişah geçmiş olduğundan burayada küülü amonyakî mahlutu sürüldü. Hayvanın sıkleti onbeş kiloyu buldu.

11/3/933 — Müzmin ekzemaya musap nevhahinin yeniden çıkan kılları ince ve oldukça sık bir manzara arz ediyordu. Hayvanda ekzema zail olmuş, neş'e ve şetareti kâmil avdet etmişti.

Hastahğın nüksedip etmiyeceği hakkında bir kanaat hasıl edebilmek için bir müddet daha klinikte alıkonulmuş, nükse delâlet edecek bir eser göstermediğinden 21/3/933 tarihinde sahibine iade edilmiştir.

No. 10 (82) Poliklinik numaralı.. 5 yaşında.. Puvanter ırkı.. Sarı-beyaz erkek köpek.. 14,200 kilogram.. İsmi: Bonzo.

8/3/932 de mektep kliniğine getirildi. Hayvanın bir ay mukaddem hastalandığı, iştihasının azaldığı ve şiddetli surette kaşındığı bildiriliyordu. Âfât; baş hattı zahriî katanî, ıbt, kasık, esabi ve kuyrukta münteşir bir surette idi. Bu nahiye-lerdeki âfâtta ekzemanın hemen huleymî, huveysalî, kabuklu ve empetijinö şekilleri görülüyordu. Başta, kulaklarda, eçfanda, dudak üstlerinde de âfât takarrür etmişti. Blefarit pek şiddetli olup eç'an şişmiş ve kapanmış vaz'iyette bulunuyordu.

Cilt kalınlaşmış, katlanmış ve müteaddit mahallerinde kanla karışık küçük apseler teşekkül etmişti. Etrafta ve esabi arasında cerha ve kabuklar görülüyordu. Hayvan yürümekte son derecede müşkülât hissediyordu. Görülen afata nazaran köpek (Ekzema empetijinö) ye musap idi.

Tedavi edilmek üzere klinikte alıkonuldu. Mikroskopik

muayenede hayvanî ve nebatî tufeyl görülemedi. Derecesi 39,4 rie ve kalp tabii. Batın tazyıkta bir az hassas ve cüz'i sert.. Lavman yapıldı ve gaitasında tufeylât aranıldı, bir şey görülmeydi. Hafif milhî bir müşil verildi :

Citrate de magnesie 25,gr.
Eau tiede 100,gr.
M. Dis. à.F.P. en une seule fois.

Haricen ekzematik nevahinin kalevî banyolarla tuvaleti yapıldı :

Bicarbonat de soude 2,gr.
Eau 100,gr.
F. une solution. Us. Exi.

Blépharite için terkinde précipité jaune bulunan (Aléxine) mustahzarı istimal edildi. Bunun için evvelâ eçfan Acide borique mahluliyle pansuman yapıldı ve kurulandıktan sonra bu mustahzardan bir miktar her iki çüfün dahiline kondu eçfan tahrik edildi.

Aynı zamanda köpeğe Nevzadın Arenal ampullerinden zerke başlandı.

Tedaviye başlanıldığının 10 ile 15 inci gününe doğru hayvanda neşe ve şetaretin husulü, hastalığın eyilik yoluna adım attığını gösteriyordu. Eçfanın teverrüm ve iltihabı ve gısayı munzammei aynin ihtikarı zail olmuş, parmak aralarının afatı iltihabiyesi hafiflemiş. Hayvan gezinmekte.. Baş ve vücuttaki afatı ekzemaide ihmirar, irtişah ve apseler zail olmuş ve kabuklar kurumus, bir kısmı dökülmüş, cilt tabii elastikiyet ve inceliği iktisap etmeğe başlamıştır.

23/3/932 de sıkleti 15,000 kilogram geldi.

Pomat üç gün arka arkaya sürülmek ve üç gün cilt üzerinde bırakılarak altıncı günü banyo suretiyle temizlemek üzere üç kerre tatbik edilmiş ve bir kutu ampul (10 adet)arenal deri altına zerkedilmiştir.

Köpek 14/4/932 de tamamen şifayap olduğundan sahibine teslim edilerek klinik kaydinden düşüldü. Giderken tekrar sıkleti ölçüldü. 15,700 kilogram geldi. Şu halde duhulünden itibaren 1,500 kilo sıklet iktisap etmiş oluyor.

No. 11 — 119 Poliklinik numaralı.. 1 yaşında Beyaz-kahve rengi Puvanter ırkı erkek köpek. Sıkleti 8,000 kilogram.. (Lili).

3/4/932 tarihinde kaşındığından şikâyetle kliniğimize getirildi. Hayvanda düşkünlük mevcut değilsede zafiyet vardır. Hayvanın yiyeceğine itina edilmesine rağmen zafiyeti günden güne tezayüt etmekte olduğunu söylediler.

Boyun, zahır, katan ve verecek çıkıntılarında tefellüs ile müterafik sukutu eş'ar, hake orta şiddette.. Mikroskopik muayenede tufeylât görülmeydi. Gaita muayenesinde mebzul tenya yumurtaları ve tek tük asgarit görüldü. Taridi didan edviye verilerek tenyaları dökürüldü.

Teşhis : Ekzemayı harşefi.

5/4/932 de haricen pomat tatbik edildi. Dahilen Liqueure de Fowler 2 damladan başlanılarak ve her gün 2 şer damla tezyit edilmek suretiyle 10 damlaya çıkarılmış ve yine 2 şer damla tenkis edilerek hitam verilmiştir. Bu veçhile 9 gün dahilen arsenik tedavisine devam olunur.

Hayvanın iştihası açılmış, bol gıda verilmekte..

Et suyu ile ekmek, süt..

18/4/932 de ekzemaî kısımlar eyileşmeğe başladığından tüylerin neşvünemasını tacil için atideki formül friksiyon tarzında 6 gün sürüldü.

Alcool camphrée 150,gr.
Ess.de térébenthine 15,gr.
Ammonaique 15,gr.
M. Pour friction.Us. EXT.

Kıllar tamamen yeniden zuhur etmiş ve cildin şekli hali tabiiye avdet etmiş olduğundan 30/4/932 de sahibine teslim şifayap çıkarıldı.

No. 12 — 156 Klinik numaralı beyaz, erkek, Rus köpeği. . 1,5 yaşında.. sıkleti 6,000 kilogram. : (Rira)

10/5/932 de berayı muayene getirildi. En fazla hattı zahriî acezide oldukça geniş sahada müteaddit, sarımtrak kabuklar

ve kılları sukut etmiş afatı ekzemaıye mevcut. İbit ve kasıklarda münteşir bir ihmîrar. Kaşıntı şiddetli. (Kabuklu ekzema). Hayvan fazla semin idi. Pürgasin enver verildi ve diyet yapıldı. 11/5/932 de yalnız süt ile beslenmeğe başlandı.

Haricen; kabukları havi nahiye'nin 1/100 asit fenik mahlûliyle dezenfeksiyonu icra ve kurulandıktan sonra âfatı ekzemaıye bulunan nevaıye atideki tertipten sürüldü

Glycérolé d'amidon	100, gr.
Huile de cade	15, gr.
Camphre pulvérisée	10, gr.
Dermatol	10, gr.

Bu pomat üç gün tılâ, üç gün terk, bilahere ılık banyo yapılmak suretiyle iki tertipte sürülmüştür.

Dahilen Liqueure de Fowler 2-10 damla günde .

Kabuklar tamamen dökülmüş, altında nesci cedit teşekkül etmiş ve kıllar çıkmaya başlamıştır. Köpek, 26/5/932 de tamamen şifayap olmuş ve 30/5/932 de sahibine verilmiştir.

No 13 — 168 Klinik numaralı Sarı-beyaz erkek köpek. Foksterriyer. 4 yaşında. 4,000 kilogram sikletinde. İsmi: Pekki.

22/5/932 de kliniğimize getirilen bu köpeğin nahiyei zahriyesinde, boynunda, kulak arkasında muhtelif vüs'atte bir kısmı kabuklanmış huveysalî indifaat, ibit ve kasıktan batna doğru noktavi ve münteşir bir ihmîrar. Baş ve eçfanda da âfât tavazzu etmiş. Cüfnü ülvî ve süflî de hafif teverrümat var. Hakede mevcut.

(İhmîrarî ve huveysalî ekzema)

Eçfanda; acide borique ile dezenfeteden sonra Aleksin mustahzarından kullanıldı. Afatı indifaiyeye mutat pomat tatbik olundu.

Dahilen;

Citrate de soude	20, gr.
Eau tiede	100, gr.

M. Dis.a.f. p en une seule fois. içirildi.

Pomat ancak bir tertipte devam edildikten sonra ciltte hali tabiiye avdet, pek seri bir surette husule gelmiştir. Kabuklar

sukut ederek cilt incelmış ve batna doğru münteşir ihmîrar zail olmuştur. Bazı kısımlarda sukut etmiş olan kıllar neşvünema bulmaya başlamıştır. Hayvan 2/6/932 de şifayap olmakla sahibine iade edilmiştir

No. 14 — 108 Klinik numaralı Kahve rengi erkek köpek. Seter. 15 aylık. 12,000 kilogram sikletinde. (Diyana)

13/6/932 tarihinde kliniğe gelen bu köpeğin haddeyn kulak kaidesi, fahizde ve kuyruk kaidesinde huveysalat ve büsreler mevcut. kıllar kısmen sukut etmiş, iltihap bazı aksamda fleğmon husule getirmiş. Şiddeti o kadar fazla olmıyan bir hake mevcut. (Ekzema empetijinö)

Mikroskopik muayenede tufeylâtı hariciye, gaita muayenesinde de tufeylât yumurtaları görülmedi. Derecesi 39,4 idi. İdrar muayenesi menfi. Hayvanın birkaç gündenberi tagavvut edemediği bildirildiğinden batnın muayenesinde em'anın sertliği bunu gösteriyordu; Lavman yapıldı ve bir müşil verildi.

Huile de ricin	25, gr.
= d'amande douce	50, gr.

M. D. a. F. P. en une seule fois.

Haricen zeyti katlı resoroin pomatası tatbik olundu:

Glycérolé d'amidon	100, gr.
Huile de cade	15, gr.
Oxyde de zinc	10, gr.
Resorcine	5, gr.

M. F. une pommade. Us. Ext.

Dahilen 2-10 damla liqueure de Fowler verildi. Tedavinin 12 inci gününe kadar büsrevî kabuklar kuruyarak sukut etmiş cilt tabii şekli iktisap etmiş ve kıllar neşvünemaya başlamış, hayvanın ahvali umumiyesi düzelmiştir.

29/6/932 de tamamen eyi olarak sahibine iade edilmiştir.

No. 15 — 331 Klinik numaralı beyaz erkek Rus köpeği. 5, 200 kilogram sikletinde. 14 aylık. (Lili). 18/10/932 de kliniğe yatırıldı.

Afat, kuyruk ve arkada takarrur etmişti. Nahiyei kataniyei aceziye ve ilyeviyede kabuklar o kadar yapışık ve cilt

o derece kalınlaşmış ki adeta ayrı bir deri ile örtülmüş zannedilir, kıllar fasılalı bir surette sukut etmişti. Kuyrukta ve diğer taraftaki kabukların altında mısırlı kıyılı bir sızıntı mevcut idi. Hayvan mükedder ve zayıf olup uyuklama vaz'iyetinde. İştihâ mefkut. Ayvalı umumiye eyi değil. Derecesi 39,6.

(Büsrevî ekzema ve kuyruk ekzeması)

Köpeğin kılları tamamen kesildi. Plaklar daha vazih olarak görülüyordu. Mikroskopik muayenede tufeylâta tesadüf edilmedi. Gaita çok sert, fakat tufeylat ve yumurtaları yok.

İdrarda eseri mikdarda albümin mevcut:

Sulfate de soude	25,gr.
Eau bouillie	100,gr.
Eau de menth	5,gr.

M. Dis. A. f. p. en une seule fois.

Ekzemalı olan mahallerin dezenfeksiyonunu müteakip pomad sürüldü. On gün tahtelcilt birer ampul arenal zerkedildi. 10 gün zarfında hayvanın ahvali umumiyesine büyük bir selâh görülüyordu. 28/10/932 de sahibi hayvanını götürmek arzusunu izhar ettiğinden cilde bir kerre daha pomat tatbikini müteakip hayvan gönderildi. Bu suretle hayvan tamamen eyi olmadan elimizden çıkmış bulunuyordu.

Bu sene diğer bir hastalıkla malûl olarak getirildiği zaman hayvanın temamilen iyileşmiş olduğunu gördük. Sahibinden aldığımız malûmata nazaran köpeğe ikinci bir pomat tatbikinden sonra ciltteki tekarrüratın geçtiği ve hayvanın umumî ahvalinin ve iştihâsının iyi olduğu öğrenildi.

No. 16 76 Poliklinik numaralı Kahve rengi- siyah dişi köpek.. 4,700 kilogram sıkletinde.. 6 yaşında.. Sağ gözü kör.. (Bobi)

14/3/933 de intaniye kliniğinden, mikroskopik muayenede haricî tufeylât görülmediğinden şubemize gönderilmiştir.

Derecesi 39,1 idi. Boyun, hattı zahriî katanı, ıbitta' kılların sukut ile müterafık (Harşefî ve kabuklu ekzema), Hake şidcetli idi.

2/100 bicarbonate de soude mahlûlü ile vücudu banyo yapıldı.

15/3/933 de pomat tatbik olundu. Dahilen; günde bir kahve kaşığı atideki tertipten verildi:

Arrhenal	0,50 Centg,
Sirop simple	50,0
Eau distillée	50,0

Kılların neşvü nemasını tâcil için atideki tertip istimal edildi:

Huile de ricin	50,0
Alcool à 60	100,0
Pour friction. Us. Ext.	

28/3/933 de tamamen şifayap olmakla sahibine iade edildi.

No. 17 45 Klinik numaralı Beyaz erkek köpek.. Fokster-riyer.. 6 yaşında.. 4,500 kilogram sıkletinde.. (Hektor)

23/5/933 tarihinde kliniğimize gelen bu hayvanın boynile vererek çıkıntıları, ıbit ve arka ayaklarında yer yer kılları sukut etmiş plaklar mevcut.. Arka sağ ayağı hanep mafsasında bir cerha vardı. Hayvan mütemadiyen orasını kaşımak ve ısırarak yarayı tevsî etmiş, sağ arka ayağın cerha olan nevahi ve civarının cildi sert ve kalın idi. (Müzmin ekzema)

Haricen plaklara pomat sürüldü.

Birinci günü 5 santigramdan başlamak ve 10,10,15,15,20 şer santigram olmak üzere bir hafta dahili verit Néosalvarsan zerkedildi.

Sağ hanepteki cerha ve civarına yüzde yarım nisbetinde néosalvarsan pomatası sürüldü. Cerhanın serian iyileşmesini mucip ve teneddübünü tesri etti.

1/6/933 de diğer nevahide pomat tekrar edildi. Cerha kapanmış, teneddüp etmişti. 6-6-933 de plaklar ile civarının lühafesi incelmış, kıllar çıkmaya başlamıştır.

8-6-933 de tamamen iyi olduğundan sahibine verilmiştir.

Netice :

Ekzema tekevvünü marazısı noktai nazarından olduğu kadar tedavisi itibarilede çok muğlak ve üzerinde işlenilmesi çok lâzım olan bir hastalıktır. Bu hastalığın tedavisinde bilhassa laboratuvarın kliniğin bir yardımcısı olduğu bununla bir kerre daha teayyün ediyor.

Hastalık bir bünye ve istidat, bir dahilî ifraz, bir ahşâ temamiyeti mes'elesi olduğundan bütün dahilî muayenelere bilhassa laboratuvar tahlilâtı ihmal edilmemelidir.

Vazifedeki teahhuru anlaşılamıyan kilye ve kebedin hali marazısı devam ederken, bu azanın dahilî ifrazatından mahrum kalan şahıstaki ekzemanın tedavisinden nasıl ümit bekleyebiliriz. Bütün bu nokat derpiş ve bertaraf edildikten sonra tedavinin ehemmiyetli safhasına girilir. Biz tatbik ettiğimiz avamili devaiye içinde Néosalvarsan'ı bilhassa sitayişle yad etmek mecburiyetindeyiz.

Beşerî tebabette empetijinö ekzemalarda gösterdiği şifa bahş te'siri aynen hayvanatımızın ratıp ekzemalarında da gördük. Plaklar şayanı hayret bir iltiyama yüz tuttular.

Hayvanî tebabette bu arsenik mürekkebinin yüz güldürecek bir vasıtai tedavi olduğu kanaatini hasıl ediyoruz. Aylarca tedaviye teannüt eden vekayi bu ilâcın te'sirine mukavemet edemediler.

Bizatihi kan tedavisi muvaffakiyet hususunda néosalvarsandan sonra iyi bir vasıtaadır. Yaptığımız bu usulü tedavi bize atide itimatla tatbik edeceğimiz bir tarz olduğu kanaatini vermiştir.

Tripanblö yü tecrübeten verdiğimiz hayvan bu ilâcın çok kudretini gösterecek kadar şifada bir sür'at göstermedi. Mafih tripanın muzaddı afen te'sirinden istifade edilmiştir. Buna rağmen bu ilâç bu ekzemada pek o kadar itimada şayan bir vasıta görülemedi.

Patların bilhassa bukağılık ekzemalarında çok iyi bir vasıta olduğunu kaydetmek mecburiyetindeyiz. En muannit ve nethalı ekzema levhaları patlara mukavemet edememektedirler. Tatbik ettiğimiz vekayide üç ve dört gün gibi kısa bir müddet zarfında hayret verecek neticeler aldık.

Opoterapi kayda şayandır. Seririyatımızda bunun tatbikî tecrübeleri yapılamadı isede dahilî ifrazın bünye üzerine yapacağı te'sir aşikâr olduğundan bu ciheti müteakip mesaimizle meydana koymağa gayret edeceğiz.

Ekzema bilhassa suya tehammülü olmıyan bir hastalık olduğu kanaatindeyiz. Ekzema levharında talî mikrop intanları bulunduğundan yıkamakla bu mikroplar vücudun muhtelif mahallerine bulaştırılmakta, bilhassa sert fırça veya bezlerle sürmenin tâli intanlara sebebiyet vermekte olduğu anlaşılmıştır. Biz tedavimizde hayvanatı yıkamağı mümkün mertebe tahdit ve kolay temizlenmesi için pomatlarımızda Glycérolé d'amidon kullandık. Ve sitayişe değer fayda gördük.

Hayvanata pomatlar tatbik ederken yaptığımız hususî bir formül ekzemanın bütün eşkâlinde bize çok ümitli neticeler gösterdi. Ratıp, yabis ekzemalarda dahi muvaffakiyetle kullandığımız bu pomadın ekzema için çok güzel bir tedavii haricî teşkil edeceğini kuvvetle iddia edebiliriz.

Bunlara rağmen ekzemada dahilî ve haricî tedavilerin tevhit ve teşriki muvaffakiyet için elzendir.

Ekzema bir mecmua, bir enmuzeç olduğu için tedavisinde çok müteakıyız, çok iyi tetkiki icap eden mühim bir hastalık olduğu kanaatını son söz olarak tekrarlarız.

Müracaat edilen eserler :

Médecin et chirurgie canines P. J. Cadiot et F. Bréton Dermatologie animale (Chien et chat) Ch. Leblois Pathologie interne des animeaux domestique. Cadeac. Etude de pathologie et de clinique. P. J. Cadiot. Emrazı dahiliyei hayvanatı ehliye. Besim.B. Tierheilkunde und tırzucht. Wirth

KÖPEKLERDE GENÇLİK HASTALIĞI. ETYOLOJİ VE TEDAVİSİNDE YENİLİKLER

Bnb.

Dr. P. Hikmet

3. K. O. Hyv. Hst. Dah. Mths.

^{Yüzüncü} On dokuzuncu asırda köpeklerin kıymeti ve mevkiî çok artmıştır. Eskiden yalnız koyun sürülerinde, ev bekciliginde, avcılıkta kullanılan bu hayvanlar, bugün salonlarda, harp yerlerinde, muhabere, sıhhiye ve polis işlerinde, sirklerde ve hatta sinema studyoları gibi en ağır işlerde insanlara en yüksek hizmet ve sadakatlerini göstererek üzerlerine yeni yeni vazifeler almaktadırlar. Bu maksadı temin için muhtelif işlere göre seçilen köpek cinsleri ise insan elile işlenerek günden güne cinsleri islah edilmektedir.

Fakat bu hayvanların cinsleri islah edilip hassasiyetleri arttırıldıkça uzviyetlerinden en ziyade hastalıklara karşı mukavemet kuvvetleri azalmakta ve birçok hastalıklarda da ölüm nisbeti yükselmektedir. Muslih olan bu gibi hayvanlarda tabii mukavemet kuvvetlerinin bilhassa bazı hastalıklarda nim meflûc bir şekilde kalması ve yine bu gibi hastalıklarda spesifik bir tedavi usulünün bulunamaması, bu hayvanlar arasında büyük zayıflığa sebebiyet vermektedir. Bu cümleden olarak her memlekette olduğu gibi bugün Türkiyede de köpek beslenen her yerde ve her evde ahalinin çok haklı olarak korktuğu bir hastalık vardır ki; o da (köpeklerin gençlik hastalığı) dır.

Hastalık amili hakkında muhtelif fikirler

Klasik kitaplarda virus filtiran olarak bildirilen hastalık amili için gün geçmiyorki yeni bir nazariye bildirilmesin. .

Vogelsang ve Lelpo (1) gibi bazı mücerripler hastalığı etyoloji noktai nazarından tamamen ayrı ayrı ve yalnız klinikçe gayri kabili tefrik olan müteaddit hastalık olarak mü-talea ediyorlar. Bu taktirde cildi, sadri, hazmi ve asabi hastalık şekillerinin ayrı ayrı amili marazlar tarafından husule getirilmesi ve bunlara göre tedavi usullerinin bulunması icap etmektedir. Ezcümle Ferry ve (Mc. gowan) taraflarından sadri şeklini yaptığı bildirilen (bacillus broncosepticus) de henüz tetkika şayandır.

Ligniere tarafından bildirilen (bipolaris septicaemia-hae-morrhagica) ile streptokok, ve stafilokok ve koli bakterileri ile süptilise benzeyen bakterilerin bu hastalıkta tali olarak rol oynadıkları anlaşılmıştır.

(Kantorowicz) ve (lewy) (2,3) (neagria canis) ismi verilen (emschluss) hücrelerinin hastalığın âmili bir parazit olduğunu iddea etmektedirler.

(Lührs) (4) hakiki gençlik hastalığının (herpes) tabiatinde olduğunu ve püstüllerin cilt üzerinde olduğu gibi agşiyei muhatiye ve dahili uzuvlarda da teşekkül ettiğini bildirmekte ise de birçok mücerripler herpes ile gençlik hastalığı arasında bir münasebet olmadığı kanaatindedirler.

(Carré) vs (Lührs) (5) tarafından bildirilen virus ise temami-le evsafı tesbit edilmiş bir mahiyette olmadığından tetkika değeri bir haldedir.

Köpekler hastalığı portör insandan mı alırlar?

(Remlinger) (6) bu sene «Charles Nicolle'in tecrübelerinin verdiği netice: köpeklerin gençlik hastalığının tedavisinde sahibinin kanı kabili tatbikmidir» başlıklı bir makale yazmıştır. Bu makalenin hülâsası: Ch. Nikola nazaran gençlik hastalığı virusunu insanlar almakta ve portörlük rolünü yapmaktadır. Şimdiye kadar sebebi izah edilemeyen yeni hastalık vukuatı bu suretle tenvir edilmektedir. Tecrit edilmiş hastalık vak'alarında bu civarda bulunan insanlar nazarı dikkati pek az celp edecek derecede bizzat hastalanırlar ve bunlar bilahare hastalığı köpeklere verirler. (Nocard'ın) tecrübelerine nazaran

insanlarda devri tefrih müddeti (12-15) gündür. Bu müddetin daha kısa olması enderdir. Köpeklerin gençlik hastalığına tutulan insan hastalığı geçirdikten sonra muafiyet kazandı-
gından hastalığı aşıladığı hayvana kendi kanındaki muafiyet
hassasile yardım edebilirler. Remlinger sahibinin veridinden
(10) cmc. kan alınarak serum halinde hasta köpege tahtelcilt
şırıngayı tavsiye etmektedir. Bu zerkiyata her gün veya has-
ta eyi oluncaya kadar gün aşırı devam edilmelidir. Muayyen
vak'alarda bir defa zerk edilmek suretile insan kanı hayvana
profilaktik tatbik edilebilir.

Hastalık etyolojisinde en muhim ve en son Yapılan tetkikler

On senedenberi gençlik hastalığı tecrübelerine devam eden
Laidlow ve Dunkin (7) verdikleri son raporlarında amili maraz
ile hastalıktan vikaye usulini kat'i olarak bildirmişlerdir. Bu
usullerden İngiliz ve Amerikan laboratuvarlarında pratik ola-
rak istifadeye başlanmıştır. Bunların elde ettikleri netice
hülasaten şudur:

1.— Gençlik hastalığının filtreden geçen ültramikroskopik
bir virus tarafından husule getirildiği isbat edilmiş ve bu
sayede hastalıktan vikaye ve tedavi hususunda hakiki yol-
lar elde edilmiştir.

2.— Gençlik hastalığı virusu (Fretchen=dağ gelincigi)
üzerine ve ondan köpege kabili intikaldir.

3.— Bu virus ile hastalığı almağa kabiliyeti olan hayvan-
lar hastalığa musap kılınmaktadır. Vaksınasyon hastalığa (14)
gün sonra muafiyet vermektedir.

4.— Antiserum ve virusla aynı zamanda yapılan telkih
(injection simultané) neticesi de muafiyet husule gelmektedir.

5.— Antiserum erken olarak tatbik edildiği taktirde has-
talığın seyrini hafifletir. Zaman zaman tatbiki ise hastalık
tehlikesi altında bulunanları muhafaza eder.

6.— (650) köpek üzerinde bu usulle yapılan pratik
tecrübeler neticesi, hastalık vukuatı %1,4 görül-
görülmüş ve telefât mikdarı (% 0,3) e inmiştir (ki şimdiye
kadar köpekler yüzde yüz hastalanıyorlar ve % 50-75 telef
oluyorlardı.)

7.— Umumiyet itibarile kullanmak üzere sabit ve daya-
nıklı serum ve virus istihzarı mes'elesi halledilmiştir.

8.— Serum hastalığın tedavisinde iyi neticeler vermek-
tedir. Aynı mücerriplerin tecrübelerine nazaran, intanı tabii
ile husule gelen gençlik hastalığı virusu ile sun'i olarak tev-
lit edilen gençlik hastalığının virusu arasında oldukça vasfi
farklar vardır. İntanı tabiide tali-muhtelit enfeksiyon husule
gelerek hastalığın seriri şeklini oldukça değiştirmektedir.

İptidai intanla husule gelen hastalıkta tefrih müddeti 4-5
gün olduğu halde intanı tabii ile husule gelen muhtelit enfek-
siyonda bu müddet daha uzun, yâni 4-8 günden 20 güne ka-
dardır. İptidai intanda tefrih müddetini müteakip derececi ha-
raret birden (41) e kadar çıkarak fazla mikdarda göz ve
burunda mışıl bir ifraz görünür. 1-2 gün sonra fiyevri hali
tabiiye düşer ve tekrar yükselmeğe başlar. Bu tarzı intanda
hemen daima vasfı olarak Gastro-Enterite mevcuttur. Halbuki
tabii intanlarda fiyevri atipik ve gastro-enterite ise bazen
mevcuttur. İptidai intanda hastalığın seyri ve akıbeti selim
olduğu halde diğerinde oldukça meşkûk ve vahimdir.

Klinik arazi

Kitap ve mecmualarda okunan malûmatı telhis edersek
klinik arazi şunlardan ibarettir:

Tefrih müddeti alelumum 4-8 gün arasındadır. Bununla
beraber 2-20 gibi en az ve en çok müddetler arasında
zuhuru da vakidir. Köpek hastalıktan şifayap olunca uzun bir
muafiyet kazanır. Sahibinden alınan ilk malûmat, alelekser
hayvanın uyuşukluğundan, ishal veya inkıbazından ve aksı-
rısından ibarettir. Seriri muayenelerde hastalık muhtelif şe-
killerde ve kaideten aşağıdaki uzuvlarda kendini gösterir:

1. — **Nezlevi şekli**: Yukarı nefes yolu uzuvlarının nezlesidir. (Rhinitis, Conjunctivitis, Laryngitis, Treheatis) Derecei hararet az yüksektir. Tek veya iki taraflı mısı ve bil'âhare mısı-muhati burun akıntısı, gözlerde yaşarma, öksürük belli başlı arazdandır. Burun nezlesinin uzun müddet devamı koku alma hissini kaybettirebilir. Hastalığın bu şekilde gözle görülebilen ağışıye muhatiyeler hastalığın derecesine göre bariz tegayyürat gösterirler.

Göz gışayı munzamları kirli koyu kırmızı renktedir. Bidayetteki orta derecedeki mısı ifrazat sonraları mısı - muhati şekilde fazlalaşır. Ve kışı bir şekil alır. Geceleri hayvan uyurken göz kapaklarındaki bu ifrazat kuruyarak sabahları her iki cüfnü yapıştırır. Göz köşelerinden akan bu ifrazat geçtiği yerleri tahriş ederek göz kapağı kenarları ile civarında (Tahriş ekzeması=eczema orbiculare) yaparlar. Hatta bazen bizzat gözün de iltihabı husule gelir. Bu takdirde hayvanda evvelâ ziyaya karşı hassasiyet görülür. Sonraları tabakai karniye üzerinde nokta şeklinde süt gibi beyaz leker meydana gelir. Bunlar ya iyileşerek göz hali tabiisini alır veyahut ilerleyerek Staphylomı afettede eder. Ve karniye tabakasından iç tabakaya geçer. Bu takdirde kıyh gözün ön boşluğunda (cevfi kuddamii ayn) toplanarak (Hypopyon, Myosıt) ve nihayet göz tabakalarının kâmilten harabiyetini mucip olarak (Panoph-talmie) husule getirir. Erkek köpeklerde hemen daima kadipten seylan gelir. Bununla beraber bu saydığımız araz hastalığın en hafifinden en şiddetlisine kadar görülebilecek muhtelif arazdır. Bunların hepsinin birden bir hastada görülmesine her vakit imkân hasıl olmaz.

Pektoral (sadrı) şekli: Bir veya iki taraflı muhati-kıyhi akıntı, öksürük, oskültasyonda: bidayette gayrı tabii kuvvetli lagtı teneffüsü, bil'âhare raller (nefhai enbubi, harharai fırkaiye, harhara muhatiye.) kasabi teneffüs ve perküsyonda: insıabatın bulunduğu yerlerde Asammiyet. Riedeki bu mihrakat bazen harice açılarak Kıyhi-afeni zatülcenpleri husule getirir. Tecrübe için yapılan bezillerde çukulataya benzer insı-

bap görülür. Pektoral şeklinde idrar muayenesinde Albüminüri ve teressübatı kilyeviye görülürki, bu da kilyelerin iltihaba iştirâk ettiğine delâlet eder. Schmiedinger ve diğer mücerripler ancak %12 nisbetinde kilyelerin bozulduğunu ve ağır vak'alarda da (Nephrite parenchymateuse) husule geldiğini bildirmektedir.

Kalp: Fiyevrinin yükselmesi ve rie afetinin derecesine göre nabız ile müterafık bir vaziyet gösterir.

Midii mei şekli

Derecenin yükselmesi bidayette iştihanın azalması ve sonraları iştihanın tamamen zail olması, susuzluk, köpüklü ve muhati kusmalar, nezlevi ishal veyahut nezfi iltihabı em'a... Tegavvut gayrı muntazamdır. Alelekser hayvan günde bir çok defa sulu gaita ıtrah eder, bazen de bunu müteakip mki-baz husule gelir. Ağır anteritlerde haftalarca devam eden tamamen muhati veya nezfi ishaller görülür. İhtimardan mütevellit köpüklü defekasyon da nadir değildir. Gaita alelekser çok fena kokar. Bu gibi ishallerin devamı müddetince batında peristaltik hareketleri ziyadeleşir ve tegallüfü em'a ile ihtilat edebilir. Ağız gışayı muhatısında huveysalât ve bazen de kemikleri bile tegayyüre uğratan karhalar husule gelir.

Cildi şekli

Huveysali ekzantemler her vak'ada muhakkak surette görülmezler. Filvaki mücerriplerin bir çoğu bu ekzantemleri gençlik hastalığının en vasfı arazi olarak gösteriyorlarsa da bazıları bunların intanla alâkaları olmadığı kanaatindedirler. (Dunkin). Ekzantemler küçük, mercimek büyüklüğünde, ince cidarlı (yâni sathi), sarı, koyu sarı ve kırmızı lekeler halindedir. Bunların üzerinde kolaylıkla kaldırılabilen sathi epitelend müteşekkil bir zar vardır.

Bunlar en ziyade vücudun tüy bulunmayan Karın Altı ve Fahzin iç taraflarındaki cilt üzerinde bulunurlar Bununla beraber bazı vak'alarda bu huveysalatın tek mil vücudu kapladığı da vakidir. Bu ekzantemler hastalığın selim enzarını teşkil eder tezahurattandır. Hastalığın seyri esnasında veya müteakiben Squmeuse veya Seborrheuse ekzema husule gelebilir.

Aynı zamanda ya hastalığın başlangıcında veya seyri esnasında (Kulağın Dış Yolu iltihabı = Otitis Externa) da görülebilir.

Asabi şekli

Umumiyet itibarile dimag ve nühai şevkinin iltihabından mütevellit muhtelif şekil ve derecede araz görülür. Fakat asabi şekli diğerlerine nazaran daha az husule gelmektedir. (Dexler) bu asabi arazi şu suretle tasnif etmektedir.

Crampfe clonique (Zuckungen): ya bir adale ve yahut müteaddit adalelerden müteşekkil guruplar muhtelif fasılalarla devamlı surette tekallüs eder. (Meselâ Musc. temperalis ve Musc. Masseter'in müşterek tekallüsleri neticesi dişlerin birbirine çarpması gibi). Ayakların, batin adalâtının, göz adalelerinin. . . ilâh tekallüsü bu meyandadır. Bazan da bu tekallüs o kadar umumî olurki bütün vücut titirir. Bu araz his edilmeyecek kadar az veya fevkal'ade şiddetli de olabilir. Bunlar tamamen kendiliginden kaybolabildiği gibi tedaviden sonrada hayvanın hayatı müddetince bu arazın devam ettiği nadirdir. Yalnız muayyen bir şey üzerinde nazarı dikkatini topladığı zaman (meselâ köpek bir kedi görürse veya aport için bir şey atılırsa) bu tekallüs o esnada tamamen zail olur Ve bilahare yine tekrar başlar.

Zaman zaman husule gelen mevziî veya umumî (Tonique-crampflar.-En çok vecih ve madık adalelerinde görülür. Bunlarda salye köpükle karışık olarak ağızdan akar. Bugibi tekallüs nöbetleri yarım dakikadan birkaç dakikaya kadar devam eder, Ve günde müteaddit defalar veya bir kaç gün fasıla ile kendini gösterir. Buna benzer diğer mevziî tekallüs olduğu gibi umumi ve epilepsi de tekallüs görülebilir.

Bazan bu araz hayvanın yaşadığı müddetçe zail olmaz. Bazı vak'alarda da gerek hastalık esnasında ve gerekse müteakibi zamanlarda hayvanda felç husule gelebilir. Mesela etrafı hal-fiyenin ve hatta kuddamiyenin veya boyun, çene, kulak ve göz adalelerinde şaşılık (strabisme) ve yüz adalelerinde felç görülebilir. Bazan de mevziî hastalık afatı görülmeden körlük, sağırılık veya koku alma (hissi şamme) hassası kaybolabilir.

Psychique Tegayyürat

Gittikçe artan abdallık ender görülmeyen arazdandır. Wirth kliniginde gördüğü bir vak'ayı buna misal olmak üzere şu suretle anlatıyor:

Bir vak'ada, bir Dobermann köpeğinin sanki bir sıçana havlar gibi mütemadi feryadını gördük. İstirahatta iken birdenbire vaziyet alarak muayyen bir noktaya bakıyor ve birdenbire sıçırarak yeri eşiyor ve havlıyor ve bu noktanın etrafında bir kaç saniyeden bir kaç dakikaya kadar donup dolaşıktan sonra nihayet bir ön ayagını dişleri arasına aldıktan sonra sükûnet buluyordu. Bu oyunu yoruluncaya kadar saatlarca tekrar ediyor ve bu suretle müteaddit haftalar geçiyordu. Köpek gıdasını favkal'ade aç bir surette ve gayrı tabii derecede çok almasına rağmen iskelet gibi zayıflamıştı. Köpeğin galatı rüyet neticesi mütemadiyen sinek tutmak istediğini görüyorduk.)

Gençlik hastalığının seyri esnasında bazan da (Haemorrhagie-Diathesique) araz görülür. (Cilt ve gışayi muhatilerde kedemat, seylanı enf ve buna benzer araz. . . , Wrrth) Alelékser zafiyeti umumiyenin pek yüksek derecesi görülür.

Nekahet müddeti oldukça uzundur. Bu müddet zarfında kolaylıkla diğer hastalıkların ihtilâtı vukua gelebilir.

Hastalığın seyri

Bu hastalığın müteaddit ve muhtelif şekilleri ya mütehavvil bir surette aynı zamanda veya yekdiğerini takiben husu-

le gelebilir. Hafif vak'alarda gençlik hastalığı pek ehemmiyetsiz ve nazarı dikkati celp etmiyecek derecede birkaç gün seyrederek ve şifayap olur. Hastalığın seyri umumiyet itibarile (2-5) hafta ve daha ziyade olup bazanda fekal'hat ve ölümle neticelenen kısa seyirler olabilir. Gençlik hastalığının yukarda yazılan klinik arazından yalnız bir şekille seyri enderdir. hastalık ekseriyet itibarile midi ve nezlevi ve aynı zamanda cildi şekille beraber başlar ve şifayap olabilir. Fakat sadri ve hatta asabi şekille de başlayabilir. Her bir zamanda göz, rie, em'a ve asabi sistemin fena hastalık ihtilatları vukua gelerek hastayı elim neticelere sevk edebilir.

Enzarı: daima meşkûktur. En hafif vak'alarda bile her bir zaman için yukarda yazdığımız ihtilatat şekilleri ve bilhassa asabi şekli vukua gelebileceğinden enzari selim görmemelidir. En selim şekli cildi ekzantem ve yukarı nefes yollarının nezlesidir. Buna mukabil sadri, midii meai ve bilhassa asabi şekillerin enzari tedavi imkânı olsa da vahimdir. Enzarda cins ve kuvvetin de muhtelif şahıslarda rol oynadığı görülmektedir. FOXTERIER gibi bazı cinsler hastalığa (tazi) lardan daha ziyade mukavemet göstermektedir. Köpek ne kadar yaşlı ve kuvvetli olursa hastalığa galebe çalacağı okadar kuvvetle hesap edilebilir.

Ölüm nisbeti: Hastanelere gönderilen vakalarda (50-60%)dir. Şurası dikkate şayandırki, hastanelere umumiyetle ağır vakalar gelmektedir. Hakiki gençlik hastalığının vefiyat nisbeti daha enderdir. Müşahadelere nazaran fazla köpek beslenen yerlerde bu nisbet vasati olarak 30% dir. Hayatlarında bu hastalığı geçirenlerden bir kısmı (göz, asap, ema ve cilt) tegayyürlerini ölünceye kadar taşımaktadır.

Teshis: Hastalık genç köpeklerde, muhtelif uzuvlarda görülen araz üzerine teşhis edilir. Bunlardan çilt ekzantemlerinin büyük bir kıymeti vardır. Gençlik hastalığından mütevellit olmayan mide ve ema nezlesi, bronşit, bronkopnömoni ve mümasili hastalıklar. Ancak musap uzuvda arazın görül-

mesile gençlik hastalığından tefrik edilir. Bn hastalığın seyri esnasında arasına görülen asabi araz ve bilhassa fekki süflinin felci, adalatı madgiyenin tekallüsü ve ağızda köpük tehassulu gibi araz da bazan kuduz hastalığı fikrini verir. Fakat gençlik hastalığının kendine mahsus olan diğer arazından sarfınazar, hastalığın uzun sürmesi ve müteakibi müşahadat üzerine teşhis konabilir. Zira kuduzun seyri esnasında karakteristik arazları baş gösterir ve ölüm tahminen hastalık seyrinin 8-12 inci günü veyahut daha evvel vukua gelir.

Tedavi

Wirth 1931 de yazdığı baytarî ansiklopedinin gençlik hastalığı bahsinde (baytar gençlik hastalığının tedavisinde aciz kalır denebilir. Hastalığın tedavisi umumiyet itibariyle köpek sahibinden daha ziyade baytarı sevindirir. Bu vaziyetin hiç olmazsa kısmen hastanın tali - muhtelit - entan neticesi vahim araz gösterdikten sonra tedaviye getirilmesi dolayısıyla husule geldiği varidi hatırlanabilirse de bu husus da bu gün için tamamen tevazzuh etmiş bir mesele değildir.) demektedir. Bu gün gençlik hastalığı tedavisinde takip olunan üç yol vardır.

- 1 — Arazi tedavi
- 2 — Hususî tedavi
- 3 — Gayri hususî tedavi

ARAZİ TEDAVİ — Gençlik hastalığının en mühim arazi tedavi esasını şunlar teşkil etmektedir :

- A — Tedaviye mümkün olduğu kadar erken başlamak.
- B — Hasta bidayette neşeli ve cevval de olsa hayvanı tamamen istirahatet almak.
- C — İyi bakmak ve kuvvetli beslemek.
- Ç — Hastalık tamamen iyi olduktan sonra da (8-14) gün istirahatet tutarak nüküs ve ihtilâta mani olmak.

İlâç tedavileri

Bidayette üç gün devam edilmek üzere günde 1-2 defa küçük dozlarda **CALOMEL** vermelidir.

İshale karşı : Tannaform, sous nitrate de bismuth, pantopon, tannopin, salicyl tannalbin, teinture d'opium ve mumasili ilaçlar verilir. İshal durmadığı takdirde arasıra $\frac{1}{2}\%$ nitrate d'argent mahlulünün ılık lavmanları yapılır.

İştehasızlığa karşı : Teinture de coca, teint. d.kola, teint denoix vomique, teint. Calami gibi edviye verilir Bunlardan başka sun'i besleme hususunda Vigantol (vitamin D) ve uzvi fosfor mürekkebatından Tonophosphan mustahzarları şayanı tavsiyedir.

Teneffüs yolu hastalıklarına karşı : Nezleye inhalation, bronşit ve broncopneumonie'lere karşı : Terpin, Terpinöl, Chloro ammonium, Syrolin, Pneumin, Creosotal, ve bunlara benzer mukaşşiat ve antiseptikler verilir Gençlik hastalığının bilhassa pektoral şeklinde 1% Yodtrichlorid mahlulünden (2-5) cm. cilt altına zerk edildiği takdirde hastalık üzerine oldukça iyi bir tesir icra eder. Mamafih arasıra zerk noktasında iltihap, apse ve nekroz tahassul ediyorsa Wirth bunun tedavide daha iyi bir netice verdiği kanaatindedir.

Zafiyeti kalbiye : Hastalığın seyri esnasında ekseriyetle kalbi takviye etmek mecburiyeti vardır. Kahve menkuu, cafeine, huile camphrée, hexeton (Bayer), Dijital, strophantus, cardiazol verilir.

Gözdeki tegayyürata karşı : Konjonktivitlerde $\frac{1}{4000}$ Oxycyanur e demercure, 2% Protargol, 2% Eau Boriqu ile ratip pansumanlar, (Keratite) karşı Presipite jon merhemi, calomel ve ince şeker tozu tesfifi ve başlangıçlarda (Iontophore) elektirik tedavisi ve diğer arazlarda göz hastalıkları esası dahilinde müdavat yapılır.

Cilt ekzantemlerine karşı : talec, Odylen Lycopodium, Höfer müstahzar tozu gibi kurutucu mevat kullanılır.

Tenasüli akıntılarda : alelekser kendiliğinden geçer. Eğer

çok müziç ve akıntı fazla ise küçük irigatör veya lastik armut şiringalarla % 2 Protargol, $\frac{2-3}{1000}$ Albargine, $\frac{1}{1000}$ Permenganate de potasse gibi hafif antiseptikler kullanılır.

Asabi araza karşı : Görülen hale göre muhtelif edviye verilir. Takallüsat ve zaman zaman husule gelen krampflarda (Erlenmeyer) mahluli (Bromure de potasum, Bromure de sodium aa 5,0, Bromure d'amonium 2, $\frac{1}{2}$, 0, Eau distillée 150,0) her üç saatte hayvanın cüssesine göre bir kahve kaşığından bir çorba kaşığına kadar, yahut 0,1-0,3 (Luminal) ve (Bromure) verilir. Eğer krampf ve tekallüsler daimi ise uyutucu ilaçlar şayanı tavsiyedir. Bu zümreden olarak 1-2 gr. (sulfonal,) 0,25-1 $\frac{1}{2}$ gr. (veronal) 0,25-1,0 (Bromural) verilerek bir kaç saatlik uyku ve istirahat temin edilir.

Felçlerde: enjeksiyon suretile (Phlogetan) ile bir tahriş tedavisi yapılarak iyi neticeler alınabilir. (Her dört günde bir yapılmak ve her defasında tahminen 0,2 artırmak suretile bir gram ve daha fazla enjekte edilebilir. Aynı zamanda (lugol) mahlulünden her gün 5-10 damla gıdasına damlatılarak verilir. İki üç hafta istirahattan sonra (phlogetan) ve (lögol) tedavisi tekrar edilir. Bunlardan başka masaj, ısıtıkın, elektirik tedavileri ve dahili verit veya cilt altına (urotropin) şiringaları yapılır. Bazı mücerriplere göre (phlogetan) adalatı madgiye tekallüslerine ve epilepsi şekillerinde diğer ilaçlardan daha iyi tesir yapmaktadır. Yalnız flogetan zatürrie vak'alarında yapılmaz, kontrendike dir.

Yukarda saydığımız ilaçlardan başka hususî tesirleri iddea edilen birçok kimyevi müstahzarlar vardır. İyot müstahzaratıdan (cayosol,) civadan (mercaffin,) arpadan (antigourmin,) bunlardan başka da (argochrom,) (trypaphlavin,) (para-dı-para,) (trypanblau) gibi ilâçlar vardırki bunların kat'i bir tesiri olmakla beraber hatta (trypanblau) gibilerinin zararı bile vardır.

Parentral reiztherapie : zerk suretile tahriş tedavisi, bir çok mücerripler tarafından tecrübe edilmiş ve her nekadardır muhakkak surette değilse bile daima yardımcı olarak tatbik

edildiği taktirde iyi neticeler aldıklarını bildirilmişlerdir. Bu tesire malik olan ilâçlar meyanında yukarıda yazılan (phlogetan) dan başka süt, beygir ve domuzun normal kan serumları ve diğer muhtelif muafiyet serumları, (aolan,) (aktoperotin) vesaire zikre şayandır, (Mursy) ve (Wirth'e) nazaran bunlarla elde edilen muvaffakiyet, bunların doğru olarak iyi dozajına, tam vaktinde tatbikine ve hastalığın hafif veya ağır şekilde olmasının derecesine bağlıdır.

Hususî tedavi

Hastalığın hususî veya hususî olması lâzımgelen ve aynı zamanda tali bakterilerle elde edilen aşılarla tedavi edilmesi muhtelif surette tecrübe edilmiştir. Bütün bu tecrübeler bu güne kadar bir netice vermemiştir denilebilir. Gençlik hastalığından ölen bir köpeğin uzuvlarından alınıp üretilen bakteriler büyük hayvanlara verilerek onlardan muafiyet serumu istihsal edilmiş ve gençlik hastalığı serumu olark ticarete sevk edilmiştir. Plorkowski, Dassnoville, Vissoque, Gans, Ramasotti. Rhin serum müessesesi, Mödling emzazı sariye enstitüsünün çıkardığı serumlar bu zümredendir. Nazariyatta bu serumların zerki suretile (bunların gayri hususi tahriş te'sirlerinden sarfınazar) bu serumların istihsalinde kullanılan bakteriler te'sirile tedaviye yardım etmek kabildir. Fekat bunların tedavi tatbikatında kat'i bir muvaffakiyetleri görülememektedir. Enstitü Pastörü Dogor namındaki çıkardığı aşının da tatbikatta büyük kıymeti görülmektedir)

Köpeklere kendi kanının zerki ve gençlik hastalığı geçirmiş kopeklerin kan ve serumu veyahut hasta köpeğin doğrudan doğruya seylanı enfinden istihsal edilen «Pyotherapie» den de bir netice çıkmamaktadır. Bunların hepsi daha ziyade yapılmış olmak için tatbik edilmektedir.

Son zamanlarda yapılan aşı ve serumlar için de şunlar söylenebilir:

İngiltere gençlik hastalığı keşfiyat komisyonu tarafından sun'i olarak hastalığa musap kılınan Dağgelinciği ve hasta köpek tahalinden bir vaksen yapılmaktadır bunun şimdiye kadar yapılan tecrübelerde profilaktik surette müessir olduğu söyleniyor. 1933 senesine kadar yapılan tecrübelerde bu serumun haslalık tedavisinde büyük muvaffakiyetler tevhit ettiği ve ölüm vukuatının % 0,3 e kadar indiği bildirilmektedir. (Laidlow. Dunkin)

Perlberg aşı ve serum müessesesi de aynı suretle Hyperimmumisée edilmiş köpekten bir serum istihsal etmektedir. Bunların her ikisi de nazariyat itibarile diğerlerinden daha yüksek ise de bu usullerin muvaffakiyetlerinin derecesini bize zaman gösterecektir.

(Puntoni, Kantorovicz) .. taraflarından maddei dimağiye ile fail muafiyet istihsalı, hususi ise pratikte hiç bir kıymet gösterememiştir. (Kantorovicz son zamanlarda bu hususta son derece müsait nssriyatta bulunmaktadır.)

Hususî ve gayri hususî muafiyet farkları

Hususî muafiyetten maksat, uzviyete giren bazı mahsulâtı hayatiyenin vücutta (Antikor) namı verilen muayyen bir maddeyi doğurarak patojen âmillere mücadele etmesi esasına müstenittirki: bu hadise esnasında hasta uzuv bazı muayyen âmili marazlara karşı muafiyet kazanmaktadır.

Vaksinoterapi son zamanlara kadar tamamen hususî bir mahiyette idi. Fekat epey bir müddettenberi hastalığın tedavisindeki hayati usullerde ehemmiyetli tadilat yapılmıştır. Bu marazi hastalık âmillerinden başka diğer mevaddında uzviyette Antikor tevhit ettiği kabul edilmektedir. Uzviyete giren muayyen âmili marazların vücuda getirdikleri hususî müdafea mahsullerinden mada aynı suretle gayri hususî müdafea mahsulleri de mevcuttur. Hususî tahriş tedavisinin yanında mevki alan bu gayri hususî tahriş tedavisi (gayri hususî

muafiyet) muayyen olan bir mikroba karşı değil, vücutta bulunan tek mil müdafaa kuvvetlerini harekete getirmek ve uzviyete tabii muafiye kuvvetini bahşetmek suretile hastalığın tekevvün ve ilerlemesinde mâni olmak hususiyetidir. Bu suretle uzviyette gizli bulunan müdafaa kuvvetleri mümkün olduğu kadar sür'atle uyandırılıyorki: pratikte tehakkuk eden bu hakikati biz Omnadin in keşfine medyunuz.

OMNADİN nedir. Gayri hususi muafiyeteoki te'siri.....?

Omnadin muhtelif yağ ve lipoidlerle menşei mikrobi olan az mikdardaki proteik maddelerden müteşekkildir. Yâni hastalık tekevvünlerinde rol oynayan bil'umum antijenlerin elemanlarından mürekkeptir. Omnadin 1911 senesine kadar yapılan muhtelif tecrübelerin bir neticesi olarak elde edilmiştir. Bu tarihte Much ve Fränkel (9) hayvanlarda « bacille paratyphique » le yaptıkları tecrübevi kolesistili (Cholecystite) normal kobay safrasile tedavi edildiğini görünce paratifik entanındaki bu teharriyatlarını genişletmişler ve başka mücerriplerde aynı sahada bir çok çalışmalar yaparak aynı neticeye varmışlardır.

Bütün bu çalışmaların neticesinde: tabii kobay safrası zerk edilen hayvanların paratifüs basiline karşı muafiyet kazandığı görülmüştür. Bu mufiyet o tarihe kadar malûm olan hususi muafiyetten tamamen başka bir esas dahilinde teşekkül ediyordu. Bu son muafiyet, gayri hususi bir mahiyeti haiz olup hastalıkta vücudun umumi muafiyet kuvvetlerini, tabiri diğerle uzviyette gizli bulunan müdafaa kuvvetlerini fealiyete getirmek suretile hastalık âmiline karşı bedenin mücadele etmesi esasına istinat etmektedir. (Bedenin muafiyet derecesi ise irsi istidatlara ve muhit te'sirlerine tâbi bünyeye müstenit olduğundan tedavinin ilk ve en mühim hedefinin bünye üzerinde muayyen bir tes'sir yapmağa matuf olması lâzımdır. Muayyen bir âmile karşı olmayup umum vücudun tabii mü-

dafaa kuvvetlerini seri ve kuvvetli bir surette yükselterek vücudu müdafaaya muktedir bir vaziyete sokmak gayesini güden mesai, bu suretle Omnadin tedavisinde emeline erişmiş bulunmaktadır.)

Omnadinin tatbikini müteakip gösterdiği te'sir

Omnadin te'sirini uzviyetin iyiliğe doğru umumi tehavvüle gösterir. Gerek hikemi ve gerekse vazifevi olarak görülen bu tehavvülde vazıhan göze çarpan şey, derecei hararetin Kırız şeklinde (birdenbire) düşmesidir. Bütün entanı hastalıklarda derecenin yükseldiği ve bilhassa ciddi vak'alarda derecenin devamlı bir surette düşmediği ve bu halin ise hastalığın seyir ve enzarını tehlikeye düşürdüğü malûmdur. Bu gibi vak'alarda eğer hastalığın başlangıcında (Omnadin) tatbik edilirse hararet derecesi ekseriyetle kırız şeklinde düşer veya düşme bile hastalığın klinik seyri nisbeten hafifler, ihtilâat azalır, tedavi müddeti kısılır ve derecei hararet de yavaş yavaş (Lysis şeklinde) tabii haline döner. İlerlemiş veya müzmin bir hale girmiş olan hastalık şekillerinde OMNADİN tatbikini müteakip derecei hararet Lysis şeklinde düşer. Bu gibi vak'alarda omnadinden görülmesi matlup olan fayda tedricen husule gelir. İcabühale göre omnadin enjeksiyonları müteaddit defalar yapılmalıdır.

Omnadinin zerki en hassas uzuvlarda bile hiç bir tali tesir husule getirmez. Büyüklerde olduğu gibi küçük ve pek genç hayvanlarda da emniyetle tatbik olunabilir. (Şimdiye kadar yaptığım zerkler de yalnız küçük bir rus (Spitz) köpeğinde omnadin zerkinden on dakika kadar sonra havlamak, sendeleyerek koşmak, salivation ve bayılma arazı gibi alâim görülmüştür. Hayvanın umumî muayenesinde ve sahibini isticvabında bu hadiseye sebep olacak bir şey görülmediğinden bu arazın mezkûr hayvanda fartı hassasiyete delâlet edebileceği kanaatine vasıl oldum.) Omnadinin müteaddit

defalar zerkinde de uzviyette menfi bir reaksiyon görülmemektedir. Zerkleri müteakip hararet derecesi ve umumî uzviyet üzerinde görülen reaksiyonlar, hastalığın salaha doğru gittiğine delâlet etmektedir. Omnadin zerkile elde edilen kısa muafiyet hemen her hastalığa karşı aynı olduğundan tatbik sahası çok geniştir. Bütün entani hastalıklarda ve bunların tefrih müddetlerinde kemali emniyetle tatbik edilir. Bilhassa tefrih devrinde yapılan omnadinlerin hastalığı durdurmak hususunda büyük bir tesiri olduğu bildirilmektedir.

Omnadinin köpeklerin gençlik hastalığındaki tatbikatına ait ecnebî literatürler

Preuss ve Florschütz (12) Preslav polikliniğinde (130) köpeğe omnadin tatbik etmişlerdir. Bunlardan (10) u Rhinitis ve conjunctivitis şeklinde nezlevi, (57) si hazım cihazı, % (12) pneumonie, (5) asabi ve (46) sı muhtelit şekilde gençlik hastalığına musap bulunuyorlardı. Nezlevi şekli 1-2 omnadin enjeksiyonunu müteakip tamamen iyileşmişlerdir. Mezkûr hastalığın hazmi arazile tedaviye alınanlara diğer klasik tedavi (icabühale göre diyet, kabızat, müşilât, müstehi ve mukavvi ilaçlar..) tatbik edilmekle beraber 1-4 omnadin enjekte edilmiştir. En ağır vak'alara (4) omnadin kâfi gelmektedir. (12) zatürriiden ise üçü mürt olmuş, dördü iki taraflı zatürrie olmalarına rağmen iki günde bir fasıla ile omnadin yapılarak 10-14 gün zarfında teşfiye edilmiştir. Diğer beş vaka ise 5-6 enjeksiyonla ve 3-4 haftada şifayap edilmişlerdir (5) dimagi şeklinden ikisi felci dimagi neticesi mürt olmuş ve diğer üçüde günden güne arazın vahimleşmesine binaen sahibinin arzusu ile itlaf edilmişlerdir. (46) muhtelit araz gösteren vak'alar ise hararet derecesinin yüksekliğine rağmen ikinci şiringadan sonra ahvali umumiyelerinde salâh görülmüş ve hedsî de şifayap olmuşlardır.

J.Kappus (11) 50 hastada omnadin kullanmış ve bütün vak'alarda memnuniyet verici neticeler almıştır. Enjeksiyonu

müteakip derecenin düştüğünü ve hastalık alâmetlerinin kaybolduğunu bildirmektedirki, bu da az bir zamanda hayvanın eski halini almasını mucip olmaktadır. Mumaileyhin tecrübelerine göre Omnadin tamamen ilerlemiş PNEUMONIE vak'alarında da gayet iyi tesir yapmaktadır. Hastalara omnadin yapılmakla beraber diğer arazi tedavi de tatbik edilmiştir. (50) hasta meyanında (3) dimagi şekline emnadin ve diğer ilaçların tesir etmediği görülmüştür.

Breillardert (12) Omnadin ile 96 gençlik hastalığını tedaviye almış ve bunlardan yalnız (6) dimagi şekli ölmüştür. İlk omnadin şiringasından sonra hararet derecesinin düştüğü ve hayvanın umumî vaziyetinin düzeldiği bildirilmektedir.

Rüdiger (13) 142 vak'adan 97 sini teşfiye etmiştir. Bu vak'alardan on danesi dimagi şeklini teşkil etmekte olup sekizi şifayap olmuştur. Bu iki vak'aya (2-6) omnadin şiringası yapılmıştır. Etrafı halfiye, mesane ve maai müstakim felçleri görülen bir köpeğe on gün zarfında (4) omnadin yapılmış ve hayvanda on gün sonra iyileşme alâmetleri görölerek 23 üncü gün hastaneden şifayaben çıkarılmıştır.

Meyer (14) omnadin ile tedavi ettiği beş köpeğin üçünün iyileştiğini ve diğer iki dimagi şeklinde omnadin tesirinin görülmediğini bildirmektedir.

Vogelsang ve Lelpo (15) Monteovideo baytar mektebi kliniğinde sekiz köpek üzerinde omnadin tatbik etmiş ve bunların yedisi hiç bir eser kalmaksızın şifayap olmuşlardır. Geriye kalan bir vak'ada ise arazi asabiye baş göstermiş ve hayvan mürt olmuştur. Mumaileyhin bu hususta diyorlarki : (gençlik hastalığının bütün şekillerinde mihaniki temizlemeden sarfınazar, yalnız dahili verit omnadin şiringalarının her gün tekrarı ile en iyi neticeler aldık. Enjeksiyonlar ya veridi safen (Vena saphena) veya veridi vidaci (Vena Jugularis) e yapılmıştır. Dahili adale zerkıyatla tedavi biraz uzun sürmekle beraber o da emindir. Tecrübe bize tekrar gösterdiki : büyük MUCH'un dediği gibi, hastalıklara karşı mücadele yapılabilecek en büyük yol, uzviyetin müdafaa kuvvetlerine doğrudan

doğruya tesir ederek tedavinin esasını hayati esaslara istinat ettirmektedir. Fakat muafiyet biyolojisi bir müstahzardan daha ziyade esas fikirini tıbbî omnadinden alandır.

Simonetti (16) tedaviye aldığı (15) gençlik hastalığında omnadin tecrübe etmiş ve (13) köpegi tamamen şifayap etmek suretile iyi neticeler almıştır. Mürt olan iki köpek hastalığın asabi şekline müptela olup her ikisi de ENCEHALITE neticesi günden güne fenalaştıklarından sahibinin rizalarile itlaf edilmişlerdir. Mumaileyh omnadinle tedavi hakkında diyorki : (Gör-gülerime nazaran şu kanaati izhar edebilirimki, omnadinle gerek gençlik hastalığının midii meai ve gerek rievi şeklinde ve hatta diğer sarî köpek hastalıklarında hakikaten iyi neticeler alınmaktadır. Her nekad asabi şekli için henüz birşey söyleyemezsem de bunlarda hafif ve geçici bir iyileşmenin, iştahanın artmasının ve zafiyetin daha ziyade azalarak hayvanın canlandığının şahidiyim. Bundan başka şurasını da söylemek mecburiyetideyimki: bu hastalar geç olarak tedaviye getirilmiş ve hepsine de her bir dürlü müşilât ve kocakarı ilaçları verilmiş bulunuyordu.

Omnadin ile kendi tecrübelerim

Vak'a (1): sabık seyrisefain umum Md. Sadullah Beyin Kurt köpegi: 14 aylık, on gündenberi iştahasızlık, nezlei enfiiye ve öksürükten şikâyet edilmekte. Muayenede: adedi teneffüs 90, nabız 130 derece hararet (40,5), Bronchite, gastrs-enterite ve batında cildi ekzantemler 2ccm omnadin zerkinde (18) saat sonra beden derecesi 39,1, ahvali umumiyede bariz bir salâh, iki gün sonra dahili adale 2inci omnadin şiringası. Aynı zamanda ekspektoran ve stomaşik edviye. On beşinci gün hayvanın tamamen hastalıktan şifayap edildi.

Vak'a (2); İstiklâl cad. Dr. Hayrettin Beye ait bir buçuk yaşındaki kurt köpegi: ilk muayenede: teneffüs 98, nabız 135 derece 40,7 konjonktivif, rinit ve gastroanterit arazları. Etrâlâkayt, bir haftadanberi muhtelif araza karşı yapılan tedaviden bariz bir istifade görülmemiş. Dahili adale ilyeye 2, ccm.

omnadin zerkedildi. Ertesi sabah (39,0) ahvali umumiye iyice 48 saat sonra ikinci omnadin zerki. Altıncı gün hayvan çok şen, iştihası iyi ve hastalık arazi madum bir hale gelmiştir. Konjenktivite karşı 1,5% protargol mahluli. On gün sonra hayvan eski sıhhatını kazanmış ve bir ay sonra da sui tali eseri olarak bir otomobil çiyemesi neticesi mürt olmuştur.

Vak'a (3); Gümüş suyu cad. Hilf Apt. (8) aylık rus köpegi (spitz) derece 40, 8, konjonktivit, perkutasyon ve oskül-tasiyonda bronkopnömoni. Ahvali umumiye düşkün, enzar oldukça vahim, beden ve kalp zafiyeti 2,ccm omnadin zerkinde 48 saat sonra derece (40), birer gün fasıla ile ikinci zerkten sonra 39,8 üçüncü ve dördüncü zerkten sonra derece 39,2 (Lysis şeklinde sukut) ahvali umumiye gittikçe iyileşti. Kalp günde iki defa (Cardiazol) zerkile takviye edildi ve başka hiçbir ilaç verilmedi. On beş gün sonra hayvanın eski sıhhatını kazandığı görüldü.

Vak'a (4) İstiklâl cad. No. 41 Onnik Ef. nin bir yaşındaki Fino köpegi (Race ordinaire): teneffüs 106, nabız 184 derece 41,3 ağır arazi asabiye ve kora, gastroanterit, umumî zafiyet. Gün aşırı 2,ccm omnadin (mecmuu 8 ccm). Aynı zamanda Sedobrol, Bromural gibi müsekkinat ile de arazi asabiye zail olmadı. Tedavinin onuncu günü hayvan mürt oldu.

Vak'a (5). Emniyeti umumiye Md. tinde Fuat Beyin (18) aylık (dackel) köpegi: teneffüs 82, nabız 130, derece 40,8 Bronkopnömoni ve cildiekzantem. Ahvali umumiyesi çok düşkün, iştihazsızlık, zafiyeti kalbiye ve bedeniye. Gün aşırı 2, ccm zerk edilmek suretile cem'an (10 ccm) omnadin verildi. Hararet derecesi Lysis şeklinde düştü. Hayvana başka hiçbir ilaç verilmediği halde iki hafta sonra tamamen iyileşti.

Vak'a (6) Boyaçıköy merhum Mısırlı Ali Beyin ailesine ait rus köpegi (Spitz): t.102, N.140, derece 41,0. Konjonktivit ve gastroanterit ahvali umumiyesi vahim olduğu için kimyevi araz tedavisile beraber omnadin zerkiyatı. Derece zerki müteakip kriz şeklinde düştü ve kırksekiz saat sonra tekrar (40)a çıktısında ikinci ve üçüncü zerklerden sonra derece hali

tabii de kaldı. Hayvana cem'an (6) ccm. omnadin zerkedildi, On günlük tedavi derecesinde hayvan yavaş yavaş iyileşmeğe başlayarak onbeş yirmi günlük bir nekahet devresinden sonra hayvan eski halini nisbeten iktisap edebildi.

Vak'a (7). Ayazpaşa harp akademesi muallimlerinden ceneral Bührmann'ın 8 aylık kurt köpeği: onbeş gündenberi konjonktivit ve gastroanterit: t.95, n.125, derece (40,0), ahvali umumiye oldukça düşkün, birer gün fasıla ile dahili adale cem'an (6.ccm) omnadin zerkedildi. Ve hararet kız şekline tabii haline döndü. Aynı zamanda araza görede kimyevi tedavi tatbik edildi. On gün sonra hayvanın umumî ahvali iyileşerek tamamen şifavap olduğu görüldü.

Vak'a (8), Gümüşsuyu Cad. Arzumanyan Apart. F. hanıma ait 1 $\frac{1}{2}$ yaşında Dobermann köpeği: T. 90. N 128, D 40,4 sol fahzin yechi dahilisinde cildi ekzantem, mütekayyih konjonktivit, gastroanterit. Hayvan yemiyor ve sulu agdiyeyi aldıktan sonra da kay ediyor. Arazi tedavile beraber ikişer santimetre mik'abı olmak ve birer gün fasıla verilmek üzere cem'an 8 ccm omnadin şiringa edilmiştir. Derece ilk enjeksiyonu müteakıp kız şekline hali tabiiye düştü. Tedaviye başladıktan beş gün sonra hayvan iyileşmeye başladı. Onbeş gün sonra hayvanda hastalıktan eser kalmamıştı.

Vak'a (9) Kurtuluş zinet Apt. No. 3, Bir yaşında kurt köpeği: T. 97, N. 128, D.41,1. Canibi seylanı enf. öksürük, perkusiyon ve oskültasyonda iki taraflı Pnömoni, gastroanterit. 2ccm. Omnadin derece 40'0), ikinci ve üçüncü zerkleri müteakıp Lysis şeklinde derece (39,2)ye düştü. Her ne kadar ikinci omnadinden sonra hayvanın iştihası kısmen avdet ettise de ishal devam etmekte olduğundan fazla gıda verilemedi, diyet ve kabızat dört gün dada devam edildi. Altıncı günden itibaren kay ve ishal kesilerek umumî salâh görülmeğe başlandı ve yirmi gün sonra hayvan eski neşesini yine kazandı.

Vak'a (10) Büyükada, Muallim Kadri bey, yedi aylık setter köpeği: T.100, N. 148, G.40 6. Mütekayyih konjonktivit, Gastroanterit. Birer gün ara ile cem'an (4, ccm) omnadin zerkedildi,

göze protargol mahluli yapıldı. ve başka hiç bir ilaç verilmedi. Derece kız şeklinde yirmi dört saati müteakip hali tabiiye düştü ve 12 gün sonra hayvan tamamen iyileşti.

Vak'a (11), Büyükada, kumsal Cad.Mm . . K.Rus köpeği: öksürük, canibi seylanı enf, Derece 41,2, perküsiyon ve oskültasyon neticesi bilâteral pnömoni. Batında cildi ekzantem, 2, ccm. dahili adale omnadin. Zerkten (10) saat sonra derece 39,4 üç gün sonra ikinci omnadin ahvali umumiye, iştaha gayet iyi. Beş gün sonra ekzantemler kayboldu. On gün sonra hayvanın tamamen şifayap olarak sokakta dolaştığı görüldü.

Vak'a (12), Beyoglu, tarlabası, Mm Viktorya'nın Setter köpeği: Birbuçuk yaşında, dört ay evvel iki defa gençlik hastalığı aşısı yapılmış. T.108, N.152, derece 40,8. konjonktivit, gastroanterit, tetani ve kora arazi dört defada 8, ccm. omnadin (ikişer gün fasıla ile) zerk edildi. Diğer kimyevi müsekkinat verildiği halde arazi asabiye zail olmadı. Gastroanterit hafifledi ise de bütün tedavi ve ihtimama ragmen hayvan (12)inci gün ihtilâcatı asabiye içinde mürt oldu.

Netice

Gençlik hastalığının cehazı teneffüsü, hazmi ve asabi şekillerine karşı tatbik edilen omnadinden alınan neticeler şu suretle telhis olunabilir:

1. — Omnadinin zerk miktarı köpeklerin cüssesine göre (0,5-2.0 ccm) olup tahtelcilt, dahili adale ve dahili verit olarak verilir. Görülen araza nazaran omnadin zerkiyatı tekrar edilir.

2. — Hastalığın hafif nezlevi şekillerine karşı tatbik edilen (1-2 ccm) omnadin müteakıp umumiyetle derece hararet düşmüş, hastalığın umumî arazi hafiflemiş ve 7-8 gün sonra hastalar tamamen şifayap olmuşlardır.

3. — Oldukça ağır bronkopnömoni ve gastroanrit vak'alarında (3-4) omnadin enjeksiyonu hastalığın teşfiyesine kâfi gelmiş ve bununla beraber bazılarında arazi kimyevi tedavisi de tatbik edilmiştir. İlk enjeksiyondan sonra derece hararetin

düşmesi ve tekrar yükselmesi bazı hastalarda görülmüş ve müteakibi zerklerden sonra beden derecesinin hali tabiide kaldığı tesbit edilmiştir.

4. — Hastalığın asabi şekillerinde omnadinin şafi tesiri görülmemiş teneffüs ve hazım yollarındaki hastalık arazının hafiflemesi ise enzar üzerinde mühim bir rol oynayamamıştır.

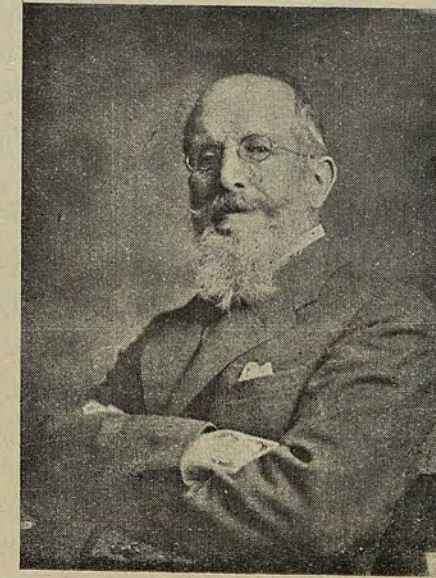
Dr. P. Hikmet

Literatür

- (1) : **Vegelsang ve Lelpe** : «therapeutische Monatshefte für veterinarmedizin» Band 2, Heft 2, 1928
- (2) : **Fröhner-Zwick** : Patologie u. therapie der Haustiere, Band 2, 1925
- (3) : **Stang-Wirth** : Tierheilkunde u. Tierzucht, 1932
- (4) : **Lühns** : Zeitschrift veterinarkunde 38, 1926
- (5) : **Carre** : Internationale tierarztl. Kongre, London 1930
- (6) : **Remlinger** : Une deduction des experience de Charles Nicolle. Le sang de son maitre est-il aplicable aux traitement de la maladie du jeune Chien? Rec.Med.vet. 109, 1933
- (7) : **Laiplow Dunkin** : The prevention of dog distemper : final report of the «Field» distemper council Vet J.89, 1933
- (8) : **Omnadin**: Vaccin immunisant total d'après le Prf. Much
- (9) : **Much u. Frenckel** : Zeitschrift für Hygiene u. infektion skrankheiten, Vol.69. 1911
- (10) : **Preuss u. Florschütz** : Jugoslavenski veterinarski Glasnik No. 11, 1929 dan referat
- (11) : **J.Kappus** : Terepeutischen Monatsheften für veterinarmedizin, B.1, Heft 4, 1928
- (12) : **Breidert** : Versuche mit der Immun - Vollvakzine «Omnadin» 1028
- (13) : **Rüdiger** : Therapeutischen Monatsheften für veterinarmedizin 1928,4
- (14) : **Mayer** : Therapeutischen Monatsheften für veterinarmedizin 1928,4
- (15) : **Simonetti** : Rivista profilassi Miland, H.5, 1928

Professor KİTT 75 Yaşında [*]

Münih universitesi Baytar fakultesi emrazı hayvaniye müessesini yarım asır idare ederek kanunî sinni kemale ermiş olması hasebile tekaüt edilmiş olan Geheimrat Prof. Dr. med. et med. vet. h.c. THEODOR KİTT 2.11.33 de 75 inci doğum gününü idrak etmiştir. Baytarlık tababetinin yarım asırlık tekâmülünü bizzat takip etmiş bulunan mumaileyh bu tekâmülde bizzat amil olanların birinci safhasındakilerdendir. Tababeti umumiye sahasında KİTT i tanımayan hiç bir fert tasavvur edilemez.

Onun yüksek mesaisi ve keşfiyatı kendi baba yurdunun hudutlarını derhal aşarak alemşumul olmuş ve o yalnız kendi vatanının evladı değil bütün dünya partilerinde ismi anılan bir alim sıfatile dünyanın, bütün beşeriyetin malı olmuştur. Onunla vatanı nekadardır iftihar etse yeri vardır; fakat bu iftiharda bütün insanlığın da hissesi vardır.

THEODOR KİTT 2.11.1858 de Münih de doğmuş, baytarlık tahsilini Münih de yapmış ve 1879 ağustosunda diploma

[*] Hayatına ait kısımlar D.T.w. 1933 No. 44 deki neşriyattan telhis edilmiştir.

alarak bidayette pratik olarak çalışmış ve senenin hitamında tekrar Münih baytar mektebine gelerek Pathologie ve Anatomie şubelerine BONNET, BOLLINGER, L. FRANCK'ın yanına asistan olarak ilmi sahaya girmiştir. 1884 de BOLLINGER'in darülfünuna geçmesi ve L. FRANCK'ın da ölmesi ve BONNET'in de Anatomie kürsüsünü alması üzerine KİTT'e daha yirmibeş yaşında iken Doçent unvanile umumî Pathologie, Marazî Teşrih, Emrazı sariye ve Tababeti baytariye tarihi dersleri tevdi edilmiş ve iki sene sonra da aslî professor olmuştur. 1907 senesinde gözlerinde vukua gelen bir hastalık hasebile bir sene istirahate çekilmiş ve 1908 de tekrar kürsüsü başına gelmiştir. 1932 senesinde takaüt oluncaya kadar yani 48 sene bu kürsünün hocası ve hayvanî pathologie müessesesinin Müdürü olarak faal bir vazife görmüştür.

1914 de Münih sanayi mektebi âlisi kendisine Fahrî Professor unvanını vermiş, Berlin yüksek baytar mektebinde kendisine verilmek istenilen Hıfzıssıhha müessesesi müdürlüğünü red etmiş, senelerce âlî tıp komisyonu baytar kısmında ve Bavyera memur baytarlar imtihan komisyonunda aza olarak bulunmuştur.

KİTT yalnız mevcudu okutmakla iktifa eden bir hoca değil aynı zamanda okutulacak mevzuu bulan bir Kâşif, bir alimdir. O elli senelik tedris hayatında kendisine has olan ilmi kudreti ile hayvanî emrazın bir çok karanlık noktalarını inkişaf ettirerek kendisine hakiki ilim tacını tevarüs etmiş ve baytarlık tababetinin tekâmülünü kendi eser ve varlığı ile birlikte takip etmiştir. Daha 1885 de yirmiyedi yaşında iken «Teşrihi Marazî Teşhisi» namındaki iki ciltlik eserini neşrederek bugün üç cilt halinde beşinci defa tab edilmiş olan ve baytarlık aleminin elinde daimî bir istinadgâh bulunan «Hayvanatı ehliye Teşrihi Marazisi» klasik eserinin temelini kurmuştur. 1886 da «Hayvan emrazı sariyesine karşı vaki aşılamanın kıymet ve ademi kıymeti» ni ve 1889 da bilahare beşinci defaya kadar mükerreren tab edilen «Bakteriologie ve Marazî mikroskopie» kitabını neşretmiştir. 1904 de bugün dahi baytarlık aleminin

yegâne eseri olan ve 1929 da altıncı defaki tabı intişar eden «Umumî pathologie»yi Baytarlara hediye etmiştir. Bunlardan başka hayvan hastalıklarının afatına ait bizzat yaptığı renkli resimlerden mürekkep Atlası ve 1931 de neşrettiği «Teşrihi Marazinin esasatı» ve «Baytarî hizmet ve tarihçesi» gibi eserleri vardır. Halkın anlayacağı tarzda yazılmış Kuduz hakkında, köpek ve tavuk hastalıkları hakkında küçük eserler de meydana getirmiştir.

KİTT bu klasik ve muracaat eserlerinden madaFRÖHNER'in «serirî muayene usulleri» nde, ABDERHALDEN'in «Hayatî mesai usulleri» nde, KOLLE, KRAUS ve UHLENHUTH'un «Müvellidülmaraz uzviyatı sagire» sinde STANG-WIRTH'in ansiklopedisinde, Hıfzıssıhha ve Bakteriologie mecmuasında, THOMAS'ın «Pratik ve ilmi Pharmacie» sinde bir çok ilmi neşriyatta bulunmuş ve FRÖHNER'le beraber aylık «Pratik tıbbî hayvanî» mecmuasını senelerce neşretmiştir. Bütün dünyada okunmakta olan bu eserler ve yazılar büyük ilim adamının kudret ve varlığının ebedî heykelleridirler.

KİTT yazdığı eserleri hiç bir zaman yalnız mevcutları bir araya toplayarak, yalnız başkalarının varlığından istiane ederek vücade getirmiş olmayup her meselede, her hastalıkta bizzat çalışarak bulduğu kısımları da ilâve etmiş ve hiç olmazsa yazılanlara karşı açtığı sualleri kendi düşünceleri ile cevaplandırarak orijinalite etmiştir. İşte kitaplarında buna daima tesadüf ederek onun bu büyük haslatına şahit oluyoruz. O eserlerini yalnız toplayarak değil daima kendi orijinalitelerile tetviç ederek meydana getirmiş ve eserinin sahibi olduğunu ilân etmiştir. Yukarda yazdığımız büyük eserlerinden mada her çalıştığı meselei ilmiyeye ait buluşlarını ilmi mecmualarda makaleler halinde bizzat veyahut yanında yetiştirdiklerine neşrettirmiş ve bu suretle de 300 e yakın tefkikat mahsulü neşriyat yapmıştır ki bunlar da Teşrihi marazî, Emrazı sariye hayvaniye ve Bakteriologi sahasında kıymetlerini daima muhafaza edeceklerdir. Başlıcaları: Hımayı kulai, Aktinomykos, Ukeydatı tufeyliye ve Ruam, Diş anomalileri, Uurlar, Cemrei araziye ve ozımayı habıs, Şarbon, Ruam, Humrei hanazir,

Ufuneti demi nezfiler, Nekrobacillos, Tuberkulos, Tetanos, Dana ishali, Gurm, Sedye iltihapları, Mallein ve Tuberkulin tatbikatı, Tavuk kolerası, diğer bir çok Tavuk hastalıkları.. vs. üzerindedir.

THEODOR KİTT klasik eserlerle baytarî emrazın hakiki müessislerinden olmuş ve SCHÜTZ, JOHNE gibi o da KOCH'un mesai usullerini kabul etmek suretile baytarî bakteriologinin tekâmülünde amil olmuştur. Kitapları İngilizceye, Rusçaya, İtalyancaya tercüme edilmiş ve bu suretle kendi vatanının hudutları haricinde de yalnız kendi dili ile değil milletlerin kendi dillerile onlara rehberlik etmeğe fırsat vermiştir. Umumî emraz kitabının türkçeye nakli hususunda bana da müsaade vermiş olmakla büyük lutuf göstermiştir; burada o büyük dahiye ayrıca kalbi teşekkürler.

KİTT bir çok fahrî unvanlara da sahiptir. Münih tıp fakültesi tarafından, Berlin ve Budapeşte yüksek baytar mekteplerinden kendisine fahrî Doktorluk unvanları verilmiş, kendi vatanında ve hariç memleketlerde bir çok ilmi cemiyetler tarafından fahrî azalıklar verilmiş ve Bavyera hükûmeti tarafından da Geheimrat Veterinaerrat titresi tevcih edilmiştir.

KİTT yalnız kendi ihtisas sahasında kapanarak, mikroskopu başında kalmamış; umumî hayat bilgilerine ait pek çok tettebbuda bulunmuştur. Bilhassa sanayii nefiseden resimle de işigal etmiş ve resim yapmağı kendine zevk ve istirahat telekki etmiş, musikiye ve edebiyata fazla sevgi göstermiş ve tabiatın güzelliklerinden daima ruhi istifadeye çalışmıştır.

Yarattığı varlıklarile ebedî heykelini bizzat kurmağa muvaffak olan bu büyük baytarın en büyük bir meziyeti de bilgisinin kudreti derecesinde mütevazî ve mahviyetkâr olmasıdır. 1924 kânunu evvelinde yanında çalışmak üzere Münih'e gittiğim zaman müessesesini ziyaret ettiğim ilk gün onu otopsi salonunda Kedi kadavrası başında basrsakları karıştırırken görmüştüm. Ozaman 66 yaşında idi. Gözümle gördüğüm bu canlı tablo bana sayın yaşla değil ancak arzu ve istekle kabili telif olduğunu işaret ediyordu.

Ozaman için kırk seneyi mütecaviz bir zamanın her gününü, hatta her saat ve dakikasını hakiki bir çalışmak ile geçiren ve iki gözünde birden rüyetinin çoğunu gaip etmiş bulunan ve ilim dünyasına binlerce sahife ve milyonca kelime varlık terkeden bu alim el'an yorulmamıştı, 66 yaşında bile kadavra başında yeni bir şey bulmak ve öğretmek isteyordu. Ne büyük istek ve ne büyük ders! İşini bitirdi ve derhal benimle alakadar olarak ve müessesesinin, laboratuvarının çok iptidai olduğundan tevazule bahsederek çalışma odasına götürdü. Kendi yanında çalışmak üzere geldiğimi bildirince «meslekdaşım gösterdiğiniz alâkaya çok teşekkür ederim; fakat burası ancak talebe mektebidir; ihtisas yapmak istiyorsanız materyalı bol olan Leipzig veya Berline gitmenizi tavsiye ederim; lisansı bildikten sonra her eseri takip etmek mümkündür; fakat ihtisasta asıl olan çok materyal görmektir; ve insanı okumağa sevk eden de materyaldır» demiş ve bana JOEST'un kitaplarını almamı tavsiye etmiştir. Bir müddet derslerini takip ederek bizzat kendisinin Leipzig'de PROF. JOEST'a ve Berlinde PROF. NÖLLER'e yazdığı tavsiye mektupları ile münih'ten ayrılmıştım. İşte onun büyük tavazuuna bizzat şahit olduğum küçük bir misal.

Bana ihtisas sahasında gerek yol göstermiş olmasile vaki rehberliğinden, gerekse müteakip senelerdeki neşriyatlarından göndermek lutfunda bulunmasından ve zaten her zaman eserlerinden istifade etmekten mütevellit şahsî şükran borcumu kısmen olsun ödeyebilmiş olmak için son 1932 Alamanyaya tettebbu seyyahatimde mahza yolumu münih üzerinden takip ederek bu koca ilim şefini ziyaretimde onu hükûmetin nezaretinde altındaki bir yuvada her istirahati temin edilmiş bir halde buldum. Oturduğu odada her tarafı, dolaplar, raflar, masalar hatta sandalyelerin ve kanepelerin üzerleri kitaplar ve mecmualarla dolu idi. Sanki KİTT bir kitap sandığına gömülmüş bulunuyordu. Çok sevindi ve fakat gözleri de yaşardı; «14 gün evvel elli sene hiç incinmeden beraber yaşadığım hayat arkadaşımı gaip ettim; işte 74 senelik hayatımda beni yoran ilk ve son teşekkür..» dedi ve bizi de müteessir

etmiş olmaktan korkmuş gibi bir ürperme ile derhal mevzuu değiştirerek yeni çıkmış bir parasitoloji kitabını, SPREHNin, gösterüp «mutalaa ettinizmi» diyerek teessürünü ve hıçkırıklarını gizlemek istedi.

Elli senelik hocalık ve kâşiflik hayatı onu yormamış gibi istirahat yuvasında da günlerini okumakla geçiriyor, en son literatürleri takip ediyor ve belki de asrın dörtte üçünü ikmal etmiş bir dimağdan atiye terk edecek bir eserin esaslarını kurmak kudretini göstermeğe hazırlanıyordu.

İşte KİTT in şahsiyetine ve varlığına ait bazı hulasalar ve şahsi temaslarıma ait bazı noktalar. Onu, 75 inci yıl dönümünü fırsat bilerek, memleketimiz baytarlığına biraz daha yakinen tanıtmak istiyor ve hiç olmazsa bu suretle ondan kazandıklarımıza karşı mecbur olduğumuz şükranı edaya yeltenmek isteyorum. Muhterem jubilara, o ebedî varlığa, müteakip hayat günlerini de daimî sıhhat ve zindegi içinde geçirmesini dilemek hepimize düşen bir vazifedir.

By. Bnb. Dr. Üveis Mashar

Hatıralara hurmet :

By. İş. D. Fen Ş. sinde vazife görmekte iken ani ve kısa bir hastalığı müteakip vefat eden kıymetli meslekdaşımız Mra. Nimet beyin hal tercümesini ve muhterem reisimiz

Paşa Hz nin taziyet tezkerelerini kemali teessür ile aşağıya yazıyoruz. Merhum uzun zaman mektepte tedrisat ile uğraşmış ve bir çok talebe yetiştirmişdi. Vefatı meslek için bir ziyadır.

Ps. Hz. tezkereleri sureti :

Dairemizin fen şubesinde müstahdem baytar miralay Nîmet bey 20/1/934 de kısa bir müddet zarfında gözlerini ebediyete yummuş ve Türk baytarlığı kıymetli bir uzvunu kaybetmiştir. Bütün safahatı hayatı nezih geçen ve hatırası her zaman hürmetle tebci edilecek olan çalışkan ve azmü irade sahibi arkadaşımızın istirahatı ruhunu temenni ederken geride bıraktığı ailekederdidesine ve bütün meslekdaşlarına beyanı taziyet eylerim Ef.

BY. İŞ. D RS.

Mr.
Sadellin

Merhum By. Miralay Nîmet beyin hal tercümesi:

22/2.Teş /318 de Askerî baytar mektebini birincilikle ikmal ederek birinci mülazım nasb edilmiştir.

22/1.Kân./319 da yüzbaşılığa terfi etmiş ve 22/2/319 da Manastırda 3. ordu emrine tayin edilmiştir.

20/9/323 de İştipe yeni teşkil olunan beşinci nakliye taburu baytarlığına ;

19/4/325 de Askerî baytar mektebi Fizyoloji dersi muallim muavinliğine tayin edilmiş ve 23/1.Kân./325 de kıdemli yüzbaşı olmuştur.

12/12/327 de uhdesine ilâveten Hariciye ve Nalbandi dersleri muallim muavinliği verilmiştir.

21/9/328 de Balkan harbi dolayısıyla muvakkaten beşinci ve 22/3/329 da altıncı kolordu emrine verilmiştir.

22/9/329 da Askerî baytar mektebindeki vazifei tedrisiyesine iade kılınmıştır.

31/7/330 da harbi umumî dolayısıyla baş kumandanlık kargâh baytarlığına tayin edilmiş ve 24/3/33 de harp madalyasıyla taltif edilmiştir. (1/Eyl./331 de binbaşılığa terfi etmiştir.)

27/3/333 de Macaristandan hayvan mubayaası için giden komisyona memur edilmiştir.

20/1/334 de harbiye nezareti muamelatı zatiye beytar şubesine müdür tayin edilmiştir.

14/4/336 de umuru baytariye dairesi teçhizat şubesine;

5/2/337 de Askerî nalbant mektebi müdürlüğüne;

15/1/338 de Askerî By. TTB. mektebi seririyatı hariciye ve ameliyatı cerrahiye muallimliği vekâletine ve ilâveten tarihi harbi baytarı azalığına ;

13/12/338 de garp cephesi emrine ve 3.K.O.Hyv. hastanesi müdürlüğüne;

24/Eyl.339 da 6. K. O. Hyv. hastanesi müdürlüğüne; tayin edilmiştir.

1/Mayıs/340 da Kaymakamlığa terfi etmiştir.

13/4/926 da 6. K. O. 15. F. Hyv. hastanesi müdürlüğüne; 23/8/927 de Siirte 7.K.O.2.F. Hyv. hastanesi müdürlüğüne

5/8/930 da büyük erkânı harbiye Coğrafiya encümeni azalığına;

5/2/931 de 3. K. O. 1. Fırka baş baytarlığına;

17/2/932 de Askerî baytar tatbikat mektebi dâhiliye müdürlüğüne;

30/Ağs./932 de Miralaylığa terfi etmiş ve 10/9/932 de Baytarlık işleri dairesi 2. şube kısım amirliğine tayin edilmiştir.

Mesleki havadis:

13/11/1933 de cerrahi muallimi Kay. Dr. Necip Rıza B. tarafından mektebimizde umuma mahsus olarak iki hasta üzerinde (birisi senelerden beri devam eden yaz yarası ve husule getirdiği tegayyüratı havi bir katana, diğeri gısayı muhatii ayında husule gelmiş eski bir teşekkülatı cedideli yerli beygir) teşhisi tefriki yapılmıştır.

İctima Mp. Md. Nurettin B. riyasetinde olmuş ve 3.K.O. etibbayı baytariyyesinde hazır bulunmuştur.

Münakaşaya Muallim Osman Zeki, Dr. Üveis Mashar ve By. Kay. Selim beyler vesair meslekdaşlar iştirak etmişlerdir.

İzahat:

1— Arkadaşlarımızın küt'alarında kesilen mecmua abuna bedellerinden bazıları yanlışlıkla levazım idarelerinde kalmakta ve bazılarında başka makamata meselâ askerî tıbbiye Mp. Md. ne gönderilmektedir. Mecmua bedeli kesilen zatın parayı kesen makamı ikaz etmelesi ve muayyen zaman geçtiği halde makbuz almayanların makbuzlarını aramaları.

2— Seneler geçtikten sonra mecmua almadıklarını bildiren abunalarımız var. Mecmualar emir mucibince baş baytarlıklara gönderilmektedir. Mecmua almıyan meslekdaşlar vakit ve zamanında bağlı olduğu baş baytarlığa müracaat etmesi muvafık olur. Aksi taktirde seneler geçtikten sonra, gazetesinin bitmesi dolayısıyla matlubun isafı her vakit mümkün olmayacağı tabiidir.

